

ELŐSZÓ

Ez a könyv egy rendkívül figyelemreméltó nő három évének története, aki történetesen a feleségem. Ezek voltak azok az évek, amelyek elvitték őt egy olyan élettől, amelyben testi kényelem és szakmai beteljesedés volt, egy olyan életbe, ahol veszély, nyomor és elidegenedés volt mindentől és mindenkitől, amit ő drágának és fontosnak tartott. Egy tanár, aki hivatása csúcsán állt, elhagyta szülőhazáját, Dániát – egy tiszta és törvénytisztelő országot –, hogy elutazzon egyedül, pénz nélkül, egy primitív és erőszakossággal telt országba. Ez a hely Jeruzsálem volt, az idő pedig a hosszú háborúskodás első harca a zsidók és az arabok között, amely még mindig tart.

Ott Lydia elviselte az éhség és a szomjúság szigorúságát, az utcai harcok és az ostrom veszélyeit. És ott felfedezte azt, amit valamennyien keresünk és olyan kevesen találunk meg: örömet, békességet, tökéletes biztonságot, függetlenül életünk külső körülményeitől.

Egy nemzedékkel megelőzve korát a szellemi felfedezések birodalmában, Lydia a karizmatikus mozgalom úttörője lett, amelyet azóta sokan mai világunk legpozitívabb és legreményteljesebb tényezőjeként ismernek el. Minden nyomással és feszültséggel szemben, amelyek ma ellenünk törnek, az ő története rámutat arra az útra, amely elvezet azokhoz a válaszokhoz, amelyek kiállják a huszadik század próbáját.

Tudom, hogy ez így volt az én számomra. Lydia és én Jeruzsálemben találkoztunk és házasodtunk össze a második világháború végefelé. Miután megszereztem diplomámat Nagy-Britanniában az Eton College-ban és a Cambridge-i Egyetemen, volt egy közösségem a King's College-ban, Cambridge-ben, hat évig. De kiképzésemnek egy teljesen új szakasza kezdődött meg azon a napon, amikor felmentem egy sötét kőház külső lépcsőjén, és ott találkoztam egy kék szemű dán nővel, akit zsidó és arab gyerekek nagy csoportja anyámnak szólított.

Abban a házban találkoztam a Szent Szellemmel, nem a teológiai tételek által Háromságnak nevezett személyek egyikével, hanem mint egy jelenlévő, működő napi realitással. Láttam, hogy Lydia tányérokat tesz az asztalra, amikor nem nincs otthon étel, amit a tányérokra tegyen, tudva azt, hogy arra az időre, amikor leülnek enni, Isten gondoskodik ételről. Láttam, amint megdorgálja a lázat és a betegséget a gyermekekben, és láttam, hogy a betegség elmegy.

Mindezek felett láttam, hogy a Szellem táplálja, vezeti és támogatja őt minden nap, egész nap, a Biblia lapjain keresztül. Én tanulmányoztam az Írást eredeti nyelvén, elemeztem történelmi összefüggéseit, szentírás-magyarázatokat mérlegeltem. Lydia hagyta, hogy szóljon a szívéhez. Egyszer ezt mondta: „Úgy olvasom János evangéliumát, mint egy szerelmes levelet”.

Házasságunk harminc éve alatt megtanultam Lídiától, hogy az az imádság, amely a Bibliával való ilyen meghitt kapcsolatból származik, nem egy szubjektív dolog, hanem a leghatalmasabb erő a világon. Egyszer Johanne nevű lányunk megemlítette fiának, Jonathan-nak, hogy Lydia imádkozik valamiért. „Nos, ha nagymama imádkozik valamiért – jegyezte meg Jonathan –, akkor az meg is lesz.”

Számomra a legmegragadóbb az egészben az, hogy életének első harmincöt évében Lydia a saját és a mások véleménye szerint is a legutolsó volt a földön, akivel ilyen dolgok történhetnek. Egy értelmiségi, kicsit sznob, munkáját jól végző nő volt, aki élvezte az új ruhákat, a táncot és a kulturált világ minden örömét, amelyben született, és aki csak akkor olvasta a Bibliát, amikor kötelező volt a tanárképző főiskolán.

Az az út, amelyen ez a huszadik századi hitetlen felfedezte Isten valóságát, tele van iránymutatással, gyakorlati segítséggel mindenki számára, akit ezek a kérdések foglalkoztatnak. Kezdetől fogva arra készítettem Lídiát, hogy vesse papírra tapasztalatait.

De Lydia mindig túl elfoglalt volt azzal, hogy élte az életet ahhoz, hogy írjon róla. Fokozatosan megértettem, hogy ha ezt a történetet valakinek le kell írnia, akkor nekem kell azt megtennem. Mostanra meghitt ismeretségben vagyok minden hellyel és majdnem minden személlyel, akik az eseményekben szerepelnek, ezért első kézből tudtam rekonstruálni mind a helyszíneket, mind a személyiségeket.

Ez Lydia története. Megpróbáltam – amennyire egy férfi ezt meg tudja tenni – beleélni magamat az ő érzelmeibe, és megrajzolni az eseményeket a saját szavaival, ahogyan nekem elmesélte. Nem próbáltam elkendőzni a harcokat és a gyengeségeket, hanem engedtem beszélni a valóságos nőt.

De van még egy szereplője ennek a könyvnek, és bizonyos értelemben ő az igazi hősnő: Jeruzsálem városa. Ezekben a fejezetekben Lydia úgy festi le Jeruzsálemet, ahogyan először látta abban az évtizedben, amely a négyszáz évi török uralmat követte, és ez nagyon különbözött attól a várostól, amelyet ma a turisták ismernek. Majd a könyv végén, az Epilógusban, én leszek a beszélő, és megpróbálom fellebbenteni a fátylat a jövőről, és felvázolni azt, ami Jeruzsálemre és valamennyiünkre vár. Mert a világ történelmének kulcsa ebben az egyetlen városban van.

Azok az események, amelyekről írok, megtörténhetnek a hetvenes, a nyolcvanas vagy a kilencvenes években. Az írás nem mondja meg, mikor, csak arról biztosít bennünket, hogy megtörténnek, pontosan úgy, ahogyan azt a próféciák előre látták. A mi imádságunk az, hogy e könyvön keresztül megoszthassuk veletek azt a sürgetést, amelyet érzünk a városra váró napokkal kapcsolatban, és ezt a szeretetet, amelyet ő mindenkiben kelt, akik komolyan veszik Isten parancsát: Könyörögjétek Jeruzsálem békességéért!

Derek Prince

1. TIKVA

A lenyugvó nap utolsó sugarai eltűntek az égről mögöttem, Jeruzsálem utcáit sötéten és üresen hagyva. A csendet csak a cipőm csoszogása törte meg a köveken. A nyirkos, télies levegőtől szinte fáj az arcom. Ösztönös mozdulattal szorosabban öleltem magamhoz a batyut, amit vittem.

Végül megkönnyebbült sóhajjal lefelé fordultam egy kőlépcsőn, amely egy alagsori ajtóhoz vezetett. A batyut a bal kezemmel ringatva jobb kezemmel belenyúltam a kabátzsebembe, és egy nehéz vaskulcsot vettem elő. A recsegő hang, amivel a kulcs megfordult a zárban, visszhangzott az üres udvaron. Sietve beléptem, újból bezártam az ajtót, és ugyanaz a recsegő hang értésemre adta, hogy az ajtó biztonságosan bezáródott mögöttem.

Tapogatózva átmentem a szobán a szemben lévő falnál elhelyezett ágyhoz, és rátettem a terhemet. Az ágy mellett állt egy fából készült konyhaszekrény. Kezemmel végigtapogattam a tetejét, felvettem egy doboz gyufát, és egyet meggyújtottam. A kis láng megvilágított egy petróleumlámpát, ami a kredencen állt. Egy másik gyufával meggyújtottam.

A lámpa fényében láthatóvá vált egy egyszerű szoba, amelynek a padlója kockakővel volt burkolva. A falak szintén kőből épültek, és – eltekintve egy képes kalendáriumtól, ami az ágy fölött lógott -, csupaszok voltak. A kredencen és az ágyon kívül csak három bútordarab volt a szobában: egy asztal és egy karosszék az egyik falnál, és egy fonott kosár az ablak alatt. Az ablakon súlyos vasrácsok voltak, néma tanúbizonyságaiként annak a félelemnek, amely arra készítette a város lakóit, hogy erődítményt csináljanak otthonukból.

Újból az ágyon fekvő batyu felé fordultam. A durva fekete kendőben egy leánycecsemő feküdt, csöppnyi fejét félig betakarta a szennyes, gyapotból szőtt hálóing. Arcának bőre, mint finom sárga pergamen, feszesen rásimult arccsontjára, és érintésemre égett, mint a tűz. Az izzadságtól nedves fekete haja halántékára simult. Mély üregéből két fekete szem bámult rám egy pillanatig, majd ismét lecsukódott.

Kibontottam a sálnak egy másik sarkát, ahonnan egy cumisüveget vettem elő, néhány uncia langyos tejjel. Ettől a mozdulattól egy összegyűrt papírdarab esett ki és hullott a levegőben keringve a padlóra. Gyengéden a baba szájába helyeztem a cumit, és vártam, hogy reagáljon. Először úgy tűnt, hogy az ivás erőfeszítése túl megerőltető a számára, de kis idő múlva lassan szopni kezdett a cumisüvegből.

Felvettem a papírdarabot a padlóról és kisimítottam. Három, gondosan nagybetűkkel írt sor volt rajta: TIKVA COHEN – JERUZSÁLEMBEN SZÜLETETT – 1927. DECEMBER 4-én.

Automatikusan az ágy fölött lévő naptárra pillantottam. 1928. december 28., péntek volt. Alig tudtam elhinni, de a baba alig volt több egyévesnél. Ha a nagysága és a súlya alapján kellett volna megítélnem, kevesebb mint fél évre becsültem volna a korát.

Amíg a baba folytatta a szopást, körülpillantottam a szobában. Szükségem lenne egy helyre, hogy megvédjem őt a nedves levegőtől és a kövek hidegétől. Mit használjak erre a célra? Szemem megakadt a fonott kosáron az ablak alatt. Ez megfelelő lesz! De valamivel ki kellene bélelnem! Gyorsan kihúztam a kredenc fiókjait, és elővettem minden fehérneműmet és más puha ruhadarabot, amit csak találtam. Ezekkel kibéleltem a kosár alját és oldalait, hogy olyan puhává és hívogatóvá tegyem, amennyire csak tudom. A kosár fedelét pedig nekitámasztottam az ablak rácsainak.

Mire ezzel elkészültem, a baba abbahagyta a szopást, és úgy láttam, hogy alszik. Gyengéden kiemeltem őt a pamut trikóból. Majd a kék gyapjú pulóverrel, amit viseltem, kétszer-háromszor körbetekertem a testét. Amikor betettem őt a kosárba, egy pillanatig nyöszörgött, de hamarosan újból álomba merült. Gyorsan, zihálva vette a levegőt, és a láztól időről-időre borzongás futott végig a testén.

Kihez fordulhatnék segítségért? Magam elé képzeltem Jeruzsálem sötét és üres utcáit, amelyeken a félelem és a gyanakvás szelleme kísértett. Minden ajtó bezárva, minden ablakredőny leeresztve. Nem volt telefon, hogy kihívjam a mentőt vagy az orvost. Be voltam zárva egy üres szobába egy haldokló gyermekkel.

Tekintetem megragadt a könyvön, amely kinyitva feküdt a lámpa alatt a kredencen. A Biblia. Van ebben üzenet a számomra ebben a pillanatban? Az a rész, ahol ki volt nyitva, Jakab levele volt. Elkezdtem olvasni azt az oldalt, és megálltam két zölddel aláhúzott versnél:

„Beteg-é valaki közületek? Hívja magához a gyülekezet véneit, akik imádkozzanak érette, megkenvén őt olajjal az Úrnak nevében! És a hitből elmondott imádság megtartja a beteget, és az Úr felsegíti őt”... (Jakab 5:14-15)

„Megkenvén őt olajjal...” Lassan ismételtam a szavakat magamban. Az olaj volt az egyetlen elérhető segítség. De én nem voltam „vén”. Viszont egyedül voltam, minden segítség nélkül. Biztosan helyesebb megtenni azt, amit tudok, mint nem tenni semmit.

Kinyitottam a faliszekrényt, ahol kevés élelmiszeremet tartottam. Kivettem egy üveget, és a fény felé tartottam. Tartalma a zöld és az arany színe között csillogott. Tiszta olívaolaj volt, a júdeai dombokról, ugyanaz, amit múlt századokon keresztül szent kenetként öntöttek Izrael királyaira és prófétáira.

Az olajat tartalmazó palackot a bal kezemben tartva letérdeltem a kőpadlóra a fonott kosárral szemben. A baba egyre nehezebben lélegzett. A levegő körülöttünk különösen nyirkossá vált. Egy hideg borzongás futott végig rajtam. Szemtől-szemben álltam egy láthatatlan jelenléttel, a halál jelenlétével.

Azzal az erőfeszítéssel, amellyel a hitemet akartam megerősíteni, hangosan ismételtam azokat a szavakat, amelyeket röviddel azelőtt olvastam a Bibliából. „És a hitből elmondott imádság megtartja a beteget... és az Úr felsegíti őt...” Néhány csepp olajat vettem enyhén remegő jobb kezem ujjaira, és könnyedén rákentem a baba homlokára.

– A Te nevedben Úr Jézus! – suttogtam. – Ő a Te kis húgod, egy a Te népedből. A Te nevedért kérlek, gyógyítsd meg őt!

Néhány perc múlva kinyitottam a szememet. Képződtem talán, vagy valóban kevésbé remegne a láztól? Újból a baba arcára tettem a kezemet. Csak úgy égett!

Lehunytam a szememet, és újból elkezdtem imádkozni.

– Uram, Te hoztál engem ide. Te mondtad, hogy hagyjam el a hazámat, és jöjjenek Jeruzsálembe. Uram, kérlek mutasd meg ezeknek az embereknek, hogy erő van a Te nevedben, és hogy Te meghallgatsz és válaszolsz az imádságra...

Az idő megállt. A kosár mellett a térdeimen felváltva imádkoztam és figyeltem a babát, hogy látok-e valami változást az állapotában. Időként úgy láttam, hogy könnyebben lélegzik, de a bőre még mindig láztól égett. Minden egyes ritka alkalommal, amikor láthattam fekete szemét, amely természetellenesen mélyen volt üregében, ünnepélyesen nézett fel rám.

Térdem végül elmerevedett és kihűlt a kőpadló nyomásától. Felkeltem, és fel-alá járkáltam a szobában, miközben tovább imádkoztam. Egy-két órával később úgy láttam, hogy nem nyerek vele semmit, ha fennmaradok. Még ha nem is tudok aludni, okosabb lenne, ha megvédeném magam a szoba nyirkosságától és ágyba bújnék.

Mielőtt eloltottam a lámpát, a baba fölé tartottam, hogy van-e valami változás. Erre az időre már legalább megszűnt a borzongása. Aludni látszott. De a bőre még mindig égett a láztól. Mennyi ideig tudja ezt ez a kicsi szervezet elviselni? Végül elfújtam a lámpát, felmásztam az ágyra, és a nyakamig felhúztam a takarót.

Ahogy feküdtem ott a sötétben, gondolatban elkezdtem végigmenni az eseményeknek azon a furcsa sorozatán, amelyek Jeruzsálembé hoztak engem. Emlékezetem szemével láttam Dánia térképét, amely az osztályteremben lógott a falon, ahol még hat hónappal azelőtt is földrajzot tanítottam. Jutland hegyfoka mint egy nyílvesző kovaköből készített egyenetlen hegye, észak felé belefűrődött a Skagerrak-ba. Jutland szélárnyékos oldalán, keleten, befészkelte magát a két sziget, Fyn és Sjaelland, amelyeket a „Store Baelt”-nek nevezett keskeny vízcsík választott el egymástól.

A Store Baelt keleti partján, Sjaelland délnyugati sarkán állt Korsor városa. Elmém erős vágyakozással kísérvé megtelt a részletekkel. És ezek milyen éles ellentétben álltak Jeruzsálemmel! Az utcák tiszták voltak és fényesen ki voltak világítva. Mindkét oldalon téglából épült takaros házak álltak, piros cseréptetővel és fehérre festett eresszel. Újból hallottam a gyerekek éles hangját, amint azt a dalt éneklük, amit minden dán gyermek megtanul az iskolában.

I Danmark er jeg født,
Der har jeg hjemme...

Dániában születtem,
És ott van az én hazám...

2. SOREN

Két évvel korábban, 1926. decemberében történt. Az északi nap ferde sugarai mély narancsszínű izzásban tükröződtek vissza az osztályterem ablakairól. Jó éjszakát kívántam a portásnak, aki ott állt arra várva, hogy bezárja az iskolaudvar vasajtáját, felültem a kerékpáromra, és elindultam az ismert úton, amely kanyarogva vezetett Korsor belvárosa felé.

Öt vagy hat perc fürge biciklizés elvitt engem a város nyugati felébe, alig néhány száz yardnyira a Store Baelt partjától. Elhelyeztem kerékpáromat egy nagy, piros téглаépület udvarán, és felmentem lakásomra, az első emeletre. A nyitott ajtóban Valborg, a szobalányom állt, készen arra, hogy üdvözljön, és megtörölte kezét piros-fehér kockás kötényében.

– Üdvözlöm itthon – mondta, és kinyújtotta kezét, hogy lesegítse rólam szörmével bélelt kabátomat.

Az ebédlőben szemem elégedetten pihent meg az asztalon, amely vacsorához meg volt terítve. A kristály csillár lágy sugarakat vetett a csillogó ezüst étkészletre és a feszes damaszt asztalterítőre. Amíg én egy pillanatra bementem a hálószobába, Valborg elidőzött a székem mellett. Mivel a nap nagy részét egyedül töltötte a lakásban, kész volt beszélgetni.

– Ez az Ön utolsó hete az iskolában ebben az évben – mondta –, és holnap este lesz a tanárok táncmulatsága.

– Erről jut eszembe – válaszoltam –, holnap estére nem kell ételt készítened nekem. Mr. Wulff elvisz engem vacsorázni az estély előtt.

Valborgot szemmel láthatóan érdekelte ez az ügy. Kedvelte Soren Wulff-ot, és én is. De...

– Karácsonyra hazamegyek Brønderslev-be – mondtam, hogy változtassak a témán. – Nem kell csinálnod semmit a lakásban, amíg távol vagyok.

Az étkezés befejezéseként rágyújtottam egy vékony szivarra, amit Valborg diszkrétan elhelyezett a kávéscsészém mellett. Majd felvettem a csészét és átvittem a nappaliba. Pőfékelve letelepedtem egy karosszékben, amely az egyik sarokban állt, és lassan körbepillantottam a szobán. A szemben levő falnál egy szépen polírozott diófa zongora bágyadtan tükrözte vissza a Wilton szőnyeg sárga és bronz árnyalatait. Mögötte a fal olivazöld tapétával volt burkolva, ami a falikárpit benyomását keltette, és harmonizált az aranyszínű brokát függönyökkel. A bal kezemenél a falat padlótól a mennyezetig könyvespolcok takarták, amelyeken könyvsorok váltakoztak drezdai porcelánfigurákkal, vázakkal és német kristálytálakkal.

Egy-két percig tudatosan élveztem mindezeknek a kényelmét és eleganciáját. Megkérdeztem magamtól, amint ezt már sokszor korábban is megtettem: A világon ki szerencsésebb nálam? Harminchat éves koromra elértem minden célt, amit tanárként kitűztem magam elé. Az alapvető tárgyakból, mint történelem, földrajz, dán és angol nyelvből szerzett bizonyítványom mellett a nemzet első tanárai között voltam, akik egy különleges tanfolyamot elvégeztünk háztartástanból, az élelméztudomány legújabb felfedezéseire helyezett különös hangsúllyal. Ennek következményeként kineveztek a háztartástan igazgatójává Dánia egyik legjobban felszerelt iskolájában. Részlegemet az oktatási hatóságok mintaként használták hasonló tanszakok alapításához más iskolákban, szerte az egész országban.

Az elmúlt tíz évben Dánia különböző városaiban tanítottam, de egyik sem volt annyira megfelelő számomra, mint Korsor, a maga gyönyörű fekvésével a Store Baelt mellett, ahonnan mégis könnyen eljuthattam Koppenhágába. Jó fizetésem volt, ezenkívül bőséges örökséget kaptam két évvel azelőtt, apám halála után.

Mindenekfelett ott volt Soren Wulff, az a tanár, aki holnap este elvisz engem vacsorázni. Soren és én szoros barátságban voltunk a kollégiumban, és sok közös hobbink volt: tánc, korcsolyázás, Mozart, Kirkegaard. Miután befejeztük az iskolát, más helyeken tanítottunk közel tíz évig. Most – mintha ez lenne a sorsunk – ismét együtt vagyunk Korsorban. Az elmúlt időszakban fokozatosan tudatára ébredtem annak, hogy Soren újfajta komolysággal közeledik felé. Majdnem biztos volt, hogy másnap este meg akarja kérni a kezemet. Miért féltém szembenézni ezzel a kérdéssel?

Természet szerint, képzettség szerint, foglalkozás szerint Soren kizárólag tanár volt. Egész élete a munkájában összpontosult. Mivel én is tanár voltam, ez egy ideális párosításnak tűnt. Bizonyos, hogy ha házasságot és gyermekeket akarok, nem kockáztathatom meg azt, hogy tovább várok!

És mégis... volt egy véglegesség ebben, ami megrémített. Miért kell harcolnom ezzel a belső fenntartással? Van még valami más, ami szükséges ahhoz, hogy teljes legyen az életünk? Az elmúlt évben százszor is végiggondoltam ezt a kérdést, de nem voltam képes megtalálni a választ. Valójában fogalmam sem volt, merre keressem.

Másnap este hat órakor az utolsó simításokat végeztem a frizurámon, és egy pillanatig elidőztem a tükör előtt. Hosszú szőke hajam négy copfba volt felfogva, amit összefontam a fejemen úgy, ahogyan Soren szerette. Két selyemruhám, amit Valborg kivaszt, egy külön kék árnyalatot adott a szememnek. A kék volt Soren kedvenc színe, és az enyém is. Olyan sok közös dolgunk van...

Álmodozásomat hangos kopogás szakította félbe. Gyorsan felvettem fehér szőrme köpenyemet, és kinyitottam az ajtót. Soren atlétatermetét kiemelte a gyönyörűen szabott frakk, gondosan fésült barna haja diszkrét hajszeszillatot árasztott.

– A lépcső alján vár a taxi – mondta, amint mindkét kezével megfogta kinyújtott kezemet.

A vendéglőben Soren egy kétszemélyes asztalhoz vezetett a túlsó sarokban.

– Két hete várok a mai estére – mondta. – Tudod, hogy már majdnem tizenkét éve annak, hogy először táncoltunk együtt?

Odalépett hozzánk a pincér, hogy felvegye a rendelésünket, és beszélgetésünk az éppen befejeződött szemeszter eseményeire terelődött. Soren élénk és szórakoztató volt, mint mindig, de hangjában feszültséget éreztem. Végül a pincér letakarította az asztalunkat, csak a kávé és a konyakot hagyta előttünk.

Soren gyorsan kortyolt egyet a kávéjából, majd felemelte a szemét és teljesen az arcomba nézett.

– Lydia – mondta. – Különleges okom volt arra, hogy vacsorázni hívjalak ma este. És azt hiszem, már sejtetted is, mi ez az ok.

Szünetet tartott, míg zöld szeme az enyémet kutatta.

– Lydia, hozzám jönnél feleségül?

Éreztem, hogy a pír előtti az arcomat, és a szívem olyan hangosan vert, hogy azt hittem, a teremben mindenki hallja. Ez volt az a pillanat, amit vártam, és mégsem volt kész válaszom. Kinyitottam a számat, hogy válaszoljak, miközben én magam is szerettem volna tudni, mit fogok mondani.

– Köszönöm, Soren – hallottam a saját hangomat. – Ez a legkedvesebb bók, amit valaha kaptam. De...

– Mit de?

– Soren, én még nem vagyok szabad arra, hogy elkötelezzem magam.

– Van valaki más?

– Nem, nem erről van szó. Nem ismerek senki mást, akit annyira kedvelnék, vagy tisztelnék, mint téged.

Küszködtem, hogy kifejezzem magam, de a szavak nem jöttek.

Soren áthajolt az asztalon, és ismét beszélni kezdett. Szavai egymásra torlódtak. Felrajzolta a ránk váró jövő képét, beszélt azokról az érdeklődésekről és tevékenységekről, amelyeket megoszthatnánk, arról, hogy a mi karrierünk összekapcsolódhatna és kiegészíthetné egymást. Végül megállt, és válaszomat várta.

– Soren, tudom hogy neked mint tanárnak, milyen sokat jelent a karriered – kezdtem –, és ezért még hízelgőbb a számomra, hogy meg akarod osztani velem a jövődet. De attól tartok, hogy a dolgok kimenetele nem biztos, hogy olyan lesz, mint ahogyan leírtad.

– Miért nem, Lydia?

– Látod, én még nem vagyok olyan bizonyos a jövőm tekintetében, mint te. Van valami, amit el kell intéznem, mielőtt még elkötelezném magamat úgy, ahogyan kéred.

– Mi az a dolog?

– Tudom, hogy ez valószínűleg ostobán hangzik... – keresgéltem tovább a szavakat. – De állandóan azt kérdezem magamtól: van-e valami több az életben, mint a karrier, a lakás, a szép bútor és mindennek a végén a nyugdíj? Nem tudom. De amikor az apám meghalt két évvel ezelőtt, nem tudtam elfojtani a csodálkozásomat: tényleg ez a vég, vagy van valami más, valami több is?

– Valami vallási kérdésre gondolsz?

– Talán az lehet, bár én nem szeretem azt a szót, hogy vallás.

Szegény Soren! Láttam, hogy ugyanolyan zavarban volt, mint én. Néhányszor gyorsan kortyolt a kávéjából.

– Bocsáss meg, amiért ilyen ostobán válaszoltam – mondtam. – Olyan vagyok, mint az az ember, aki megpróbálja elmondani egy olyan helyre vezető utat, ahol még sohasem járt.

Csendben ültünk néhány pillanatig, amíg kerestem a módját annak, hogyan oldhatnám fel a feszültséget. Végül kinyújtottam a kezemet az asztal fölé, és megfogtam az övét.

– Mi lenne, ha most elmennénk táncolni? Később majd megpróbálom érthetőbben kifejezni magam?

Amikor a táncmulatság véget ért, Soren hazakísért a lakásomra, és én meghívtam őt egy utolsó csésze kávéra. Ő volt az, aki visszatért arra a témára, amiről a vendéglőben beszélgettünk.

– Lydia, ha azt kívánod tőlem, hogy járjak veled templomba, akkor kész vagyok ezt megtenni.

– Nem Soren – válaszoltam –, én ezt soha nem kérném tőled.

Jó lutheránus voltam egész életemben, de ez nem volt válasz a kérdéseimre. Az első korszori évemben minden vasárnap elmentem a templomba, de mindig sokkal zavarodottabban és leterheltebben jöttem ki, mint ahogyan bementem, úgyhogy végül feladtam.

– Akkor hát – mondta Soren – miért nem próbálsz meg az Evangéliumi Misszióba járni, a kikötőben? Biztos vagyok benne, hogy a mi kedves könyvtárosunk, Miss Sonderby, boldogan elvinne oda.

Egy pillanatra magam elé képzeltem Kristine Sonderby-t, amint gyakran láttam őt a misszióba menni. Egy formátlan fekete filckalap beárnyékolta egy szürke hajtincset és egy vastag fekete keretes szemüveget. Terjedelmes fekete retiküljének oldalzsebéből egy Biblia és egy énekeskönyv állt ki,

mindkettő feketébe kötve. Kalapjától nagygombos csizmájáig a visszatérő motívum fekete volt. Az üdvösség, ahogyan azt Kristine Sonderby képviselte, bizonyára egy melankolikus dolog volt, bármi legyen is annak jutalma, félretéve egy jövőbeni életre! Nem, én nem ezt kerestem!

Néhány perccel később Soren elment. Az ajtóban néhány pillanatra a karjába zárt, majd egyetlen szó nélkül megfordult és lement a lépcsőn.

Miután elment, megpróbáltam nem gondolni arra, ami közöttünk történt, de illatszerének finom illata ott maradt a lakásban emlékeztetőül. Milyen őszinte és milyen meleg volt, ahogyan megölelt! Ezzel szemben az én keresésem az ismeretlen „valami” után olyan bizonytalan és homályosnak tűnt.

Másnap délelőtt tíz órakor egy vonat első osztályú fülkéjében ültem, amely észak felé tartott, Bronderslev városa felé, ahol születtem, és ahol az édesanyám élt még mindig. Nem aludtam jól az elmúlt éjszaka, és a fejem lüktetett. Az utazás hat óra hosszát tartott, ami sok időt adott nekem gondolkodásra, többet, mint amennyit igazából akartam. Gondolataim állandóan visszatértek az előző este Sorennel folytatott beszélgetéseimre. Még mindig nem értettem a saját viselkedésemet.

Egy belső hang korholt engem: Te eldobtad magadtól a boldogság lehetőségét! Lehetett volna házasságod, otthonod és biztonságod! Most mindezt elvesztetted!

Tekintetemet az ablakra fordítottam, és megpróbáltam a kinti látványra koncentrálni, de a hang folytatta: És mit tehetsz a házasság helyébe? Semmit! Úgy fogod végezni, mint egy tipikus vénkisasszony-tanár, mint Miss Sonderby!

Újra meg újra végiggondoltam a Sorennel folytatott beszélgetésemet. Ahogy visszaemlékeztem minden szóra, amit mondtam neki, a szemrehányó hang bennem azt kérdezte: Miért mondtad ezt? Nem is gondoltad komolyan! Nem is tudtad, hogy miről beszélsz!

Egy idő után a vonat kerekeinek ritmikus zakatolása is ezt a kérdést ismételte mint egy refrént: Miért mondtad ezt? Miért mondtad ezt? Miért mondtad ezt?

Rágyújtottam egy szivarra és rövideket szívtam belőle, de ez nem adta meg azt a megkönnyebbülést, amire szükségem volt. Felkeltem, és elkezdtem fel-alá járkálni a vonat folyosóján. De a kerekek még mindig könyörtelenül hajsoltak: Miért mondtad ezt?

Csak nagy erőfeszítéssel tudtam elfordítani gondolataimat Sorenről a családi találkozóra, ami várt rám Bronderslevben. Apám sikeres építész volt, és jelentős szerepet játszott a város fejlesztésében. Két évvel azelőtti halála után anya egy nagy épületbe költözött, amit a helybeliek Kastélyként ismertek. Ezt az épületet apa tervezte és a város központjában emelkedett, alig néhány szár yardnyira a vasútállomástól. Itt anya egy négyszobás lakást foglalt el az első emeleten.

Családi hagyomány volt, hogy karácsonykor valamennyien otthon gyűlünk össze. Legidősebb nővérem, Kezia, Fyn szigetéről érkezik férjével, Knuddal és négy gyermekkel. Második nővérem, Ingrid, a dán hadsereg egy tisztjéhez ment férjhez, akinek nagy birtoka volt, kb. ötven mérföldnyire Bronderslevtől. Nekik nem volt gyermekük. Én voltam a család „babá”-ja, és az egyetlen, aki még nem ment férjhez.

Mikor megérkeztem Bronderslevbe, azonnal megláttam egy magas, karcsú alakot, keményített fehér sapkában, amint rám vár a peronon. Anya szobalánya, Anna volt.

– Üdvözlöm itthon, Lydia kisasszony! – mondta, és elvette tőlem a bőröndömet. – Édesanyja számolta az órákat az érkezéséig.

Anna hosszú léptekkel ment keresztül a főtéren a „Kastély”-hoz.

Anya a hallban várt rám.

– Üdvözöllek itthon, kislányom! – mondta és megölelt. Számára mindig kislány voltam, bár már a harmincas éveim közepén jártam.

Apa halála óta anya megtartotta az özvegy hagyományos fekete viseletét, de hosszú selyemruhája, amelynek fehér csipke gallérja és kezelője volt, nem nélkülözte az eleganciát. Szőke haja hamuszínű árnyalatot kapott, és ez magasztosságot kölcsönözött neki.

Kettesben vacsoráztunk. Mindig érdeklődéssel hallgatta, amit az iskolai munkámról meséltem neki, és büszke volt elért előrehaladásomra. Hamarosan nővéreim is megérkeztek családjukkal. Szokás szerint ez volt az első kérdésük: „feleségül kért-e már valaki?” De valami miatt semmit sem szóltam Sorenről.

Másnap volt szenteste, ami Dániában a legnagyobb ünnep. Délután volt egy rövid istentisztelet. Anya egy úgynevezett jó lutheránus volt, és két alkalom volt az évben, amikor elment a templomba: szenteste és húsvétkor.

Útközben, a templomba menet, anya mesélni kezdett az új pásztorról:

- Olyan kedves ember – mondta. – Mindenki szereti őt.
- Ezzel azt akarod mondani anya, hogy röviden prédikál!
- Nos, igen, ez igaz. Soha nem szerettem a hosszú prédikációkat. Ezenkívül tud tvisztelni. Minden kedden meglátogat és kártyázunk.

Aznap délután a pásztor megfelelt a hírnevének. Az istentisztelet délután háromkor kezdődött, és háromnegyed négykor már ismét az utcán voltunk. A jól végzett kötelesség érzésével mentünk haza. Ott a karácsonyi ünnep igazán komoly része várt ránk: a karácsonyfa, az ajándékok, mindenfajta élvezetes étel és ital bősége.

Hat órakor valamennyiben elfoglaltuk helyünket a hosszú étkezőasztal körül. Legrégbbi gyermekkori emlékeim a karácsonyhoz kötődtek. Egy pillanatra lelki szememmel ismét láttam apát, az asztalfőn ülve, súlyos arany óralánca keresztben volt mellényén, és visszatükrözte a karácsonyi fények sugarait. Most idősebb sógorom, Knud foglalta el helyét.

Volt egy jól megalapozott protokoll, amely uralta ünneplésünknek minden mozzanatát. Amikor mindenki leült, Anna – kék egyenruhájában, amit különleges alkalmakra tartogatott – kinyitotta a kétszárnyú ajtót, ami a nappaliba vezetett. Ott a padló közepén állt a karácsonyfa. Minden ágán meggyújtott gyertyák égtek, amelyek megvilágították a szépen becsomagolt ajándékok nagy halmát, a fa lábánál. Az ágakon kis papírkosárcák függtek, amelyek cukorkát, csokoládét és marcipánt tartalmaztak.

A gyerekek halk sóhajokat hallattak a csodálkozástól, amit szemük megtelt a látvány részleteivel.

Ezután Anna meggyújtott egy hosszú, piros gyertyát az asztal közepén. Majd visszavonult a konyhába, és közben lekapcsolta a villanyvilágítást. Amíg Anna visszatérésére vártunk, szemem fel-alá járt az asztalon. Leszámítva egy üres helyet Knud előtt, az egész asztal ételekkel volt megrakva. A hagyományos főtt burgonya mellett volt két tál különleges „karamellás” burgonya, három tál húsleves, két tál piros ribizlizselé, két tál vörös káposzta, egy kis sor marcipándiszónó és sokfajta savanyúság. Középen volt egy ezüsttál, amelyre almát, narancsot, diót, zöld és fekete szőlőt halmoztak.

Néhány perc múlva Anna visszatért egy híres Royal Porcelánból készült nagy, ovális tálat hozva, amit Knud elé tett le. Ezen egy hatalmas sült liba volt, lábai papír fodorokkal voltak díszítve, nyakán pedig három kis piros-fehér dán zászlóval. Amíg Knud elkezdte felválni a libát, Ingrid férje kibontott egy palack burgundit.

A desszert a hagyományos „rizs zabkása” volt. Ebben valahol egy mandula volt elrejtve. Akinek a része tartalmazta a mandulát, egy külön ajándékot kapott, amely feltűnően az ajándék halom tetejét volt elhelyezve. Mindenki szorgalmasan kereste a mandulát az adagjában, míg végül Ingrid tartotta fel, csalódott sóhajtásokat váltva ki a gyerekekből.

Mikor a hatalmas étkezés végül befejeződött, valamennyien átmentünk a nappali szobába. Ingrid férje elfoglalta helyét a zongoránál, mi pedig megfogtuk egymás kezét, és egy nagy kört alkottunk a fa körül. Akkor elkezdtek énekelni a hagyományos dán énekeket, tánclépésekkel körbejártuk a fát, és minden vers végén együtt meghajoltunk a fa felé.

Az ismert énekek között volt egy, ami mindig mélyebben érintett, mint az összes többi.:

Megváltóm és Helyettesítóm, üdvöz légy!
A világ töviskoszorút adott Neked,
De Uram, Te látod, hogy gondolataimban
Én rózsakoszorút kötök a Te keresztedre,
Hadd találjam meg azt a kegyelmet és bátorságot,
Amelyre szükségem van!

Ahogy elkezdtük énekelni ezeket a szavakat, hirtelen azt éreztem, hogy a szemem megtelik könnyel. Gyorsan lehajtottam a fejemet, hogy elrejtsem. Egy pillanatig láttam magamat a vendéglőben, amint Sorennel szemben ülök, és küszködöm, hogy megmagyarázzam a keresésemet az ismeretlen „valami” után, ami szükséges ahhoz, hogy teljessé tegye az életünket. Amikor újra felemeltem a szememet, az emberek a nappaliban furcsán távolinak tűntek. Ők voltak a hozzám legközelebb állók és a legdrágábbak, mégis valahogyan egy kívülálló szemlélő lettem, és olyan eseményeket szemléltem, amelyeknek nem volt semmi valós tartalmuk.

Mihelyt az éneklésnek vége lett, a felnőttek dohányozni kezdtek. A férfiak vastag szivarokat szívtak, míg anya, nővéreim és én vékony Manila-szivarokra gyújtottunk rá. Egy hölgy nem szívhatott olyan közönséges dolgot, mint egy cigaretta.

Az este az ajándékok kibontásával érte el csúcspontját. Kezia legidősebb fia kapta azt a megbízatást, hogy vegye el az ajándékokat a fa alól és felolvassa a neveket. Minden ajándékot ki kellett bontani és körbeadni, hogy mindenki megszemlélhesse, mielőtt egy másik név következhetett. Mivel ötven, vagy hatvan ajándék volt, majdnem éjfél lett, mire az utolsó ajándékot kibontottuk, és a két legkisebb gyerek hamarosan elaludt a padlón.

A következő nap délutánján egyedül találtam magamat anyával a nappaliban. Kedvenc székében ült, egy hintaszékben, és egy pulóvert kötött Kezia egyik gyermekének.

– Mondd Lydia – kérdezte –, mikor akarsz férjhez menni és letelepedni? – A hintaszék együtt ringott a kötőtűk ütemes csattogásával. – Tudod, én már nem leszek fiatalabb és nagyon szeretném látni, hogy megállapodsz egy férjjel és saját otthonnal.

– Nekem van saját otthonom, anyám, egy csodálatos otthon. Ami pedig a házasságot illeti, van egy más dolog, amit előbb meg kell oldanom.

– És az mi? – kérdezte ugyanúgy, mint Soren.

– Nem tudom biztosan. De – valami Istennel kapcsolatos dolog.

Furcsán nehéz volt ezeket a szavakat kimondani.

– Szeretnék meggyőződni arról a magam számára, hogy Isten valóságos-e, hogy van-e valami magasabb cél az életben, mint a karrier, és a fizetés.

– Nahát! Ez pontosan ugyanaz, amiket apa mondott az utolsó egy vagy két évben! – kiáltott fel anya. – Sőt, elkezdett látogatni valamiféle találkozókat egy farmer otthonában, a városon kívül.

– Egy farmer?

Nehéz volt elképzelni apát, amint ferencjóska kabátjában, mellényben és nadrágtartóval egy farmer nappalijában ül.

– Igen. Nem olyan emberek voltak, akikkel korábban barátkozni szokott. Végül küldtem nekik pénzt. Nem akartam, hogy oda járjon és ingyen igya a kávéjukat.

– Mi mást mondott még apa?

– Hát, emlékszem egy nap azt mondta, hogy pénzért nem lehet megvásárolni a lélek békességét. Ez néhány héttel a szívrohama előtt volt. Tudod, milyen hirtelen halt meg.

Egy pillanatra minden az eszembe jutott: a távirat, a gyötrő vonatút és végül amikor beléptem a szobába, ahova apa testét fektették. Emlékeztem az erős szomorúságrohamra és arra, hogy ez fokozatosan átadta helyét egy békességérzetnek, ami olyan valóságos volt, mintha egy személy lett volna velem a szobában. Visszaemlékeztem apa arckifejezésére, amint ott feküdt: egy olyan nyugalom volt az arcán, amit életében soha nem láttam. Biztos, hogy talált valamit életének azokban az utolsó heteiben. De mit?

– Mi több lehetne az életben, mint ami neked van, Lydia? – tört be anyám hangja emlékeim közé. – Olyan jól végzed a munkádat, és tudom, hogy az iskolában mindenki nagyon jó véleménnyel van rólad. Biztos vagyok benne, hogy ami neked hiányzik, az egy otthon és saját gyerekek.

– Lehetséges anya, de...

Hogyan tudnám leírni azt a belső nyugtalanságot, amelyet nem tudok megtagadni, és mégsem tudom kifejezni? Végül kikottyantottam:

– Ha volna valami különleges az életben, amit más nő nem tud megcsinálni, még ha nehéz, vagy veszélyes is, ezt szeretném én csinálni!

Ugyanazt a zavart arckifejezést láthattam anya arcán, amit néhány nappal azelőtt Soren arcán láttam. Úgy látszott, hogy azoknak fejezem ki magam a legrosszabbul, akiket a legjobban szeretek. Nem vagyok vajon bolond, hogy olyan dolgot keresek, amit még magamnak sem tudok szavakkal kifejezni?

3. A TALÁLKOZÁS

1927. január 3-án, hétfőn érkeztem vissza Korsorba. Az iskola csak a következő héten kezdődött. Megmondtam Valborgnak, hogy nem kell visszajönnie dolgozni szombat előtt. Teljesen egyedül akartam tölteni a következő néhány napot.

Másnap reggel hosszú sétára indultam a Store Baelt partján. Hideg, zúgó szél korbácsolta fel a permetet az arcomba, de szorosabban csavartam a sálát a nyakam köré, lehajtottam a fejemet, és nekifeszültem a szélnek. Így gyalogolva, az elemek nyomásával szemben, egyfajta határozottságot éreztem. Mindegy, hogy mivel kell szembenéznem, nem akartam visszafordulni, amíg meg nem találok a választ a kérdésemre.

Dél körül visszatértem a lakásomba, de nem volt étvágyam. Főztem egy csésze erős kávé és rágyújtottam. Majd bementem a nappaliba, és végigfutottam a szemközti falon levő könyvsorokon. Elolvastam a szerzők nevét: Kirkegaard, Oenslaeger, Ibsen, Shakespeare, Dickens, Tolsztoj, Platón.

Olvastam őket, idéztem őket, tanítottam róluk, de nem volt válaszuk a számomra. A felső sor jobb oldalán a szemem megpihent egy sima fekete köteten.

A tanárképzőben a Biblia része volt egy kötelező tárgynak, a vallás és egyháztörténetnek. Eleget olvastam ahhoz, hogy le tudjak vizsgálni, de soha nem mentem ennél tovább. Lehet valami a Bibliában, amit nem találtam meg más, olyan kíváncsian tanulmányozott könyvekben? Egy pillanatig tétováztam, majd felnyúltam és levettem.

Kedvenc karosszékemben ülve néhány pillanatig becsukva tartottam a Bibliát, és azon gondolkodtam, hol is kezdjem? Helyesnek tűnt az Újszövetséggel kezdeni. Megtaláltam a Máté evangéliuma első fejezetét, gyorsan átfutottam Krisztus nemzetségtáblázatán, majd elolvastam születésének és gyermekkorának leírását. Máté elbeszélésének egyszerűsége éles ellentétben állt azzal a választékos karácsonyi ünnepléssel, amelynek nem sokkal azelőtt részese voltam.

Folytattam az olvasást a Krisztus keresztségéről, megkísértetéséről és szolgálatának első eseményeiről szóló beszámolóval. Biztos, hogy volt valami erkölcsi szépség, ami páratlan volt más könyvekhez képest, amit olvastam, de nem láttam, hogy ez hogyan kapcsolódik jelenlegi helyzetemhez. Amikor a Hegyi Beszédhez értem, a Nyolc Boldogsággal az elején, elkezdtem lassabban olvasni, és mindegyiknél szünetet tartottam, hogy megkérdezzem magamtól: valamilyen módon vonatkoztathatom-e magamra.

A negyedik boldogságnál hirtelen elállt a lélegzetem: „Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot, mert ők megelégtetnek.” Máté 5.6. Éhezni és szomjazni... Ez lehet az a vágyakozás, amit éreztem, a „valami” után, amit nem tudtam szavakban kifejezni? Vonatkoztathatom-e ezeket a szavakat magamra?

A tizedik versnél ismét megálltam: „Boldogok, akik üldöztetnek az igazságért!” Ennek nem volt értelme. Miért kellene valakinek üldöztetést elszenvednie, aki az igazságot keresi?

Amint lassan folytattam az olvasást az 5. és a 6. fejezettel, olyan voltam, mint aki megpróbál utat találni az erdőben. Nehéz volt meglátni az ösvényt, amelyet az összefonódó ágak beárnyékolnak, de itt-ott egy kis sugárnyaláb áttört, és pillanatnyi bátorítást adott. Aztán amikor a 7. fejezethez értem, az olyan volt, mintha egy tisztásra jutottam volna, ahol a teljes, zavartalan napsugarak sütöttek rám:

„Kérjétek, és adatik néktek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitják néktek! Mert aki kér, az mind kap”... Máté 7. 7-8.

Kérjétek... keressetek... zörgessetek... Bizonyára ezt kellene tennem.

Tovább olvastam, és a fény újból tiszta és ragyogó volt:

„Menjete be a szoros kapun! Mert szoros az a kapu, és keskeny az az út, amely az életre vezet, és kevesen vannak, akik megtalálják azt”. Máté 7.13-14. Valahol előttem az ösvényen, amelyen jártam, volt egy kapu. Mögötte volt egy út, amely a békességhez és a beteljesedéshez vezetett. Mielőtt járhatnék az úton, először meg kell találnom a kaput és be kell lépnem rajta.

Felpillantottam az órára, a zongora fölött a falon. Délután 4 óra volt. Több mint három óra telt el azóta, hogy elkezdtem olvasni. Kint már sötétedett. Felkapcsoltam a villanyt, és elhúztam a nehéz brokátfüggönyöket az ablak előtt. Be akartam zárkózni a gondolataimmal. Elkezdtem fel-alá járkálni a szobában, medítálva a szavakon, amelyeket olvastam. Kérjete... keressetek... zörgessetek... Biztos, hogy már kerestem, már sok hónapja. De vajon kértem-e már? Kit kellene kérnem? Krisztus vajon az imádságról beszélt?

Gyermekkoromban megtanítottak arra, hogy elmondjam az Úri Imádságot minden este, mielőtt elalszom. Tizenkét éves koromra ez egy monoton rutinná vált. Visszaemlékeztem egy estére, amikor egymás után tízszer elmondtam az imádságot, hogy megszabaduljak az imádság terhétől a következő kilenc estére. Emellett bekapcsolódtam a szokásos egyházi imákba és válaszokba, amikor templomban voltam. De az a gondolat, hogy önállóan imádkozzam és közvetlenül Istenhez, és olyan szavakat mondjak, amelyek nincsenek benne az imádságos könyvben, ez szokatlan és ijesztő volt. Mégsem tudtam szabadulni Krisztus szavaitól: Kérjete és adatik néktek. Ha Krisztus azt kívánta tőlem, hogy kérjek, akkor nem várhatom, hogy kapok valamit kérés nélkül.

Mozdulatlanul álltam a karosszékkal szemben, amelyen ülni szoktam. Térdeljek le? Egy pillanatig vonakodtam, azután meghajtottam térdeimet a padlón, és testemmel a szék fölé hajoltam, könyökömet a puha velúr kárpitra helyezve. Elkezdtem gondolatban: Ó, Isten... De ez valahogyan nem tűnt helyesnek.

Szükséges hangosan imádkozni? A gondolat, hogy a saját hangomat halljam, elrémített.

– Ó Isten – mondtam hangosan. A hang az üres szobában fülsértő volt. Újból megszólaltam: Ó, Isten, aztán harmadszor is:

– Ó, Isten... én nem értem, én nem értem, kicsoda Isten, ki Jézus, ki a Szentlélek... de ha Te megmutatod nekem Jézust mint élő valóságot, én követni fogom Őt!

És most az ismerős szobában, az óraketyegéssel a fülemben, valami történt, amire az én egész hátterem és műveltségem felkészületlenül hagyott. Az értelmem egyszerűen megtagadta annak elfogadását, amit a szemem látott. Már nem a szék támláját láttam. Annak helyén egy Személy állt velem szemben. Hosszú fehér köntös takarta a Személy lábait. Lassan felemeltem a szememet. Fejem fölött két kinyújtott kart láttam, az áldásadás helyzetében. Tovább emeltem szememet, és megláttam annak arcát, aki fölöttem állt. Egész testem remegni kezdett. Akaratlanul egy szó jött az ajkamra: Jézus! De amikor ezt kiejtettem, Ő eltűnt.

Újból ott találtam magamat, amint a szék támláját néztem. A zöld velúr ülésen láthattam a két könyököm helyét. Létezik, hogy tényleg egy személy állt velem szemben egy pillanattal korábban? Vagy egy rövid, hihetetlen hallucinációnak lettem az áldozata?

Felemeltem a fejemet, és lassan körbenéztem a szobában. Külsőleg semmi nem változott. Mégis volt valami a szobában, ami nem volt ott egy perccel azelőtt. Emlékeztem a pillanatra, amikor beléptem abba a szobába, ahol apa teste feküdt. Ugyanaz a jelenlét volt most körülöttem, mint amit akkor éreztem. A szoba valósággal tele volt vele. Nemcsak körülöttem volt, hanem bennem: egy mély, zavartalan, túlradó békesség.

Valósággal elárasztott annak a tudata, hogy Isten valóban válaszolt az imámra. Pontosan azt tette, amit kértem. Megmutatta nekem Jézust. Láttam köntösét és láttam kinyújtott kezét. Egy kifejezhetetlen pillanatig az arcába néztem. Teljesen lenyűgözött az újonnan megismert tény: Krisztus él, örökké, dicsőségesen, sugárzóan él. Az emberi ismeret összessége jelentéktelenségbe süllyedt ezzel az egy ténnyel összehasonlítva.

Az imádság váratlanul nem jelentett többé erőfeszítést. Nem tudtam visszatartani a hála szavait. Ó, köszönöm! – kiáltottam. – Köszönöm!

A béke hullámai öntötték el lelkemet. Úgy látszott, hogy nincs mód arra, hogy szavakba foglaljam vagy kifejezzem. Felálltam, és elkezdtem fel-alá járkálni. Néhány percenként újra meg újra elárasztott annak a tudata, ami történt. Köszönöm! – kiáltottam ismét.

Leültem a zongorához, mert valami módot kerestem, hogy kifejezzem érzelmeimet. Visszaemlékeztem arra a himnuszra, amely könnyeket csalt a szemembe a szentestén. Kikerestem a dallamot a zongorán, majd elkezdtem énekelni hangosan, a saját kíséretemhez:

Megváltóm és Helyettesítóm, üdvöz légy!
A világ tövisszorosút adott Neked,
De Uram, Te látod, hogy gondolataimban
Én rózsakoszorút kötök a Te keresztedre,
Hadd találjam meg azt a kegyelmet és bátorságot,
Amelyre szükségem van!

Újra meg újra elénekeltem ezeket a szavakat. A hangom egyre tisztább és erősebb lett. A szavakban, amelyeket énekeltem, a békesség folyója áradt ki az ajkamon.

Elvesztettem az időérzékemet. Időnként letérdeltem a szék mellett és imádkoztam, majd a zongorához ültem és énekeltem. Amikor ismét ránéztem az órára, tíz óra volt. Hat óra úgy telt el, mint néhány perc.

Végül levetköztem és lefeküdtem. Ahogy feküdtem a sötétben, még mindig ismétелgettem a hála szavait: Ó Istenem, köszönöm! Köszönöm! Éjfél körül álomtalan álomba merültem.

Másnap korán reggel melegen felöltöztem, és újból hosszú sétára indultam a Store Baelt partján. Milyen furcsa! – mondtam magamnak. - Minden olyan üde és tiszta! Miért nem láttam ezt tegnap? Az éjszaka folyamán az ismerős tárgyak új szépséget nyertek. A hab fehér sapkái, itt-ott a Nap reflektorfényében, a fejem fölött köröző tengeri sirályok éles rikoltásai, a homokdűnéken a drótszerű fűszálak hajladozása a tomboló szélben: valamennyien Alkotójuk nagyszerűségének bizonyosságai voltak.

Mikor visszamentem a lakásomra, ott folytattam Máté evangéliumának olvasását, ahol előző nap abbahagytam. A különbség még drámaibb volt, mint a Store Baelt partján. Már nem egy árnyékos ösvényen küszködtem az erdőn keresztül. Kiléptem a teljes, tiszta napfényre. Úgy éreztem, mintha jelen lennék a leírt eseményeknél, amelyek kibomlottak előttem olvasás közben. Valamennyiben ott volt magának az Úr Jézusnak a személye: nem egy pusztá történelmi alak, hanem mint egy élő, jelenvaló valóság.

Délben készítettem magamnak egy gyors ebédet, majd félretoltam az edényeket és kinyitottam a Bibliát magam előtt az asztalon. Mellé tettem a kávéscsészémet és egy frissen meggyújtott szivart. Egy idő után tudatára ébredtem a füstnek, ami a szivarból a Biblia nyitott lapjai közé terjengett. Helyes lehet ez – kérdeztem magamtól –, hogy a füst a Biblia és én közém jöhet? Úgy látszott, mint egy fátyol, ami elhomályosítja Krisztusról való látásomat.

Mérlegelni kezdtem azt a szerepet, amit a dohányzás játszott az életemben. A tanárképző óta rendszeresen dohányoztam. Valborg minden reggel egy csésze kávéval és egy szivarral ébresztett. Egyetlen étkezés sem volt teljes, ha nem ez a kombináció fejezte be. A nyomások és a frusztráció perceiben az első reakcióm mindig ugyanaz volt: szivarért nyúltam. Azon néhány alkalommal, amikor Valborg hagyta, hogy kimerüljön a készletem, megállítottam annak közepén, amit éppen csinált és a boltba szalajtottam egy csomagért, és még meg is dorgáltam őt az előrelátás hiánya miatt.

Rápillantottam a szivarra, amely füstölögve feküdt előttem a hamutálban. Képződtem talán? Vagy tényleg van valami sötét erő benne, ami fogva tart? Úgy éreztem magam, mint egy madár, amit elbűvölt a kígyó szeme. Egy dolgot biztosan tudtam: akaratom megfeszítésével semmiképpen sem tudnám megtagadni azt a vonzást, amit a szivar gyakorolt rám.

Akaratlanul is egy ima tolult az ajkamra: Istenem, Te tudod, hogy én soha nem tudom ezt a dolgot feladni. De ha Te el akarsz ettől választani, kész vagyok engedelmessé válni!

Valahol a rekeszizmomnál nagy megkönnyebbülést éreztem, mintha egy csomót oldoztak volna meg. A megkönnyebbülés kifejezést talált egy mély, hosszú sóhajban, ami elszabadult az ajkamról. Néhány percig csak ültem bágyadtan, az erő elhagyott. Majd felvettem a még mindig égő szivart és elnyomtam a hamutartóban, amíg össze nem morzsolódott a kezemben.

Amikor az erő visszatért a lábamba, kivettem a hamutartót a konyhába és kiürítettem a szeméttartóba. A konyhaasztalon megláttam egy felbontatlan csomag szivart, és azt is kidobtam a szemetesbe. Majd visszamentem a hálósobába, a retikülöm zsebéből kivettem egy másik csomagot, és ugyanilyen módon bántam el azzal is. Végül visszatértem az ebédlőbe, és folytattam a bibliatanulmányozást.

Csak a nap végén jöttem rá, hogy csoda történt. Tíz óra telt el anélkül, hogy szivarért nyúltam volna! Még csak eszembe sem jutott! Attól az érdeklődéstől, amit most a szivar iránt tanúsítottam, akár meg is szűnhetett volna létezni.

A következő két napon egy téli vihar korbácsolta Korsort. De az elemek tombolása odakint csak mélyebbé tette az ellentétet, kiemelte azt a békességet, amely a lakásomat betöltötte. Időm nagy részét a Biblia olvasásával töltöttem. Péntek estére elérkeztem János evangéliumához. Az első fejezet nyitó versei úgy megragadták a figyelmemet, mint más szavak soha korábban. Újra meg újra elolvastam:

„Kezdetben vala az Ige, és az Ige Istennél vala, és Isten vala az Ige... Őbenne élet volt, és az élet volt az emberek világossága... És az Ige testté lett, és lakozott közöttünk, és mi láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét...” (1János.1: 4-14).

Ezek a versek, amelyek a nagyszerűség és az egyszerűség különleges elegyét alkották, túltettek minden irodalmi művön, amit korábban olvastam.

Amikor belefáradtam az olvasásba, elfoglaltam helyemet a zongoránál, énekeltem és játszottam azokat a himnuszokat, amelyeket még kislánykoromban tanultam a templomban. Önkéntelenül jutottak eszembe azok a szavak és dallamok, amelyeket már évek óta nem hallottam.

Időről időre elárasztott mindezen dolgoknak furcsasága, és ezt kérdeztem magamtól: Nem csak képzelem én ezeket? Vagy valóban megtörténnek velem ezek az események? Minden alkalommal két olyan határozott ténnyel válaszoltam a saját kérdéseimre, amelyeket nem lehetett letagadni. Az első az a tartós béke volt, amely betöltötte belső valómat és átjárta az egész lakást. A másik a szivartól való csodálatos szabadságom volt. A kétség árnyéka nélkül tudtam, hogy egyiket sem tudtam volna elérni az akaratom vagy a képzelőerőm segítségével.

Szombaton, korán reggel Valborg behozta a kávémat a hálósobába.

– Jó reggelt, kisasszony! – mondta. – Itt van a kávéja. Mindenütt kerestem a szivarját, de képtelen vagyok megtalálni.

– Kidobtam valamennyit – válaszoltam. – Abbahagytam a dohányzást.

– Abbahagyta a dohányzást? Hogy lehet az? Beteg volt?

– Soha életemben nem éreztem magam jobban, mint most. De... szóval nincs már szükségem szivarra. Tudod, valami történt velem...

Tétovázva, keresve a legjobb szavakat, megpróbáltam elmondani mindazt, ami az elmúlt négy nap alatt történt.

Amikor befejeztem, Valborg csendben állt néhány másodpercig. Végül azt mondta:

– Soha nem álmodtam volna, hogy ilyen dolgok ma is megtörténhetnek. És mégis tudom, hogy ennek igaznak kell lennie. – Most egy kicsit ő jött zavarba. – Tudja, amikor reggel kinyitottam a lakás ajtaját, tudtam, hogy valami megváltozott. Volt itt valami, amit korábban soha nem éreztem.

– Nem valami, Valborg, hanem Valaki. Jézus! Ő valóban él, itt és most.

A szemeszter első napjai eseménytelenül teltek el. Mindennap láttam Sorent, amikor valamennyi tanár összegyűlt a közös helyiségben a délelőtti kávészünetben, de csak tréfás megjegyzéseket váltottunk. Aztán, péntek délután egy lyukasórán, amikor egy folyóiratot olvastam a tanári könyvtárban, Soren hangját hallottam magam mögött:

– Zavarlak az igazság keresésében, vagy leülhetek beszélgetni?

– Az a helyzet – mondtam –, hogy már vártam, mikor oszthatok meg veled valamit.

– Ez izgalmasan hangzik – ült le Soren velem szemben.

Szívem gyorsabban kezdett dobogni. Tudtam, hogy nehezebb lesz elmondani Sorennek, mint Valborgnak volt.

- Soren, először is azt akarom mondani, sajnálom, hogy olyan bután válaszoltam neked a táncestélyen. Attól félek, azt gondolod, hogy nem értékelted igazán azt, amit nekem mondtál.
- Nem kell mentegetőznöd, Lydia. Ha ez a másik kérdés olyan fontos a számodra, akkor önmagadnak tartozol azzal, hogy keresed a választ.
- Azt akartam veled megosztani, hogy – nos, azt hiszem, elkezdtem megtalálni a választ.
- Elkezdted? És milyen módon?

Tudatában voltam annak, hogy Soren zöld szeme rám szegeződik.

- Az elmúlt négy napon egyedül voltam otthon, a Bibliát olvastam és... imádkoztam. És Isten válaszolt az imádságomra, Soren. Ő megmutatta nekem, hogy Jézus él!
- Nem értem!
- Jézus közvetlenül előttem állt, Soren. Láttam Őt kinyújtott kézzel fölöttem. Ez csak egy pillanatig tartott, de mindent megváltoztatott.

Soren egy pillanatig csendben rám meredt. Végül megtörte a csendet.

- Lydia, nem vagyunk gyerekek és elég régóta ismerjük egymást ahhoz, hogy őszinték lehessünk. Látom, hogy valami történt veled, de végül is nem vagyok biztos abban, hogy ez segített neked. Nem gondolod, hogy van egy bizonyos veszély abba, ha valaki túl szubjektív?
- De Soren! Ez nem szubjektivitás volt. Én ezt nem csak elképzeltem, én valóban láttam Jézust magam előtt.
- Lydia, én nem azt akarom mondani, hogy ezt most nem így érzed, de úgy gondolom, hogy a megfelelő látószögbe kell helyezni a dolgokat. Saját bevallásod szerint, többé-kevésbé bezárkóztál, és hosszú ideig olvastad a Bibliát. Biztos vagyok benne, hogy egy pszichológus nagyon jól meg tudna magyarázni mindent, ami veled történt, méghozzá ilyen erős érzelmi felhangok nélkül.

Teljesen felkészületlen voltam Soren válaszára. Szavai, mint erős szélrohamok, azzal fenyegettek, hogy kioltják hitem kis gyertyáját, ami fellángolt bennem.

- De Soren, te ezt nem érted! Ha ki tudnám fejezni, milyen csodálatos érzés az a valóságos békesség, hónapok harca és keresése után!
- Ez az, Lydia! Az érzelmeidre támaszkodsz. De az érzelmek megváltozhatnak. Egy vagy két hónap múlva ismét másként láthatod a dolgokat.

Megkönnyebbülés volt számomra, amikor a csengő megszólalt és el kellett válnunk. Ahogy este hazafelé kerékpároztam az iskolából, elmém teljesen össze volt zavarodva. Olyan vágyakozva vártam, hogy újonnan talált hitemet megoszthassam Sorennel, de teljesen kudarcot vallottam. Ahelyett, hogy hitt volna nekem, majdnem kétségeket támasztott bennem a saját megtapasztalásaimmal kapcsolatban. Nyilván szükségem lenne valami bölcsességre vagy nagyobb erőre, mint a sajátom, ha meg akarom védeni kis gyertyámat.

Amikor elhelyeztem kerékpáromat a lépcső alatt a fészerben, egy nyomtatott papírdarabot találtam a hátsó kerékben. Kihúztam, és az volt a szándékom, hogy bedobom a szemétkosárba a konyhámban, de a hall fényében láttam, hogy angol szavak állnak rajta, és ez felkeltette a kíváncsiságomat.

A papír, amit a kezemben tartottam, eredetileg egy négyoldalas pamflet volt, de az első oldala, a nyitó bekezdésekkel hiányzott. A szerző neve, amely a lap alján volt feltüntetve, Aimee Semple McPherson volt. Megértettem, hogy a pamflet témája az ima ereje volt. A szerző elmondta, hogyan kérte Istent, hogy adja neki azt, amit ő az imádság szellemének nevezett, és leírta a következményeket, amelyek az életében történtek. Úgy megragadott az üzenetnek az épségben maradt része, hogy még az előszobában átolvastam, le se vettem a felsőkabátomat. Végül tudatára ébredtem annak, hogy Valborg mellettem áll arra várva, hogy lesegítse rólam a kabátomat.

Amikor végeztem a vacsorámmal és Valborg jó éjszakát kívánva magamra hagyott, újból kezembe vettem a szórólapot. Volt benne egy kijelentés, ami nem hagyott nyugodni. A szerző azt állította, hogy egyszer negyven órát töltött el folyamatosan imádkozva. Ezt először elutasítottam azzal, hogy ez lehetetlen. És mégis, ha egy ilyen dolog lehetséges, akkor az imádságban kell lennie egy olyan dimenzióknak, amelyről még csak nem is álmodtam korábban, nemhogy beléptem volna abba. Mi lehet az az „imádság szelleme”?

Végül leborultam a zöld velúr szék mellett, ami kedvenc imahelyemmé lett.

– Uram, szükségem van arra az erőre, amivel ez a nő rendelkezett! – mondtam. – Kérlek, add meg nekem is az imádság szellemét, amint neki megadtad!

Néhány nap múlva valahogyan azt kezdtem tapasztalni, hogy az életmódom megváltozott. Éhezni kezdtem az imádságra, ahogyan valaki éhezik az étel után. Kimentettem magam a kártyajátékokból és a korcsolyapartikából, amelyekben olyan aktívan részt vettem, és egyetlen szempont szerint rendeztem be a napjaimat: minél több időt tölthessek el megszakítás nélkül imában.

Megmondtam Valborgnak, hogy a legegyszerűbb vacsorákat készítse el számomra minden este, és türelmetlenül vártam, hogy végezzen a dolgával és hazamenjen.

Amikor végre egyedül voltam, elfoglaltam helyemet a térdemen a zöld karosszéknel. Szinte mindig, amikor elkezdtem imádkozni, volt valami zavaró tényező: egy kutya ugatott az udvaron, a szomszéd gyereke skálázott a zongorán, sőt még a saját faliórám ketyegése is zavart. Küszködtem saját feszélyezettségemmel. Egyszerűen csak szavakat mondani az értelmemmel, nem látszott elégségesnek. Ha pedig hangosan imádkoztam, a saját hangom idegenül hangzott a számomra. Időnként nem tudtam, hogy a szavaim eléggé tiszteletteljesek-e. Más alkalmakkor olyan hidegnek és egyházasnak tűntek.

E kettős korlát – a külső zavaró dolgok és a saját feszélyezettségem – áttörése öt perctől fél óráig tartott. De ha egyszer sikerült áttöröm a sorompón, az olyan volt, mintha egy forrás nyílt volna meg bennem. Az imádság elkezdett egy olyan belső forrásból kiömleni, ami mélyebb volt, mint az én tudatos elmém.

A legtöbb alkalommal az imádságaim egy-egy este egy bizonyos téma körül csoportosultak, amely nem az én megfontolt választásomnak volt a része. Ez lehetett az én családom, a munkatársaim vagy a növendékeim. Egy este név szerint megemlékeztem minden lányt végzős háztartástan osztályomban, miközben magam elé képzeltem mindegyiküket. Imádságaim azonban nem korlátozódtak olyan emberekre, akiket ismertem. Időnként azt vettem észre, hogy olyan emberekért imádkozom, akik távoli országokban élnek, amelyek legfeljebb mint a térkép részei lehettek ismerősek a számomra.

Ha sehogy sem sikerült áttöröm a kezdés korlátain, akkor a Zsoltárok könyvéhez fordultam és hangosan olvastam belőle. Különleges bátorítást találtam Dávid imádságaiban. A 42. zsoltár hangot adott szomjúhozásomnak, amelyet olyan sokáig nem ismertem fel: „Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre, úgy kívánczik az én lelkem Te utánad, ó Isten!” (1. vers).

Az 51. zsoltár saját kiáltásom lett belső tisztaságomért: „Tisztíts meg engem izsóppal és tiszta leszek, moss meg engem és fehérebb leszek, mint a hó!” (7.vers).

De volt egy különleges szakasz, amihez újra meg újra visszatértem: „Útaidat Uram mutasd meg nekem, a Te ösvényeidre taníts meg engem! Vezess engem a Te igazságodban és taníts engem: mert Te vagy az én szabadításom Istene, egész nap várlak Téged.” (25. zsoltár 4.5.)

Két héttel korábban olvastam a szoros kapuról. Majd Jézus maga nyitotta meg előttem a kaput és átvezetett rajta. E mögött volt a keskeny út, az életnek egy különleges ösvénye, amit Isten az én számomra rendelt, hogy azon járjak. Mint Dávidnak, nekem is Isten segítségére volt szükségem, hogy ezt megtaláljam.

Január második felében majdnem minden estét ilyen imádságban töltöttem. Majd egy csütörtökön, február elején, amikor még a belső sorompóval harcoltam, váratlanul kopogtak az ajtómon. Gyorsan kisimítottam a könyököm nyomait a velúr ülésen, és az ajtóhoz mentem. Látogatóm egyik tanártársam volt, Erna Storm. Erna mindenhová egy zajos, piros motorkerékpárral járt, ezért a gyerekek elnevezték őt „vörös vihar”.

– Azért jöttem, hogy megkérjelek; vállald ez helyettem az ügyeletet holnap délben az ebédlőben – magyarázta Erna, míg elhelyezkedett a zöld velúr székben. – Megbeszéltem egy alkalmat, hogy elmegyek az orvoshoz a kis Elsa Larsennel. Elsa nagyon csúnyán kancsal, és a szülei nem akarnak szemüveget csináltatni neki.

– Miért nem? – kérdeztem.

– Úgy tűnik, hogy valamilyen vallásos szektához tartoznak, akik azt hiszik, hogy Isten imádság által gyógyít, és arra várnak, hogy Isten rendbehozza a szemeit. Közben pedig az a szegény gyerek még azt sem tudja elolvasni, ami a táblára van írva.

– Soha nem hallottam ilyen dologról – kiáltottam fel.
– Ez még a fele se a dolognak! Hisznek a tüzes nyelvekben és a látomásokban, meg hasonló dolgokban. Pünkösdieknek nevezik magukat. Mr. Hansen, a portás mesélte, hogy van egy unokahúga, aki elment egy találkozójukra, és ő mondta, hogy a padlón hemperegtek és úgy ugattak, mint a kutyák.

– Itt, Korsorban?

– Igen, itt. De ez még nem is a legrosszabb! Nyáron kiviszik az embereket a Store Baelt-hez – még jó egyháztagnak is –, és a víz alá nyomják őket. Ők keresztelésnek nevezik, mintha már nem lennének megkeresztelve gyermekként, egy megfelelő egyházi szertartás keretében!

Erna hátradőlt a széken és körülnézett a szobában.

– Az iskolai órákat leszámítva nem sokat látunk téged mostanában – mondta. – Mit csinálsz egyedül esténként?

Erna kérdése váratlanul ért.

– Ó nagyon sokat tanulmányozom a Bibliát és... imádkozom.

– A Bibliát tanulmányozod és imádkozol? – nézett rám Erna meglepetten. – Fogadd meg a tanácsomat, és ne vidd túlzásba! Úgy fogod végezni, mint Miss Sonderby, és egy ilyen ember elég a tanári karban.

Miután Erna elment, megvártam, amíg beindítja motorkerékpárját. Majd visszamentem a nappaliba, és újból letérdeltem. De most még nehezebbnek tűnt a sorompó áttörése, mint valaha. Erna figyelmeztető szavai visszhangzottak bennem: „Fogadd meg a tanácsomat, és ne vidd túlzásba!”

4. A TEMETÉS

Másnap este újból a térdeimen voltam. Miután hiába próbáltam áttörni az imakorláton, kinyitottam a Bibliámat a Zsoltárok könyvénél. Ám első alkalommal ez is hatástalannak bizonyult. Elolvastam két vagy három zsoltárt hangosan, de hangom üresen és élettelenül kongott, mintha egy üres kútban visszhangzott volna.

Végül az Újszövetséghez fordultam, és találomra olvasni kezdtem. Egy olyan szakaszt kerestem, amely megújíthatná az inspirációm. János első levele nyitó verseire tévedt a szemem és elkezdtem hangosan olvasni. A 4. vershez érkeztem: „És mindezeket azért írom néktek, hogy a ti örömötök teljes legyen”.

Az utolsó szavakat kétszer vagy háromszor is elolvastam: „hogy a ti örömötök teljes legyen”. Ezt kérdeztem magamtól: Isten valóban azt akarja, hogy telve legyünk örömmel? Ahogy ezt forgattam az agyamban, tudatára ébredtem egy olyan erős érzésnek, amely fizikai hatást gyakorolt rám. Meleg áramlatokban folyt keresztül az egész testemen. Ha nem talállok valami módot arra, hogy ennek kifejezést adjak, nem leszek képes tovább türtöztetni magam. Felálltam és járkálni kezdtem lakásom különböző helyiségeiben.

A konyhában a szemem megakadt az egyik sarokban álló seprűn. Felkaptam és elkezdtem körbekerülni a lakást úgy tartva a seprűt, mintha partnerem lenne a táncban. Próbáltam mondani magamnak, hogy ez nevetséges és helytelen, ha valaki Istent akarja imádni. Mégis tovább táncoltam, körbe és körbe a lakásban, míg végül kifulladásra lerokkadtam a heverőre.

Körülbelül öt perc múlva, amikor eléggé visszanyertem a nyugalمامat, folytattam az olvasást ott, ahol abba hagytam. Némi nehézséggel ellenőrzés alatt tartottam az érzelmeimet addig, amíg a 7. vers végéig nem értem: „...és Jézus Krisztusnak, az Ő Fiának vére megtisztít minket minden bűntől”. Ahogy ehhez az utolsó mondathoz értem, amely a bűntől való megtisztításról beszélt, az öröm ismét felszökött bennem. Már nem voltam képes arra, hogy kiejtsem az olvasott szavakat. Dadogni kezdtem, és minden szótagot kétszer vagy háromszor megismételtem. Intenzív szükségét éreztem annak, hogy kifejezést adjak valaminek, de nem voltak szavaim, hogy ezt megtegyem, és azt sem értettem, mi lehet az, amit ki kellett fejeznem.

Megvártam, amíg az öröm lecsillapodik és folytattam az olvasást. Átküzdöttem magam a 8. versen, de alig tudtam befejezni a 9. verset: „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz Ő, hogy megbocsássa

bűneinket és megtisztítson bennünket minden hamisságtól”. A „megtisztít” szónál újból annyira felszökött bennem az öröm, hogy nem tudtam ülve maradni.

Életemnek eddig a pillanatáig nem voltam tudatában bármi bűnnek, amit elkövettem volna. Sőt, ha másokhoz mértem magam a környezetemben, úgy gondoltam, hogy elég jó vagyok. Mégis azok a szavak, amelyeket elolvastam, egy csodálatos tisztaságérzetet keltettek bennem. Soha nem hittem volna, hogy valaki ilyen tisztának érezheti magát. Úgy látszott, hogy az én egész belső valómat elárasztja a legragyogóbb fény. Visszatekintve a múltamba, csodálkoztam, hogy korábban soha nem ébredtem tudatára annak, milyen nagy szükségem van Isten bocsánatára. Abban a fényben, amiben most láttam a világot, nem volt megfelelő szó arra, hogy hálámat kifejezze.

Feladtam, hogy tovább próbálkozzam az olvasással és lefeküdtem. Amíg arra vártam, hogy elaludjam, tudtam, hogy vannak emberek és helyzetek, amelyekért imádkoznom kellene, de mindig, amikor ezzel próbálkoztam, azt vettem észre, hogy ehelyett hálát adok Istennek, hogy Ő megbocsátott és megtisztított minden bűnömtől. Minél inkább hálát adtam ezért, annál intenzívebb lett az örömöm.

Hirtelen tudatára ébredtem egy hangnak a mellkasomban, ami szavakat mondott egy idegen nyelven. Ernának igaza volt – gondoltam. – Túlzásba vitted, és most kezdesz meghibbanni. Kezemet a szájamra tettem, hogy a furcsa szavakat visszatartsam, de a nyomás a mellkasomban fokozódott. Nem bíztam magamban, hogy hangosan meg merjek szólalni, de gondolatban ezt mondtam: „Istenem, ha ez a dolog bennem nem Tőled származik, kérlek vedd el tőlem.” Vártam néhány pillanatig, de a hang még mindig ott volt. „Istenem, ha Te adod ezeket a szavakat – folytattam –, kérlek segíts, hogy ne féljek. Segíts elfogadni!” Elvettem a kezemet a szájamtól.

A furcsa szavak, amelyeket a mellkasomból hallottam, azonnal elkezdtek kifolyni az ajkamon, és rájöttem, hogy én magam mondom azokat. Nehéz volt elhinni, hogy az én saját hangom volt az, amire figyeltem. Milyen nyelven beszélek? Elég jól tudtam angolul és németül, de nem ezeken a nyelveken beszéltem. Hogyan tudok ilyen tisztán kiejteni olyan szavakat, amelyeket soha nem hallottam azelőtt? Mégis volt bennük egy ritmikus szépség, ami majdnem költészetnek hangzott.

Ahogy ez az újfajta beszéd folyamatosan kiáramlott belőlem, fokozatosan megkönnyebbültem a belső nyomástól. Ezek a szavak az ismeretlen nyelven elmondták azt, amit hiába próbáltam kifejezni a saját nyelvemen, akármi legyen is az. Minél tovább jöttek ezek a szavak, annál mélyebb lett a megkönnyebbülésem és teljességérzésem. Mint ahogyan az áradó folyó törmelékdarabokat sodor maga előtt, ezek az ismeretlen szavak elsöpörték a félelem utolsó korlátját és a feszélyezettségemet.

Végül a nyelv áradata megszűnt, és egy mély csendesség következett. Soha életemben nem ismertem ilyen teljes elernyedést. Elmém és testem tökéletes nyugalomban volt. Szememet csukva tartottam, mégsem voltam álmos.

Nem tudom, mennyi idő telt el így, amikor meghallottam egy új hangot. Valahonnan előttem jött, de elég távolról. Kinyitottam a szememet, és felültem az ágyban, hogy lássam, honnan ered a hang. A következő pillanatban levegő után kapkodtam...

A szoba már nem volt sötét, és a hálószoba szemközti fala eltűnt. A fal helyén keletkezett ürességen keresztül egy körülbelül hatvan négyzetlábnyi területet láttam, ami egy óriási, láthatatlan szikla tetejének tűnt. A szikla felülete egyenetlen volt, hasadékok, rések voltak rajta, és ezek élesen kirajzolódtak a telihold fényének fekete árnyékában, amely alacsonyan függött az égen a háttérben.

De tekintetem egy asszonyra szegeződött, aki középen állt, lassú, érzéki táncot járt himbálózva és éles, tiszta hangon énekelt. Hosszú, hímzett ruhát viselt, csípőjére sálat tekert és agyagedényt egyensúlyozott a fején. Kezét csípőjén nyugtatta, és mezítláb volt. Az asszony körül széles körben egy csoport férfi ült a sziklán keresztbe tett lábbal és a nő énekével együtt tapsoltak. Valamiféle hosszú, sötét tunikát viseltek, és fejük be volt takarva lebegő fehér sálakkal, amelyek összefont zsinórokkal voltak rögzítve és aranyként csillogtak a holdfényben.

Meglepetésemre nem éreztem félelmet. Tudtam, hogy nem álmodom. Teljesen ébren voltam, és tudatom tiszta volt. Az előttem levő jelenet semmihez sem hasonlított, amit valaha láttam és hallottam. Mégsem éreztem magamat idegennek. Részese voltam, oda tartoztam. Megpróbáltam elkapni a szavakat, amit az asszony énekelt, de nem tudtam. Táncának ritmusa megfelelt annak a szeretetnek, amit a tánc iránt éreztem. Készítést éreztem, hogy lépjek be a körbe és táncoljak vele együtt.

A jelenet hirtelen eltűnt. Szobám újból sötét lett. Ahogy szemem alkalmazkodott a változáshoz, ki tudtam venni szekrényem ismerős körvonalait szokott helyén a falnál. Első reakcióm a csalódottság volt. Többet akartam tudni azokról az emberekről ott, a holdvilágos sziklán. Kik voltak? Milyen fajhoz tartoztak? Miért éreztem őket olyan közel magamhoz?

Korábban már jártam Skandináviában és Nyugat-Európában, de ilyen embereket még soha nem láttam. Történelmi és földrajzi olvasmányaimból sem tudtam felidézni őket. Biztosan nem európaiak voltak, sem nem ázsiaiak vagy afrikaiak. Emlékezetemben még hallottam az asszony éles, tiszta énekését, de énekének dallama nem felelt meg semmilyen zenei hangsornak, ami nekem ismerős volt.

– Biztos, hogy ez életemnek legkülönösebb éjszakája – mondtam magamnak. Félnem kellett volna – és mégis – soha nem éreztem ennél mélyebb békességet.

Másnap reggel – mint általában – Valborg bekopogott az ajtómon a napi első csésze kávéval. Azt akartam mondani: „Gyere be!”, de rémülten vettem észre, hogy azok a szavak, amelyeket kiejtettem, nem dánul voltak. Az ajtó kinyílt, és ott állt Valborg a kávéval a kezében.

– Mit mondott, kisasszony? – kérdezte.

Tudatos erőfeszítéssel formáltam meg a válaszomat dánul gondolatban, mielőtt újra megszólaltam. – Valborg, valami nagyon furcsa dolog történt velem az éjjel. Gondosan figyeltem a saját szavaimat és megkönnyebbülten vettem tudomásul, hogy ismét dánul beszélek. Erőlködve, hogy megtaláljam a helyes szavakat, leírtam, ami velem történt, és szavát vettem, hogy egy szót sem szól senkinek arról, amit hallott.

Mikor újra magamra maradtam, megkönnyebbült sóhajjal hátradőltem a párnámon. Még mindig tudok dánul beszélni, amikor csak akarok! De most egy másik gondolat jött: Talán már nem tudok beszélni az ismeretlen nyelven?

– Kérlek Istenem! – mondtam. – Hadd beszéljek azon az ismeretlen nyelven is! Olyan gyönyörű volt! Nem akarom elveszíteni!

Egy pillanatra egy kis félelemgombóc formálódott a torkomban. Aztán újra feltört bennem az öröm, és a félelem elolvadt. Halkan, de nagyon tisztán újra beszéltem az ismeretlen nyelven.

A nap folyamán még egy dolgot felfedeztem: Nem kell hangosan beszélnem az új nyelven. Ugyanolyan jól mondhatom magamban is. Ez szabadságot adott nekem arra, hogy bármikor használjam, amikor kedvem van, és nem kellett aggódnom amiatt, hogy Valborg mit gondol. Ez olyan volt, mintha új dimenziót kapott volna az életem. Már nem kellett minden alkalommal abbahagynom, amit éppen csináltam, ha imádkozni akartam. Tovább folytathattam megszokott napi tevékenységeimet, készülhettem a másnapi órákra vagy javíthattam a tanítványaim füzeteit, és mégis tudtam magamban imádkozni az ismeretlen nyelven.

Amikor Valborg este elment, a szokottnál is türelmetlenebbül mentem oda imaszékemhez. Természetesnek tűnt, hogy az imádságot az ismeretlen nyelven kezdjem. Egy kis szünet után különböző emberek kezdtek az eszembe jutni, és minden erőfeszítés nélkül tudtam értük dánul imádkozni. Majd rájöttem mi történt: a régi harc, hogy keresztültörjek az imakorláton, már nem létezett! Imádságom új módja az idegen nyelven minden erőfeszítés nélkül átvitt engem a sorompón.

A következő héten egy délután, amikor mentem haza az iskolából, egy készítés hatására megálltam egy könyvesboltnál, és vettem magamnak egy vékony zseb-Újszövetséget. Mostantól fogva ez mindig velem lesz – mondtam magamnak, amint belecsúsztattam a retikülömbe. Az új tapasztalatom erősítette a vágyamat, hogy az Írást tanulmányozzam.

A hét későbbi részében, egy este a vacsoránál láttam, hogy Valborgnak valami jár az eszében.

– Emlékszik, mit mondott nekem egy reggel, kisasszony? – kérdezte – Az ismeretlen nyelven való imáról és beszédről, amit nem értett?

– Mi van vele, Valborg?

– Nos, vannak emberek itt, Korsorban, akik ugyanezt csinálják. Nyelveken szólásnak nevezik. Sógornőm elment az egyik találkozásjukra.

A kanál megállt félúton a szájam felé. Ez valóban újság volt.

– Azt hiszem, pünkösdieknek, vagy valahogy így hívják őket – folytatta Valborg. – Nem járnak templomba, egy ember házánál találkoznak. Az ő neve Rasmussen. Korábban cipész volt, de most pásztor.

Pünkösdiek! Szívem összeszorult. Túl élénken emlékeztem Erna Storm figyelmeztetésére: „a földön hemperegtek és úgy ugattak, mint a kutyák”, ...kiviszik az embereket a Store Baelt-hez... és víz alá nyomják őket”. A gondolattól viszolyogtam magamban. És mégis, kétségbeejtő szükségem volt arra, hogy találjak valakit, aki segít nekem megértenem mindazokat a dolgokat, amelyek velem történtek.

Belső ellenállásomat elfojtva megkérdeztem Valborgot, hogy el tudná-e intézni nekem, hogy találkozzam Rasmussen úrral, egyénileg, ha lehetséges, anélkül hogy a találkozójukra el kellene mennem. Néhány nap múlva Valborg elhozta nekem az üzenetet, hogy Rasmussenék a következő szombat estére meghívtak minket, kettőnket kávéra.

Szombaton vacsora után Valborggal kerékpárunkra ültünk, és Rasmussenék otthonához hajtottunk. Átmentünk a város központján, és kereszteztünk néhány vasútvonalat, majd szűk utcákba értünk, amelyeket mindkét oldalon házsorok szegélyeztek. Végül befordultunk egy keskeny zsákutcába, és megálltunk az utolsó baloldali háznál. Válaszul kopogásunkra egy alacsony, pirospozsgás férfi jött az ajtóhoz, feltűrt ingujjakkal.

– Rasmussen pásztor vagyok – mondta kezét nyújtva, amely kérges volt a munkapad mellett eltöltött sok évtől. – Üdvözlöm önöket az otthonunkban!

Amikor keze megérintette az enyémet, üdvözlésének melegsége egy pillanatra megfosztott önkontrollomtól, és mielőtt észrevettem volna, néhány szót szoltam az ismeretlen nyelven. Azonnal szélesen elmosolyodott, és kézszerítése erősebb lett.

– Jöjjenek be! – mondta. – Most már mindent értünk. Eszter boldog lesz, hogy megismerkedhet önnel.

Mielőtt zavarba jöhettem volna, Valborg és én már egymás mellett ültünk Rasmussenék heverőjén. A pásztor egy egyenes támlájú széken ült a nyitott tűzhely mellett, amíg felesége lágyan ringatózott előre-hátra egy fa hintaszéken. A bútor régi és elhasznált volt, de minden makulátlanul tiszta.

– Tehát Isten megkeresztelte Önt Szent Szellemmel – folytatta Rasmussen pásztor. – Hogyan történt?

– Hát ez az? – kérdeztem vissza. – Tudom, hogy valami történt velem, de nem tudtam, hogyan kell nevezni.

Elmondtam két héttel azelőtti tapasztalatomat az ismeretlen nyelvvvel.

– Dicsőség Istennek! – kiáltott fel Ms. Rasmussen. – Isten valóban elkezdte kitölteni az Ő Szellemét itt, Korsorban.

– Úgy érti, hogy vannak más emberek is itt Korsorban, akik ugyanezt élték át? – kérdeztem.

– Ó, igen, van kb. húsz ember, akik a mi házunkban találkoznak minden vasárnap, és együtt tanulmányozzuk a Bibliát – mondta Rasmussen pásztor.

Felvette az elnyűtt, bőrkötésű Bibliát a kandallópárkányról.

– Látja, az a bizonyos dolog, ami önnel történt, le van itt írva az Apostolok cselekedeteiről írt könyvben.

Rátette tömzsi ujját az oldalra: „És ők valamennyien beteltek Szent Szellemmel és elkezdtek más nyelveken beszélni, amint a Szellem adta nekik, hogy megnyilatkozzanak. (ApCsel 2:4)

– Valóban azt hiszi, hogy ez az ami velem történt?

– Biztos, hogy ez az – válaszolta a pásztor. – Isten betöltötte önt az Ő Szent Szellemével, és egy új nyelvet adott önnek, Őt imádni és tisztelni.

– Egy új nyelvet... De miért van nekem szükségem egy új nyelvre a dán mellett?

Rasmussen pásztor újra elkezdte forgatni a Biblia lapjait.

– Pál kifejti ezt az első korinthusi levélben, a 14. fejezetben... Itt, az elején, azt mondja, hogy amikor valaki egy ismeretlen nyelven beszél, akkor titkokat mond, olyan dolgokat, amelyek túl mélyek ahhoz, hogy az értelmünkkel felfoghassuk, és egy kicsit később azt mondja, hogy amikor egy ismeretlen nyelven imádkozik valaki, akkor nem az elméje imádkozik, hanem a szelleme.

– Pásztor, azt mondja most nekem, hogy van bennem valami, ami mélyebb, mint az én elmém? Valami, aminek arra van szüksége, hogy közvetlenül Istenhez beszéljen, anélkül hogy keresztülmenne az elmém útszűkületén?

– Ez az, Christensen testvérnő, pontosan ez az! – csapta le a Bibliát izgatottan Rasmussen pásztor az ölébe. – Az ön szelleme az – nem az elméje –, amely Istennel való közvetlen, személyes kapcsolatra lett teremtve, és ezt ennél kevesebbel soha nem lehet teljesen kielégíteni.

Egy pillanatra megzavart a pásztor elragadtatása. Ezenkívül eddig még soha senki nem szólított engem testvérnőnek. Ám ahogy végiggondoltam az eddigi életemet, ennek a magyarázatnak volt értelme. Évekig csiszoltam az elmémet – tanulással és utazással, irodalommal, művészettel és filozófiával –, és mégis valami mindig hiányzott, egy részem soha nem volt elégedett. Ez lehet az, amit a pásztor az én szellememnek nevezett? És az a furcsa új öröm, ami most is ott bugyborékol bennem: ez a szellememből jött inkább, mint az elméből?

Ms. Rasmussen kihozta a kávé a konyhából, míg férje tovább magyarázott:

– Lészen az utolsó napokban – ezt mondja az Úr –, hogy kitöltök az én Szellememből minden testre és a ti fiaitok és leányaitok prófétálni fognak és a ti fiaitok látomásokat látnak”... (ApCsel.2:17.)

– Látomások! – kiáltottam fel akaratlanul. Eszembe jutott a sziklán táncoló nő. – Azt hiszem, ez lesz az...

Hirtelen észbe kaptam. Már eddig is túl sokat mondtam magamról ezeknek az embereknek.

Szerencsére Rasmussen pásztor nem vette észre, hogy félbeszakítottam. A következő két órában folytatta a Biblia forgatását, az Újszövetségről az Ószövetségre, majd megint vissza az Újszövetségre. Úgy kezelte a Bibliát, mint egy napilapot, mintha csak aznap nyomtatták volna. Kifejtett olyan dolgokat, amelyekről soha nem beszélt nekem senki azokban az órákban, amelyeket a templomban töltöttem. Nem győztem csodálkozni, hogy egy cipész hogyan tudott megtanulni ilyen sokat a Bibliáról.

Másnap reggel, amikor átnéztem a vasárnapi újságot, találtam egy cikket az egyházi részben „Ki a Szent Szellem?” címmel. A szerző, Johannes Neergaard, egy koppenhágai lutheránus templom pásztor volt, és országos hírnevet szerzett tudományos munkásságával. A pillanat hatása alatt leültem és írtam neki, kértem tőle egy személyes kihallgatást. Legnagyobb meglepetésemre postafordultával választ kaptam, amelyben felajánlott egy találkozást február 25., pénteken, délután 2 órára.

Pénteken felültem a koppenhágai vonatra – kb. hatvan mérföldes távolság – és fogtam egy taxit, hogy elvigyen a templomhoz. Egy titkár bevezetett Neergaard pásztor dolgozószobájába. A pásztor meglehetősen testes ember volt, a késő ötvenes éveit taposta. Szertartásos fekete öltönyét kicsit feloldotta a fehér egyházi gallér és az ezüstszürke haj. Dolgozószobájának két falát könyvespolcok takarták a padlótól a mennyezetig.

– Pásztor – kezdtem – valami történt velem, amit nem értek.

– Valami történt Önnel, kisasszony? – Szemmel láthatóan sokkal fiatalabbnak tekintett, mint amennyi valójában voltam. Atyai törődés volt a hangjában. – Talán bajban van?

– Ó nem – válaszoltam gyorsan. – Egészen másról van szó. Tudja, egy este az ágyamban imádkoztam, és csodálatos örömet éreztem. És aztán – nos, egy másik hang jött fel bennem, és elkezdtem beszélni. Olyan szavakat mondtam, amelyeket nem értettem, még mindig imádkozva Istenhez, de nem értettem, mit mondok.

Megálltam, és aggódva vártam a pásztor reakcióját. Meglepetésemre egyáltalán nem lepődött meg.

– Ó már értem – mondta. – Ez úgy hangzik, hogy ön Szent Szellem keresztségben részesült. De ez nem ok arra, hogy féljen. Feleséggel együtt én is átéltem ugyanezt. Persze ezek a jelenségek idegenek a mi jó egyháztagjaink számára, ezért óvatosnak kell lennünk, hogy mit mondunk nyilvános istentiszteleteinken.

Megkönnyebbülten felsóhajtottam. Neergaard pásztor pontosan ugyanazt mondta, mint Rasmussen pásztor. De számomra sokkal könnyebb volt azonosulnom Neergaard pásztorral. Az ő háttéré sokkal jobban hasonlított az enyémmre. Nem kellett magányosnak vagy kívülállónak éreznem magam.

– De kisasszony – folytatta Neergaard pásztor, és atyailag megfenyegetett az ujjával –, figyelmeztetni akarom önt valamire. Legyen nagyon óvatos azzal a vízfröcsköléssel!

Egy pillanatig nem értettem. Majd eszembe jutottak Erna Storm szavai: „...kivisznek embereket a Store Baelt-hez”.

– Vízfröcskölés, pásztor? – kérdeztem. – Arra gondol, hogy beviszik az embereket a vízbe és megkeresztelik őket?

– Nem megkeresztelik kisasszony, hanem újrakeresztelik őket – felelte, kihangsúlyozva az „újra” igekötőt. Így folytatta magyarázatát:

– Vannak szakadár csoportok, akik valóban kivisznek lutheránus egyháztagokat, és víz alá nyomják őket. Mintha egy keresztség nem volna elegendő.

Ekkor valami váratlan dolog történt velem. Az írás szavai, amelyeket az elmúlt két hónap alatt olvastam, minden szellemi erőfeszítés nélkül átvillantak az agyamon: kifejezések, mondatok, egész szakaszok, amelyek a keresztségről szóltak, bár tudatosan soha nem tanulmányoztam, még kevésbé memorizáltam ezeket az igéket.

– De pásztor, nem azt mondja az Újszövetség, hogy azok az emberek, akik megkeresztelkedtek, teljesen a víz alá merültek? – kérdeztem. – Miért kellene csak egy néhány csepp víz ránk spriccelésével megkeresztelkednünk?

– Ön a mi korunk első századáról beszél – válaszolta Neergaard pásztor. – De azóta tizennyolc évszázad telt el... És elkezdte felvázolni a tanok különböző fejlődéseit a századokon keresztül, kifejtve, hogyan épültek bele az egyházi hagyományokba. – Tegyük félre tizennyolc évszázad bölcsességét és tapasztalatát? – kérdezte végül.

– De pásztor, tegyük fel, hogy a hagyományaink nem felelnek meg annak, amit az Írás mond. Nem mondta meg Jézus kora vallási vezetőinek, hogy az ő hagyományaikon keresztül erőtlenné teszik Isten szavát? Ő maga mondta: „Aki hisz és bemerítkezik, üdvözülni...” (Márk 16:16.)

– Ez vajon nem azt jelenti, hogy nekünk először hinnünk kell és csak aztán megkeresztelkedni?

Meglepődtem saját vakmerőségemen, és láttam, hogy Neergaard pásztor kezd felmérgekedni. Hangja már egyáltalán nem volt atyai.

– Kisasszony, ezek a kérdések minden lutheránus számára egyszer s mindenkorra le vannak zárva. Az ön gyermekkori keresztsége hatásos volt szüleinek hitén keresztül, és a konfirmáción megpecsételte ezt a saját hitével.

A szüleim hite? Saját hitem? Biztos, hogy nem rendelkeztem elegendő ismerettel ahhoz, hogy vitába szálljak egy képzett teológussal, de szavai egész kérdéssort indítottak el bennem. Mennyi hitük volt valójában a szüleimnek, amikor engem megkereszteltek? Ha olyan sok múlt az ő hitükön, fontos volt ezt tudnom. Még ennél is fontosabb, hogy nekem magamnak mennyi hitem volt, amikor konfirmáltam? Leginkább azért csináltam, hogy kedvére járjak a családomnak és az egyháznak. Az elmúlt néhány hetet megelőzően tudtam-e valaha is, hogy mi az igazi hit?

Végül a pásztor kikísért engem a diplomáim lépcsőjéhez, és ott adott még egy utolsó tanácsot:

– Kérem, ne mondjon vagy tegyen semmi meggondolatlan dolgot. Kétségtelen, hogy egyháztagjaink közül soknak nincs meg az a hite, ami kellene, de türelmesnek kell lennünk, és bízunk kell abban, hogy fokozatosan mind többet értenek meg a hitből. Végül is Rómát nem egy nap alatt építették fel.

Korsor felé a vonaton egyedül ültem egy első osztályú fülkében. Elkezdtem korholni magam. Vajon túl arrogáns vagy tiszteletlen voltam, amikor az egyházi hagyományokról kérdezősködtem? Ki vagyok én, hogy ezt tegyem? Elvégre Neergaard pásztor országszerte elismert teológus. Én magam is meglepődtem azokon az érveken, amelyeket felhoztam. Honnan jöttek ezek a gondolatok? Soha életemben nem beszéltem még így senkivel.

Mégsem tudtam szabadulni a saját érveim logikájától. Az általam felvetett kérdések válaszra vártak, ha nem a pászortól, akkor magamtól. Visszaemlékeztem Pál néhány szavára, amelyek mély benyomást tettek rám néhány nappal korábban. Előhúztam zseb-Újszövetségemet, és addig lapoztam, amíg meg nem találtam a keresett verseket:

„Akik meghaltunk a bűnnek, mi módon élénk még abban? Avagy nem tudjátok-é, hogy akik megkeresztelkedtünk Krisztus Jézusba, az Ő halálába keresztelkedtünk meg? Eltemettünk azért övele együtt a keresztség által a halálba, hogy miképpen feltámasztatott Krisztus a halálból az Atyának dicsősége által, azonképpen mi is új életben járjunk.” (Róma 6:2-4).

Többször elolvastam ezeket a verseket. Három dolog volt ebből világos: halál, temetés, feltámadás, három egymás után következő lépcsőfok Krisztussal való azonosulásunkban. Elkezdtem

felmérni a saját tapasztalataimat ennek megfelelően. Visszagondoltam életemre, amit az elmúlt néhány hétig éltem. Volt-e valami azokban az években, amit igazából annak nevezhetnénk, hogy „meghalás a bűnnek”? Követte-e ezt temetés és feltámadás? Képzetelem megerősítésével sem tudtam alkalmazni ezeket a szavakat semmire, amelyek gyermekkoromban, tinédzserkoromban, illetve bármikor történtek.

A logika egy olyan konklúzióhoz vezetett, amelyet vonakodtam elfogadni. A keresztség a régi élet eltemetése és egy új életre való feltámadás. Ezt értettem. Ugyanilyen világosan láttam, hogy én magam sohasem éltem át ilyen temetést vagy feltámadást. Tehát? Csak egy lehetséges következtetés volt: én még soha nem keresztem meg.

Lassan elismételtem magamban Jézus szavait, amelyeket már idéztem Neergaard pásztornak: „Aki hisz és megkeresztelkedik, az üdvözülni fog.” Minden kétség nélkül tudtam, hogy én már hiszek. Mi van még hátra azon kívül, hogy megkeresztelkedem? Azon a napon, amikor Jézus megjelent nekem a lakásomban, megígértem Istennek: „Ha megmutatod nekem Jézust mint élő valóságot, akkor követni fogom Őt!” Isten válaszolt az imádságomra. Nem mertem visszakozni ígéretemtől.

Kihez fordulhatnék keresztségért? Csak egy valakit ismertem: Rasmussen pásztor. De tegyük fel, hogy az emberek Korsorban megtudják! A hírek gyorsan terjednek egy ilyen kicsi, pletykás közösségben. Nem volt nehéz elképzelnem, mi következik majd ezután.

Dánia a legegységesebb nemzet volt talán a földön. A lutheránus volt az államvallás. A négymillió dán több mint 90%-a ennek az egyháznak volt a tagja. Vallási kérdésekben az iskola, ahol tanítottam, mint minden állami iskola, egyházi fennhatóság alatt volt. Hogyan fognak az egyházi hatóságok reagálni, ha egy tanár megkeresztelkedik egy pünkösdi pásztor által?

És a tanártársaim? Egy olyan városban mint Korsor, mi, tanárok, egy kis kiváltságos csoportot alkottunk, akikre az egész közösség felnézett. Ha közösséget vállalok a megvetett pünkösdiekkel – akár csak a keresztség erejéig is –, azt kollégáim hivatásunk szociális és intellektuális mércéje elárulásának tekintenék. Azt már tudtam, hogy Erna Storm hogyan reagálna. És a többi kollégám, akiknek a tiszteletét és barátságát annyira ápoltam?

Mit tegyek? Csendes imában azokat a szavakat suttogtam, amelyet olyan sokszor olvastam akkoriban: „Útadra taníts meg engem, ó Uram!” (Zsolt. 25:4). Majd kinéztem az ablakon, a vonat közeledett Korsorhoz. Ahogy csörömpölve megállt, már tudtam, hogy döntöttem: egyenesen Rasmussen pásztorhoz megyek, és megkérem, hogy kereszteljen meg.

Előhoztam kerékpáromat az állomás udvaráról, és egyenesen Rasmussenék otthonához hajtottam. Félelmem egész úton követett: elveszítéd Sorent! Elveszítéd az állásodat! Mindent eldobsz magadtól, amiért egész életedben dolgoztál!

Akkor néhány szó jutott az eszembe egy váratlan forrásból: az egyik történelmi szöveggyűjteményből, amelyet használtunk az iskolában. Meglehetősen ironikus volt, de magának Luthernek a szavai voltak, amelyekkel az egyházi bíróságnak válaszolt, amely őt megvádolta: „Itt állok és a lelkiismeretem köt engem. Nem tehetek semmi mást.” Én is olyan helyre érkeztem, ahol válaszolnom kellett a lelkiismeretemnek.

Rasmussenék szemmel láthatóan meglepődtek amikor megláttak, de melegen üdvözöltek.

– Rasmussen pásztor – mondtam –, meg akarok keresztelkedni, valóban meg akarok keresztelkedni. Megtenné ezt nekem?

– Nos - válaszolta –, most építünk egy gyülekezeti házat, ahol lesz bemerítőmedence. Mihelyt készen lesz, keresztelkedést szeretnénk tartani. Felírhatjuk az Ön nevét is a névsorba.

– De arra az időre esetleg elveszítem a bátorságomat – mondtam neki. – Minél tovább várok, annál nehezebb lesz.

Rasmussen pásztor elgondolkodva vakarta meg az állát.

– Nyáron néha a Store Baelt-ben keresztelünk meg embereket, de ebben az évszakban ez lehetetlen.

Egy pillanatnyi szünetet tartott, majd feleségéhez fordult:

– Eszter, esetleg kölcsönkérhetnénk egy fürdőkádat, és beállíthatnánk a konyhába!

– Miért ne? – válaszolta Ms. Rasmussen. – Biztos vagyok benne, hogy Ms. Svensen odaadná az övét.

– Lássuk csak – fordult újra felém Rasmussen pásztor. – Hajlandó lenne megkeresztelkedni a konyhánkban, egy fürdőkádban?

– Engem nem érdekel, hol csinálja – válaszoltam –, csak a régi életem el legyen temetve.

– Ma péntek van. Jöjjön vissza holnap este hat órára, akkorra a fürdőkád itt fogja önt várni a konyhában.

Másnap este annak rendje és módja szerint megjelentem Rasmussenéknál. Eszter segített nekem felvenni egy hosszú fehér hálóruhát, és a konyhába vezetett. A kőpadló közepén ott állt egy nagy, horganyzott fürdőkád, tele vízzel.

– Egy kicsit megmelegítettük a vizet önnek – nyugtatott meg.

Ott volt még néhány helybeli halász felesége, hogy tanúja legyen a szertartásnak. Az egyikben rémülten ismertem fel egyik növendékem anyját. Addig a pillanatig titokban abban reménykedtem, hogy amit teszek, nem kerül nyilvánosságra. De most már biztosan tudtam, hogy bemerítkezésem néhány napon belül tudomására jut az egész iskolának, tanároknak és tanulóknak egyaránt. Szemem megakadt a jelenet részletein. A csupasz polcok és asztalok kifogástalanul tiszták, de elnyűttek voltak a sokéves sikálástól. Két nagy fekete sütőserpenyő függött szögeken a tűzhely fölött. A teáskanna halkan zümmögött. Az egyetlen díszítés a falon lévő fa kenyértartó volt. Ezek a szavak voltak ráfestve: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!”

Éreztem, hogy meztelen lábfejem megdermed a szőnyeg nélküli kőpadló hidegétől. Lehetetlen lett volna elképzelni egy ilyen jelenetet, amely ennyire élesen szembenállt mindazzal, amihez hozzászoktam. Csak maga Isten tudta ilyen teljessé tenni a törést. Egyetlen szimbolikus cselekedettel megtagadtam egész örökségemet: szociális, kulturális, intellektuális és vallásos örökségemet egyaránt.

Még egyszer felmértem annak következményeit, amit tenni készültem. Vajon valóban hajlandó vagyok-e elhagyni mindazokat, akiket ismertem egész életemben, „hogy attól fogva mindörökké idegen legyek saját népem között”? Szóval ez volt az, amit kértem, vagyis hogy eltemessenek. Vajon mennyit vihet magával az ember a régi életéből a sírba? Csak most éreztem meg igazából, hogy milyen is lehet egy temetés.

Maga a szertartás rövid volt és egyszerű. Körbeálltunk a konyhában, arccal egymás felé. Rasmussen pásztor Máté evangéliumából felolvasta Jézus néhány szavát:

„Ha valaki én utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel az ő keresztjét és úgy kövessen engem. Mert ha valaki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, és ha valaki elveszíti az ő életét én érettem, megtalálja azt.”

Rasmussen pásztor becsukta a Bibliát és imába kezdett, de én képtelen voltam odafigyelni. Megragadtak Jézus szavai, amelyeket felolvastam: „...aki elveszíti az ő életét én érettem, megtalálja azt.” Láttam, hogy keresztségem aznap este egy változás első része volt. Elveszíttem azt az életet, amelyet addig éltem. Viszonzásul kapok egy másikat, amely megnyílik előttem, és amelyet meg kell majd találnom.

Amikor Rasmussen pásztor befejezte az imádságot, elfoglaltam helyemet a fürdőkádban, ülő helyzetben.

– A te hited vallomására – hallottam a hangját –, megkeresztellek téged Krisztus halálába és feltámadásába, az Atya, a Fiú és a Szent Szellem nevében. Ámen.

Majd gyengéden, de határozottan hátranyomott a víz felszíne alá, egy pillanatig ott tartott, majd újból felemelt.

Ahogy felültem a fürdőkádban és víz csurgott le az arcomon, már nem voltam tudatában a környezetemnek. Csak egy dolog számított abban a pillanatban: félelmeim és harcaim véget értek! Helyettük egy mély, tartós békeesség töltötte be szívemet. Ez volt Isten jóváhagyásának bizonyítéka. Ő elfogadta az én cselekedetemet. A továbbiakban bele tudok kapaszkodni ebbe a meggyőződésbe. Megtettem, amit Isten elvárt tőlem.

5. DR. KARLSSON ÜZENETE

A következő hét közepére keresztségem híre elérte az egész iskolát. A tanulók reagálása nyíltabb volt és gyorsabb, mint a tanároké. Ahogy átmentem az iskolaudvaron, éles „Halleluja” kiáltások üdvözöltek. Amikor közeledtem az osztálytermem felé, élénk beszélgetés hangját hallottam. Amikor beléptem, azonnal természetellenes csend támadt, amelyet csak néhány elfojtott vihogás tört meg. Egy nap a „HALLELUJA” szó betűit firkálták gyerekes írással a tábla teljes szélességére.

Tanártársaim viselkedése kevésbé nyílt, de annál fájóbb volt. Hamarosan észrevettem, hogy már nem kívánják, hogy velem együtt lássák őket sétálni az iskolaudvaron: vagy gyorsan elsiettek előttem és úgy tettek, mintha nem vettek volna észre, vagy valami ürügyet találtak valahol elidőzni, vagy más irányba fordultak, amíg egyedül el nem mentem. Amikor beléptem a tanári szobába, hirtelen csend lett, majd mindenki elkezdett hangosan hétköznapi dolgokról beszélni.

Egy délután, utolsó óráim után Soren várt rám a folyosón.

– Van egy perced? – kérdezte.

– Természetesen – válaszoltam. – Nem sokat látjuk egymást az utóbbi időben. Lassan elindultunk egymás mellett az iskolaudvar felé.

– Lehet egy őszinte kérdésem? – Soren szünetet tartott és látva, hogy nincs ellenvetésem, folytatta:

– Ez az egész dolog ezzel a – tétovázott, majd kényszerítette magát, hogy kimondja a szót – keresztséggel, ez is része az igazság keresésének?

– Azt hiszem, így is lehet mondani. Tudod, amikor valaki keresi az igazságot és úgy gondolja, hogy megtalálta, nos, akkor szembe kell nézni azzal a kihívással, hogy engedelmeskednie kell neki.

– Megtalálni az igazságot? Nem ez az, amit minden vallásos csoport állít? – Majd amikor nem válaszoltam, így folytatta: – Tudsz arról, hogy Erna Storm petíciót nyújtott be, és azt követeli, hogy mondj le a tanári állásodról?

Ekkor értünk az udvar széléhez. Egy pillanatra megálltam, hogy lehetőséget adjak Sorennek, hogy előremenjen. Mégis, saját számlájára hajlandó volt kálváriát járni velem. Amikor félúton voltunk, a szokásos éles „Halleluja” kiáltásokat hallottuk.

– Ez nem zavar téged? – kérdezte Soren.

– Nos, nem mondhatom, hogy élvezem, de ez egy kis ár azért, amit találtam.

– És az mi, Lydia?

– Boldogság, Soren, igazi boldogság mélyen bennem, mindannak ellenére, amit az emberek mondanak vagy tesznek. Úgy érzem magam, mint a kereskedő Krisztus példázatában, aki egy olyan értékes gyöngyöt talált, hogy mindenét eladta azért, hogy azt megvehesse. (Talán a közös boldogságunk lehetőségét is – tettem hozzá magamban Soren problémázó, kérdő tekintetét látva.)

Még hátra volt az egyházi hatóságok hivatalos reagálása. Nem váratott magára sokáig. Március 9-re beidéztek az evangélikus lelkész irodájába, aki az iskolában minden vallási ügyért felelős volt. Megkért, hogy fejtsem ki azt a tetteimet, hogy bemelegítkeztem, amit én a lehető legjobban megtettem.

Ezután ügyemet továbbították a felsőbb egyházi hatósághoz, a préposthoz. Amikor eljött az ideje, beidéztek a prépost hivatalába, a szomszéd városba, Slagelse-be, és ott ismét számot adtam viselkedésemről.

A prépost nyilvánvalóan úgy kezelt engemet, mint egy eltévelyedett bárányt.

– Miért nem jött hozzám előbb – kérdezte –, mielőbb egy ilyen dolgot tett?

– Prépost – válaszoltam –, évekig látogattam a templomot, de mindig zavarodottabban jöttem ki, mint ahogyan bementem. Végül úgy éreztem, csak magához Istenhez tudok fordulni.

– Vajon nem azt gondolja-e minden generáció, hogy övé az igazság monopóliuma? – sóhajtott a prépost.

– Nem lepődnék meg, ha azt gondolná, hogy misszionáriusi elhivatottsága van. Én magam is ezt gondoltam, az ön korában.

– De prépost, talán önnek valóban volt...

A prépost szemét látva elhallgattam. Harag volt? Gyötrelmem? Rendreutasítás vagy védekezés? Akárhogy is volt, tudtam, hogy túl sokat mondtam.

Napokig nem tudtam elfelejteni azt, amit a prépost szemében láttam. Itt van egy férfi, aki sikeres a hivatásában, elismert a közösségben, Istent és testvéreit szolgálja. Zavart tekintete Sorenre emlékeztetett. Van valami az életben, amit még a prépost sem talált meg? Talán éppen azt, ami a legtöbbet ér? Miért kellett a misszionáriusi elhívásról beszélnie? Nem értettem, hogy ez mit jelent, mégsem tudtam ezt a kifejezést kiűzni a gondolataimból.

Közben az újságok is elkezdtek foglalkozni a történetemmel, először helyileg, majd országosan. Egy délután, amikor hazamentem az iskolából, asztalomon ott találtam a „Morning” egy példányát, Dánia legolvasottabb újságját.

– Elhoztam ezt önnek, hogy lássa, kisasszony – mondta Valborg. – Van benne egy cikk önről a középső oldalon.

Valóban, a fejcím elfoglalta az oldal teljes szélességét: „MARADHAT-E EGY NYELVEKEN SZÓLÓ TANÁR EGY ÁLLAMI ISKOLÁBAN?” Az író velem kapcsolatban sokat írt a pünkösdiokről, akiket ezekkel a szavakkal utasított el: új eredetű szekta, hivatalos képzettség és teológia nélkül. Hozzáállása mégsem volt kedvezőtlen. Felvetette azt a kérdést, hogy a lutheránus egyház milyen mértékben szólhat bele a tanárok személyes vallásos hitébe az állami iskolákban.

– Szörnyű lehet tudni azt, hogy mindenki így beszél magáról az egész országban – mondta Valborg.

– Ez egyrészt igaz, Valborg – feleltem –, mégis ez segített nekem megérteni azt a verset, amely zavarba ejtett, amikor először olvastam: „Boldogok, akik üldöztetést szenvednek az igazságért.” Először nem értettem, hogyan lehet valaki boldog ilyen események miatt. De a kritikák és ellenállások közepette olyan békességem van, amit azelőtt soha nem ismertem.

Ezután, amikor az újság írt rólam, Valborg mindig szerzett nekem egy példányt, és aggódva várta reakciómat. A következő néhány héten esetemet széles körben tárgyalta a sajtó. Kiemelkedő személyiségek vitakoztak, érveltek mellettem és ellenem. Úgy tűnt, az az általános vélemény, hogy az állami iskolákban a tanároknak nagyobb egyéni szabadságot kell élvezniük vallási kérdésekben.

Április elején magához hivatott Mr. Pedersen, az iskola igazgatója. Legnagyobb súllyal az ő ajánlása esett latba, amikor kineveztek a háztartási tanszak vezetőjévé, és tudtam, elégedett azzal, ahogyan részlegemet vezetem.

– Miss Christensen – mondta –, tájékoztatnom kell önt arról, hogy ügyét továbbítottuk Koppenhágába, az Oktatásügyi Minisztériumba, és a parlamentben fogják ezt megtárgyalni. Ha egyszer ez odajut, senki nem tudhatja, milyen messze mennek el a döntésben. De tájékoztatni fogom a további fejleményekről – majd személyesebb hangon hozzátette: biztos vagyok benne, hogy minden jóra fordul majd.

Megköszöntem neki, de azért szerettem volna tudni, hogy mi az alapja bizakodásának.

Erre az időre a pünkösdiiek befejezték gyülekezeti házuk felépítését, és helyesnek tűnt nekem, hogy elkezdjem látogatni az összejöveteleiket. Rasmussenék mindent megtettek, hogy elfogadtassanak engem, de a gyülekezet tagjaitól nem éreztem azt az elfogadást, amit reméltem. Nem számított, milyen keményen próbáltam alkalmazkodni, más voltam, mint ők. Minden nő olyan egyszerű ruhákat hordott, hogy az már slamposágnak tűnt. Amikor a találkozókra mentem, a legkevésbé elegáns ruháimat vettem fel. De ez nem volt elég. Úgy tűnt, minden keresztény sötét harisnyát visel. Az enyémekek túl világosak voltak. Vonakodva vettem két pár csúnya fekete harisnyát.

A beszédem is problémát okozott. Túl „művelt” voltam. A műveltség „világi” volt. Az én intellektuális és társadalmi hátterem mássága sokkal többet jelentett nekik, mint nekem. Az első néhány alkalommal hangosan imádkoztam a találkozóon, amire a jelenlévők elutasító csenddel válaszoltak.

Amikor hazafelé mentem egy ilyen találkozó után, számba vettem helyzetemet. Tanártársaim már nem kívántak társalkodni velem. Az evangélikus egyház hitehagyónak tekintett. A pünkösdiiek vonakodtak befogadni. Az egész ország az én ügyemet tárgyalja és a parlament döntést készül hozni tanári pályám jövőjéről. Nehéz volt megérteni, hogy ez az egész helyzet hogyan fejlődött ki abból az egyszerű, személyes felfedezésemből, hogy Jézus él és a Biblia igaz.

Nem sokkal Húsvét előtt kaptam egy rövid, de gyötrődő levelet anyámtól: „Minden barátunk rólad beszél... Pásztorunk meglátogatott... Nem értem, hogy tehetél ilyesmit!”

A húsvéti hétfőjét otthon töltöttem anyámmal, és megosztottam vele mindazt, ami velem történt.

– Tudod, én soha nem tanulmányoztam ezeket a kérdéseket – mondta végül. – Csak abban szeretnék biztos lenni, hogy semmi rosszat nem tettél.

– Anyám – biztosítottam őt –, ez a legjobb dolog, ami valaha is történt az életemben.

Június vége felé újból behívtak Mr. Pedersen irodájába. Amikor beléptem, azonnal felállt és egy levelet nyújtott felém:

– Ez a válasz az ön ügyére az Oktatásügyi Minisztériumból.

Éreztem, hogy a szívem gyorsabban kezd dobogni. Azért imádkoztam, hogy Isten akarata történjen meg, de most, ebben a pillanatban meg kellett látnom, hogy állásom az iskolában milyen sokat jelentett nekem.

Mr. Pedersen így folytatta:

– A művelődésügyi miniszter engedélyezi önnek, hogy tanár maradjon, ha aláírja ezt a nyilatkozatot.

Átnyújtotta nekem az ívet, a Művelődésügyi Minisztérium nyomtatott fejlécű papírján.

Gondosan átolvastam a nyilatkozatot, majd minden további szó nélkül felvettem egy tollat Mr. Pedersen asztaláról és aláírtam.

– Várjon egy percet! – tiltakozott. – Ne siessen annyira! Hónapokig várt a döntésre, és most aláírja anélkül, hogy tudná, mi van benne.

– Ó nem – válaszoltam –, megértettem. Azt mondja, hogy nem befolyásolhatom a gyerekeket a gyermekkeresztység dolgában. Ha valamit akarnék mondani a gyerekeknek, az nem a csecsemőkeresztységről szólna, hanem a hívők keresztységéről.

Mr. Pedersen felszabadultnak látszott.

- Tudja, Christensen kisasszony, én soha nem tanulmányoztam ezt a kérdést, de észrevettem valamit önnel kapcsolatban az utóbbi hónapokban, egyfajta megelégedettséget, ha mondhatom így. Mondja, baj az, ha valaki irigy?

Tanári pozícióm az iskolában újból biztosnak látszott. Nyílt kihívást intéztem mind a hatóságokhoz, mind az államegyház teológiájához, és a nemzeti parlament mellém állt. Bennem mégis történt valami változás, amely nem a parlament döntésének volt a következménye. Bemerítkezésem által elveszítettem a régi életemet. Volt egy véglegesség ebben, és ezen nem lehetett változtatni. Úgy tűnt, hogy most meg kell terveznem egy új életet a régi életem helyett. De fogalmam se volt, hogyan kezdjek hozzá.

Rasmussenéktől hallottam, hogy Svédországban nagy pünkösdi gyülekezetek vannak, akikhez más európai országokból az emberek rendszeresen elmennek tanácsért. Talán ez az a forrás, ahol a segítséget keresnem kell. Elhatároztam, hogy nyári vakációmra erre a célra használom fel.

Augusztus elején átmentem Svédország déli részébe. Észak felé utaztam, Stockholm felé, és az utamba eső városokban felkerestem a pünkösdi gyülekezeteket. Szerencsére nem volt nyelvi akadály. A dán és a svéd nyelv elég közel áll egymáshoz ahhoz, hogy egy dán és egy svéd le tudjon folytatni egy beszélgetést úgy, hogy mindegyik a saját nyelvén beszél, de megérti a másikat a saját anyanyelvén.

Augusztus közepén értem el Stockholmot és szobát foglaltam egy szállodában a város centrumának közelében. Egy nap délben, ahogy lenéztem az ablakomból a forgalmas útszakaszra, elmerültem az emberek és a járművek szüntelen folyamába, amely mindenféle irányba mozgott. „Annyi ember megy, annyifelé – gondoltam. – Van valami jelentősége annak, hogy valaki merre megy? Vajon csak egy helyes út van egy ember számára?”

Vasárnap délelőtt felkerestem Stockholm legnagyobb pünkösdi gyülekezetét. A nagy gyülekezet istentisztelete felemelő, a prédikáció tiszta és erőteljes volt, de nem adott választ az én személyes keresésemre. Bejelentették, hogy délután a prédikátor egy kongói misszionárius lesz, név szerint Bengt Karlsson.

A frusztráció érzésével tértem vissza a délutáni istentiszteletre. Három hetet töltöttem Svédországban, fél tucat gyülekezetet látogattam meg, és másnap meg kell kezdenem utazásomat Dánia felé. Mégsem voltam közelebb ahhoz, hogy megtaláljam azt, amiért eljöttem Svédországba, hogy ott keressem, és nem értettem, hogy egy kongói missziói munkáról való beszámoló hogyan segíthet rajtam.

Bevezetőül Bengt Karlsson idézett egy szakaszt Pál apostoltól: „Mert az Ő alkotása vagyunk, teremtetvén általa a Krisztus Jézusban jó cselekedetekre, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azokban járjunk.” (Ef.2:10.)

Ezt alkalmazta a saját életére, és leírta azokat a lépéseket, amelyek elvitték őt egy sikeres orvosi praxistól, Svédország déli részéből Kongó primitív dzsungeljeibe.

De én már nem hallottam, amit mondott. A színhely, a gyülekezet eltűnt a szemem elől. A nyitó szakasz utolsó szavai visszhangzottak újra meg újra a gondolataimban: „jó cselekedetekre, amelyeket előre elkészített az Isten, hogy azokban járjunk.” Fokozatosan megvilágosodott ennek az értelme: Isten már kijelölte mindegyikünk számára életünk speciális célját.

Ez volt a válasz a kérdésemre! Nem kell nekem megterveznem azt a munkát, amit végezni kell. Meg kell találnom azt a munkát, amit Isten már eltervezett a számomra. Volt egy Isten által elrendelt különleges céлом, amelyet senki más nem tud elvégezni. Legnagyobb felelősségem életemben az, hogy ezt megtaláljam és beteljesítem. Ha nem végzem el a munkámat, az elvégzetlen marad. Senki nem foglalhatja el az én helyemet.

A templomban a levegő meleg, majdnem nyomott volt. Mégis elkezdtem reszketni székemen. Személyes felelősségem tudata félelmetes volt. Az örökkévalóságban kell felelnem ezért a pillanatért. Felelősséggel tartozom Istennek azért, hogy mit kezdek az életemmel. Meghajtottam fejemet, lehunytam a szememet és elsuttogtam egy imát: „Uram, mutasd meg nekem azt a munkát, amelyet rendeltél a számomra, és minden tőlem telhetőt megteszek annak érdekében!”

Újból megjelent előttem a templomi színhely. Dr. Karlsson éppen azt fejtette ki, hogy szeretnének létrehozni egy kis kórházat a dzsungel szívében. A felszerelést Svédországból importálnák, munkáról és építőanyagról az ő afrikai gyülekezete gondoskodna. Szigorú beosztással és gondos tervezéssel az összköltséget 4.000 dollár alatt lehetne tartani. „Kérjük Isten népét, hogy segítsen nekünk ezt megvalósítani!” – fejezte be.

– Neked van pénzed, hogy segíts neki!

Hátrafordultam, hogy lássam, ki szólt hozzám mögöttem, de az emberek az énekeskönyvüket vették elő. Ezek a szavak mégis olyan tiszták voltak, mintha hangosan kimondta volna valaki.

Aznap reggel, amikor elutaztam Korsorból Svédországba, megkaptam a banki elszámolást. Számlámon 12.212,55 dán korona volt, valamivel több, mint 3.000 dollár. Ennyi maradt apám örökségéből, és 1927-ben ez jelentékeny összeg volt.

Az istentisztelet végén bemutatkoztam Dr. Karlsonnak és megkértem, hogy beszélhessek velem egyénileg. Néhány perc múlva ott ültem vele és feleségével egy konyhaasztalnál, a templom mögötti kis lakásban.

– Dr. Karlsson – kezdtem –, én csak nemrég születtem újjá, és még sok mindent nem értek. De úgy hiszem, hogy az ön beszédének végén Isten szólt hozzám és azt mondta nekem, hogy adjak önnek 3.000 dollárt az ön kórházára.

Láttam, hogy Karlssonék hátrahökölnek az összeg hallatára, amit megneveztem.

– Christensen testvérnő – mondta a doktor –, mielőtt elkötelezné magát ilyen nagy összegre, kérem, hogy imádkozzon és legyen teljesen biztos abban, hogy Isten hangját hallotta.

Megköszöntem figyelmeztető szavait, de magamban már biztos voltam.

– Kérem, mondja el nekünk, hogyan ismerte meg a Szent Szellem által betöltött életet – mondta Ms. Karlsson.

Elkezdtem leírni az élet igazi célja iránti keresésemet és azokat a különös tapasztalatokat, amelyek ezt követték. Karlssonék olyan együttérző hallgatók voltak, hogy egyáltalán nem voltam zavarban. Beszéltem nekik arról az asszonyról is, akit láttam táncolni, és a körülötte keresztbe tett lábbal ülő férfiáról is.

– Nem tudom, hogy valójában van-e ilyen ország, ahol az emberek így öltöznek – tettem hozzá.

Dr. Karlsson mosolygott.

– Talán én tudok erre a kérdésre válaszolni – mondta. – Tavasszal, amikor hazafelé jöttünk Kongóból, egy kis kitérőt tettünk a Szentföldre. Ott az öltözködés stílusa, mind a férfiaké, mind a nőké pontosan olyan, ahogyan ön ezt most elmondta.

– A Szentföld... – kezdtem. Miért nem gondoltam soha erre? Miért érzem ezt a hirtelen izgalmat? Eszembe jutott, mennyire vágyakoztam arra, hogy többet is megtudjak a látomásbeli emberekről.

– Hadd kérjem meg önt valamire, Christensen testvérnő! Imádkozzon őszintén, hogy megtalálja Isten akaratát az életére nézve – vette fel Dr. Karlsson újra a beszélgetés fonalát, gyengéd ösztönzéssel a hangjában. – Ez az a cél, amiért Isten megteremtett minket, és semmi más nem tud minket kielégíteni. Ezt bizonyíthatom a saját tapasztalatommal.

A következő órában Dr. Karlsson elmondta saját keresésének történetét a beteljesedés után: egy élethossznyi ambíció feladását, az afrikai dzsungel magányát és nehézségeit, a szívszorító küzdelmet a betegségekkel és a babonassággal.

– Mégis – foglalta végül össze –, ha újból választanom kellene, nem vágyakoznék másra. Megtaláltam az élet legmagasabb kielégülését.

Másnap korán reggel megkezdtem hosszú utazásomat vissza Dániába. Szükségem volt időre, hogy elmélkedjem azon, ami előző este történt. Esetleg elsiettem, amikor ilyen nagy összeget ígértem egy kórház céljára egy olyan helyen, amelyről még csak nem is hallottam korábban? Legalább két évig kényelmesen élhettem volna ennyi pénzből. Vagy ez az a fajta kincs, amelyről Jézus azt mondta, hogy ne gyűjtsük itt a földön? Végül is tanári fizetésem újból biztos volt.

A pénznél amit megígértem, sokkal fontosabb volt az új irány, amit jövőmre vonatkozóan kaptam. Emlékeztettem magam arra, amit Isten mutatott nekem. Nem kell megterveznem a saját életemet. Isten már készített egy tervet. Nekem csak meg kell azt találnom.

Késő este érkeztem Korsorba. Másnap korán reggel kivettem a betétszámlámon lévő teljes összeget, és ajánlott levélben elküldtem Dr. Karlsonnak Stockholmba. Arra számítottam, hogy belső harcom lesz ezzel kapcsolatban, de pontosan az ellenkezője történt. Amikor átnyújtottam a levelet a postai hivatalnoknak, úgy éreztem, mintha valamilyen terhet emeltek volna le a vállamról. Szabad voltam arra, hogy odaszánjam magam arra a célra, ami előttem volt, és amelynek felfedezése Isten terve a számomra.

Az iskolaév augusztus végén kezdődött. Háztartástan-osztályaimban simábban ment a munka, mint valaha, és Mr. Pedersen nem győzött hangot adni meglepedettségének. De ahogy a szemeszter előrehaladt, rájöttem, hogy valami furcsa belső nyugtalansággal küszködöm. Dr. Karlsson beszédének szavai jöttek vissza az emlékezetembe. Munkám az iskolában „jó munka” volt, de vajon ez volt-e az, amit Isten rendelt a számomra? Voltak más tanárok is Dániában, akik ugyanolyan jól képzettek voltak arra, hogy háztartástant tanítsanak. Talán valami más, különleges munka vár rám, egy olyan cél, ami soha nem lesz beteljesítve, ha én nem vállalom?

Dr. Karlsson azt állította, hogy azok az emberek, akiket látomásomban láttam, a Szentföldről valók. Figyelmem szinte akaratom ellenére elkezdett ebbe az irányba fordulni. Karlssonékat leszámítva soha nem találkoztam senkivel, aki járt volna ott.

Bár ez a tízezer négyzetmérföldes körzet, amely három kontinens– Európa, Ázsia és Afrika – találkozásánál helyezkedik el, olyan különlegesen fontos szerepet játszott az emberi történelemben, a Biblia lezárásától napjainkig terjedő hosszú időszokról mégis nehéz volt megbízható információkat szerezni. Könyvtárakat, antikváriumokat látogattam, sőt még újságok dokumentációs irattárait is. Végül felvázoltam magamnak e föld történelmének körvonalait.

Aminek eredetileg Kánaán földje volt a neve, azt Isten örökségként ígérte oda három, egymást követő pátriárkának: Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak (akinek Izrael lett az új neve). Később Dávid és Salamon alatt Jákób leszármazottai (akiket együttesen Izraelnek neveztek) erős és virágzó birodalmat alapítottak, amelynek Jeruzsálem volt a pompás fővárosa. Majd vallási és politikai hanyatlás következett, és a következő századokban az országot egymás után különböző birodalmak igták le: Babilon, Perzsia, Görögország és Róma. Végül miután fellázadtak Róma ellen, a zsidó népet félelmetes kegyetlenséggel leverték. Jeruzsálemet a szent templommal együtt lerombolták és a túlélőket szétszórták a környező

népek közé, és ezzel megkezdődött a száműzetés időszaka, amely több mint tizennyolc évszázadon keresztül tartott. Helyüket pogányok foglalták el a körülötte levő országokból.

Az időszámításunk szerinti 7. században a Szentföld elesett a hódító arab hadseregek előtt, a Mohamed által alapított új muzulmán vallás odaszánt követői előtt. A következő tizenhárom évszázadban – leszámítva egy rövid periódust a keresztések alatt, a tizenegyedik században – a földet a muzulmánok leszármazottai igázták le és birtokolták, amely a négy évszázados Ottomán török uralomban csúcsosodott ki. A hódításoknak ez a hosszú sorozata, párosítva a fokozódó elhanyagolással, végül kopár földdé züllesztette ezt a földet, lekopasztotta erdőit, városait romhalmazzá morzsolta, és a valaha oly termékeny földet maláriával fertőző mocsarak borították el.

Végül tíz évvel ezelőtt, az 1914-18-as világháború végén, a törökök feudális uralma utat engedett a Brit Mandátumnak két szomszédos tartomány fölött, amelyet a Jordán folyó osztott ketté: nyugaton Palesztina, keleten Transzjordánia terült el. De ez a változás új feszültségeket és problémákat váltott ki. A huszadik század technológiája kezdte elárasztani a szokásokat és az életmódot, amelyek majdnem változatlanul nyúltak vissza Ábrahám idejéig. Arab parasztok, akiknek családja ugyanazt a kis földdarabot művelte ezer évig vagy még hosszabb ideig, váratlanul szembetalálták magukat a földre éhes zsidó bevándorlók nyomásával, akiknek háta mögött ott álltak a modern ismeretek és felszerelések, valamint a nemzetközi cionizmus anyagi forrásai.

A színtalpak mögött a nagyhatalmak harcoltak egymással a Közel-Kelet stratégiai fontosságú területeinek ellenőrzéséért, amit a Szezi-csatorna és a föld leggazdagabb olajkészletei jelentettek. Az angol hatóságok elkeseredetten próbáltak bűvészkedni a különböző faji, politikai és vallási csoportok igényeivel, de semmilyen tartós eredményt nem tudtak elérni. Legvilágosabban egy dán újságíró foglalta össze ezt a helyzetet, aki nemrégén tért vissza arról a vidékről: a kérdés nem az, hogy kitör-e végül a nyílt konfliktus, hanem azt, hogy milyen hamar.

Semmi vonzó nem volt végül is abban a képben, amit így a Szentföldről kialakítottam. Megpróbáltam kiverni a fejemből, de nem sikerült. Talán ez egy további jelzés volt arra nézve, hogy Isten célja az életben valahogy összefüggött azzal a földdel és népével? Csak egy módját láttam a válasz keresésének: az imádságot. Nehéz volt elkezdeni imádkozni egy olyan idegen és távoli földért, de odaszántam magam Isten céljának keresésére, és követnem kellett azt az utat, amely megnyílni látszott előttem.

A következő hetekben sok fárasztó órát töltöttem térdeimen a zöld karosszékemnél. Sokszor megkísértett az a gondolat, hogy feladom. Miért imádkoznék olyan távoli és valószínűtlen dologért? Lassan kezdtem felismerni, hogy Isten arra tanít engem, hogy bizzam magam a Szent Szellemre. Ha azt éreztem, hogy szükségem van különleges bátorításra, akkor Pál apostol szavaihoz fordultam: „Hasonlatosképpen a Szellem is segítségére van a mi erőtlenségünknek, mert azt, amit kérünk kell, amint kellene, nem tudjuk, de maga a Szellem esedezik mi érettünk kimondhatatlan foháskodásokkal...” (Róma 8:26.)

Miközben semmiféle előrehaladást nem értem el a saját nyelvemen való imádkozásban, engedtem a Szent Szellemnek és hagytam, hogy imádkozzon rajtam keresztül az általa választott nyelven. Arra az időre felfedeztem, hogy Isten nem csak egy nyelvet adott nekem, hanem többet is. Volt egy lágy és folyamatos, hasonló volt az olaszhoz. Ez volt az első nyelv, amit kaptam akkor éjjel, amikor a táncoló nő látomását kaptam. Volt egy másik, ami sok torokhangot tartalmazott, és leginkább a hollandra hasonlított. A harmadikban volt egy orrhang, ami nem hasonlított egy nyelvhez sem, amit korábban hallottam. Voltak még mások is, amelyeket nem volt ilyen egyszerű azonosítani. Úgy tűnt, hogy mindegyik nyelv megfelelt egy bizonyos imatémának, vagy a saját lelkem adott hangulatának.

Néha, miután egy ideig nyelveken imádkoztam, dánra váltottam, és nagyon meglepődtem azon, hogy milyen dolgokért hallottam magamat imádkozni. Rájöttem, hogy ez a fajta ima még dánul is közvetlenül a Szent Szellemtől jött. Ilyen esetekben az ismeretlen nyelven való imádkozás lépcsőként vezetett engem az imádság magasabb szintjére, mint amire a saját elmém képes volt, bár én később visszaválthattam dánra.

Októberben és novemberben, miközben ilyen módon folytattam az imádkozást, tudatára ébredtem annak, hogy belső hozzáállásom mélyreható változáson ment keresztül. Valóban lehetséges lenne, hogy

szeressek embereket, akiket soha nem láttam? Tudtam, hogy mit jelent szüleimet és nővéreimet szeretni. Most kezdtem megérezni, hogy van egy másik családom azon a földön, amelyért imádkoztam: egy olyan család, amelyet soha nem láttam, és akiknek a nevét sem tudtam. Mégis áradt a szeretet az imádságaimon keresztül. Minél többet imádkoztam, annál erősebb lett a szeretetem.

Rasmussen pásztor meghívott egy különleges imanapra a gyülekezetébe, amelyre 1927. december 4-én, vasárnap került sor. Délelőtt mintegy harmincan jöttünk össze, és a nap első részét váltakozva imádsággal, énekléssel és igeolvasással töltöttük. Kora délután szokatlan csend szállt valamennyiünkre. Kb. öt-tíz percig senki sem próbált hangosan imádkozni. Közösségünk Istennel és egymással olyan szoros lett, hogy nem volt szükség arra, hogy ezt hallható szavakkal kifejezzük.

Helyemen térdelve éreztem, hogy Isten jelenléte beárnyékol engem. Úgy tűnt, úgy száll le reám, mint ahogy a harmat hull az éjszaka csendjében. Szívem gyorsabban vert a várakozástól. Egy kis idő után egy leánycsecsemő arca jelent meg előttem. Valamiféle dobozból nézett fel rám, de a részletek nem voltak tisztán láthatók. Fekete, ünnepélyes szeme ragadta meg a figyelmemet. Vágyakoztam arra, hogy kapcsolatba kerüljek vele, de nem tudtam.

Ezután néhány napig, valahányszor lecsuktam a szemem, hogy imádkozzam, láthattam a gyermek arcát rám bámulni. Talán ő is része volt a láthatatlan családomnak?

A karácsonyi ünnepekre hazamentem Bronderslevbe a hagyományos családi közösségre. Külsőleg semmi nem változott, de én már nem voltam részese az eseményeknek. Valahogyan elkezdtem közelebb érezni magamat a láthatatlan családomhoz, amely azon a távoli földön élt.

1928 újév napján mentem vissza Korsorba. Csak egy év telt el azóta, hogy Jézus megjelent nekem a lakásomon. Két hónappal később megkeresztelkedtem. Ki láthatta volna előre azokat a változásokat, amelyek ezt követték? Az a benyomásom, hogy Isten engem a Szentföldre irányít, mind erősebb és erősebb lett. Kérhetem-e Őt arra, hogy mutasson nekem ennél többet: a pontos helyet, ahová mennem kell, és hogy milyen munkát kell ott végezniem.

Ahogy ezen a vonalon folytattam az imádkozást, ez emlékeztetett engem egy játékra, amelyet gyakran játszottam gyermekkoromban. Valaki kiment a szobából, és távollétében a többiek valahol a szobában elrejtettek egy gyűrűt. Majd az illető visszajöhetett. Ahogy mozgott a körül a hely körül, ahol a gyűrű el volt rejtve, a többiek ezt mondták: meleg, meleg. Ha rossz irányba mozgott, ezt mondták: hideg, hideg. Ha pedig igazán közel jött, ezt mondták neki: tűz, tűz!

Minden alkalommal, amikor a Szentföldért és népéért imádkoztam, melegséget éreztem szellememben, ami megmutatta nekem, hogy jó irányba haladok. Egy napon erős késztetést éreztem, hogy imádkozzam Jeruzsálem városáért. A melegség azonnal erősödött. Vajon ez volt a Szent Szellem módszere, hogy azt mondja: Tűz, tűz? Imádságaim minden nap ezen a módon folytatódtak, és minden alkalommal ugyanaz volt a válasz. Jeruzsálem lenne a „hely”?

De miért pont Jeruzsálem? Nem ismertem ott senkit, és nem is volt ott semmiféle kapcsolat. Mit tegyek? Megpróbáltam elképzelni magamat különféle helyzetekben, de egyikhez sem látszottam megfelelőnek. Azt mondtam magamnak, hogy értelmetlen mérlegelni ilyen dolgot, de minden érvem ellenére sem tudtam legyőzni azt a meggyőződésemet, hogy Isten azt kívánja tőlem, hogy Jeruzsálembe menjek, még ha nem is tudom, hogy miért, vagy hogy mit fogok ott tenni.

Számtalan kérdés kezdte ostromolni az elmémet. Mi lesz például a pénzzel? Apai örökségem maradékát odaadtam Dr. Karlssonnak. Ha lemondok tanári állásomról, elveszítem fizetésem, amit az iskolától kapok. Vízrel és Szent Szellemmel történt keresztségem híre az egész országban elterjedt, ezért biztos voltam abban, hogy egyetlen elismert dániai missziós társaság sem fogadna el engem jelöltjének. A pünkösdieknek nem volt pénzüik, amit félretehették erre a célra. Valójában az a pénz, amit fizetésemből tudtam adni, nagy része volt a pásztor támogatásának.

Egész életemben anyagi bőségben éltem. Tudnék-e bízni Istenben, hogy gondoskodik rólam egy távoli, ismeretlen földön, anélkül hogy elkötelezném magam bármely egyháznak vagy missziós társaságnak? Nehezen tudhatná bárki is, hogy egyáltalán ott vagyok. Tudna-e Isten késztetni embereket, hogy küldjenek nekem pénzt, bár ők nem tekintenek misszionáriusnak, és nem tudják, hogy mire van szükségem? Egy hétig rágódtam ezen a kérdésem. Végül elhatároztam, hogy imádkozom pénzért ott, ahol vagyok, és meglátjuk, mi fog történni.

Amíg megvan jól fizetett tanári állásom, a legszokatlanabb dolog lenne bárki részéről, hogy pénzt kínáljon nekem. Mégis elhatároztam, hogy megkérem erre Istent. Egyszerű és konkrét imát mondtam:

– Istenem, én azt akarom, hogy holnap éjfélig valaki adjon nekem öt dollárt. Ha ezt megteszed, tudni fogom, hogy Te tudsz készíteni embereket arra, hogy még Jeruzsálemben is gondoskodjanak a szükségleteimről.

Másnap az iskolában egész nap korhóltam magam, amiért ilyen lehetetlen dologért imádkoztam, de ugyanakkor megpróbáltam elképzelni, hogy valószínűleg ki fog nekem öt dollárt adni. Nem lehet valamelyik kollégám. Ők valamennyien tudták, hogy milyen jómódban élek. Talán kapok egy levelet egy távoli rokonomtól. Önmagammal harcolva sokkal gyorsabban kerékpároztam haza, mint máskor.

– Jött ma a postás, Valborg? – kérdeztem, mihelyt beléptem az ajtón.

Valborg átadott nekem egyetlen borítékot, amelyet Fyn szigetén bélyegeztek le. Szívem kicsit gyorsabban vert, amíg kibontottam. Kezia egyik gyerekétől jött: „Drága Lydia néni! Köszönöm az ajándékokat, amelyeket születésnapomra küldtél.” De pénz nem volt.

Fél tízre világos volt, hogy a pénz nem jön. Nem tudtam, hogy csalódott legyek vagy megkönnyebbült. Ha a pénz nem jön, ez azt jelenti, hogy Isten nem akar engem Jeruzsálembé küldeni. Valamit félreértettem az Ő vezetésével kapcsolatban... vagy ez egyszerűen azt jelenti, hogy az imádságom rossz volt? Miért küldene nekem Isten egy pontosan meghatározott összeget egy bizonyos napon, amikor egyáltalán nincs is szükségem pénzre? Nem kellett volna ilyen indokolatlan dologért imádkoznom.

Éppen készültem lefeküdni, amikor valaki kopogott az ajtón. Szívem majd kiugrott a helyéről, amíg mentem ajtót nyitni. Látogatóm Kristine Sonderby volt, az iskola könyvtárosa, aki az Evangéliumi Misszióba járt, a kikötőben.

– Remélem, nem fogja azt gondolni, hogy nagyon furcsa a viselkedésem – kezdte, mielőtt behívhattam volna őt. – De ma este, amíg imádkoztam... – miközben beszélt, kotorászott nagy, fekete retiküljében –, az a nagyon különös érzésem támadt, hogy Isten azt akarja, hogy ezt önnek elhozzam. – Előhúzott öt dollárt a retiküljéből, és átnyújtotta nekem. Néhány pillanatig elidőzött az ajtóban, majd elment, nyilvánvalóan zavarban volt saját különös viselkedése miatt.

Miután Kristine elment, térdeim összeverődtek álltomban. Le kellett ülnöm néhány percre az ebédlőasztalnál, és meg kellett várnom, hogy az erőm visszatérjen.

Kevesebb mint két óra volt hátra a naptól, amikor Isten elküldte nekem pontosan azt az összeget, amit kértem. Már nem volt mentségem, hogy kételkedjem. Isten meggyőző bizonyítékot adott arra, hogy Ő képes gondoskodni rólam Jeruzsálemben, vagy bárhol, ahová Ő el kíván engem küldeni.

Másnap egy iskolai szünetben Kristine ismét odajött hozzám, és ugyanúgy kotorászott retiküljében, mint előző este.

– Nem értem, hogy miért tettem ezt tegnap. Valójában húsz dollárt akartam önnek adni, de valami miatt csak ötöt adtam tegnap. Itt van a többi tizenöt.

– Kristine – mondtam –, ön valószínűleg soha nem fogja tudni, milyen fontos ez nekem, de köszönöm, hogy engedelmeskedett Isten szavának.

Tekintete kutatva nézett rám vastag lencsái mögül.

- Látom, hogy ön valóban megváltozott – mondta. – Még a dohányzást is abbahagyta... Elmondaná nekem, hogyan történt?

Amilyen egyszerűen csak tudtam, elmondtam, Jézus hogyan jelent meg nekem és hogyan töltött be Szent Szellemmel.

– Lydia, én ezt mind elhiszem – kommentálta végül Kristine. – Csak egy dolog van, amit nem értek: az ismeretlen nyelven szólást. Mi mindig azt tanultuk, hogy ezek a dolgok megszűntek az apostolokkal, és hogy helytelen lenne ma is ezt várni.

Valóban vágyakozás lett volna a hangjában?

– Miért nem imádkozik erről? – válaszoltam. – Kérje Istent, hogy mutassa meg az igazságot közvetlenül a Bibliából!

– Igen, azt hiszem igaza van, ezt teszem – szorította meg a kezem Kristine egy olyan melegséggel, amit soha nem láttam tőle, majd elváltunk.

Aznapi elmélkedésemet az töltötte ki, ami történt. Isten nem csupán bizonyítékát adta annak, hogy be tudja tölteni a szükségleteimet Jeruzsálemben. Két fontos dologra is megtanított nekem az imádsággal kapcsolatban.

Először: nem kell előre kidolgoznom, hogy Isten hogyan fog válaszolni imádságomra. Isten feladata annak eldöntése, milyen módon válaszol, nem az enyém. Kizártam annak lehetőségét, hogy a pénz valamelyik tanártársamtól jöjjön, de Isten Kristine-t választotta eszközül.

Másodszor: Isten többet akart adni, mint amennyire nekem hitem volt. Mivel én kifejezetten öt dollárt kértem, Ő megtette, hogy Kristine pontosan azt az összeget adja nekem először, amit én kértem. Mégis a szívére helyezte, hogy négyszer annyit adjon. Nem szabad korlátoznom Istent azzal, hogy túl keveset kérek!

Korsorban a tél lassan átadta helyét a tavasznak. A tavaszi napsütés korai sugarai kihangsúlyozták a takaros téglaházak fehér ereszeit és piros tetőit. Az első naptól kezdve élveztem Korsort attól kezdve, hogy odaköltöztem, de soha nem láttam olyan mutatósnak, mint akkor. Valóban azt kéri tőlem Isten, hogy cseréljem ezt fel egy távoli, primitív országra, ahol az emberek, a szokások és a világ külső képe mind idegen és szokatlan lenne? Isten céljára való odaszántságomat egy végső tettnek kellett volna megpecsételnie: annak, hogy benyújtom lemondásomat Mr. Pedersennek. Hetekig halogattam ezt a döntést.

Húsvét utáni hétvégén elmentem meghallgatni egy Kínában szolgáló misszionáriust, Arne Konradot, aki a pünkösdi gyülekezetben prédikált. A vasárnap esti záró istentiszteleten a Zsidókhöz írt levél egy szakaszát olvasta fel: „Hit által engedelmeskedett Ábrahám, mikor elhivatott, hogy menjen ki arra a helyre, amelyet öröklendő vala, és kiméne, nem tudván, hová megy. (Zsidók11:8.)

Mr. Konrad élénk képet festett Ábrahámról, amint otthagyja otthonának, Ur városának kényelmét és biztonságát, és elindul egy olyan földre, amelyről semmit nem tud, egyedül Isten ígéretében bízva. Úgy éreztem, hogy minden szó, amit mond, személyesen nekem szól.

Az istentisztelet végén megkértem Mr. Konradot, hogy beszélgesen velem négyszemközt. Elmondtam neki azt az utat, ahogyan Isten arra irányított engem, hogy mondjam fel állásomat és menjek Jeruzsálembe, és a tétovázást, amit éreztem, hogy véglegesen elkötelezzem magam. Amikor befejeztem, néhány pillanatig nézett engem szürke szemével, amely csillogott bozontos fehér szemöldöke mögött. Végül ezt mondta:

– Christensen testvérnő, Dánia tele van szellemi nyomorékokkal, akik hallották Isten hívását, de féltek hitben lépni. Ne legyen ön is egy ezek közül!

Szavai csengtek fülemben, amíg hazafelé mentem. Egyenesen odamentem íróasztalomhoz, megírtam felmondólevelemet és odatettem a könyvek tetejére, amit előkészítettem, hogy másnap viszem az iskolába.

Amint az ágyban fekvé vártam, hogy elalszom, elképzelttem annak a cselekedetnek a véglegességét, amit tenni akartam. Ezzel búcsút mondom Korsor egész ismerős világának, és megteszem az első lépést egy ismeretlen jövő felé, amelyre nem tudok előre felkészülni. Hogy leküzdjem a kételkedést és a félelmet, ami előntött, magamban ismételtettem az Ige szavait: „Hit által Ábrahám... kiment, nem tudva, hova...”

Végül álomba merültem, ezekkel a szavakkal az ajkamon.

Másnap délelőtt a második óráig szabad volt. Mihelyt az első óra végét jelző csengő megszólalt, fogtam felmondólevelemet és bementem Mr. Pedersen irodájába. Üdvözölt és helyet kínált.

– Mr. Pedersen – mondtam, átnyújtva neki a levelet –, személyesen akartam átadni ezt önnek. Ez itt a felmondásom.

– Az Ön felmondása... – hallgatott el Mr. Pedersen, kezét félig kinyújtva, hogy elvegye a levelet. – Úgy érti, hogy elhagy bennünket?

Elmondtam, hogyan győződtem meg arról, Isten beszélt nekem, hogy menjek Jeruzsálembe. Végül Mr. Pedersen felállt, kezét nyújtott és szerencsés utat kívánt.

– Nem biztos, hogy megértettem – tette hozzá –, de tisztellem önt, mert hűséges a meggyőződéséhez.

Ahogy kiléptem a folyosóra, belefutottam Sorenbe.

– Jó reggelt! – mondta. – Mi hozott ilyen korán az igazgató irodájába?

- Éppen most nyújtottam be a felmondásomat.
- A felmondásodat? Soha nem szóltál erről egy szót sem – mondta Soren, szemmel láthatóan döbbenet.
- Remélem nem azért, mert valaki mondott rólad valami rosszat? Rájöttem, hogy időnként én magam is tapintatlan voltam... Elővigyázatosabbnak kellett volna lennem... – Csaknem dadogott. – Azt tervezed, hogy elfogadod a meghirdetett állás Koppenhágában?
- Kérlek, Soren, ne hibáztasd magad! Nem azért megyek el, mert valaki valamit mondott rólam. Hamarabb megmondtam volna, de éreztem, hogy nem értettél volna meg. Tudod, én nem Koppenhágába megyek, hanem Jeruzsálembe.
- Jeruzsálembe? És mit fogsz ott csinálni?
- Nem tudom, de azt hiszem, Isten ezt akarja tőlem.
- Lydia, soha nem gondoltam volna, hogy ezek az új eszmék ilyen extrém dolgokba visznek téged. – Soren félig dühös volt, félig zavarodott. – Valóban úgy gondolsz, hogy...
- Nem Soren, én nem gondolom és nem tudom, hanem hiszem! Évekig a saját terveimre és okfejtéseimre építettem az életemet, de találtam egy más dimenziót az élethez.
- Egy más dimenziót, Lydia? – Soren hangja furcsán üres volt. – Ez egy olyan dolog, amit nem értek.
- Megszólt az osztálycsengő. Kinyújtottam kezemet, és egy pillanatra megérintettem az övét.
- Bocsáss meg, Soren! Mennem kell.

Amikor a folyosó fordulójához értem, hátrapillantottam. Soren még mindig ott állt, ahol elváltunk, és követett a tekintetével. A következő pillanatban befordultam a sarkon, és ő eltűnt a tekintetem elől. Kevesebb mint ötven yardra távolodtam csak el tőle, mégis tudtam, hogy kimentem az életéből.

Volt bennem egy fájdalom, ami sokkal mélyebb volt annál, semhogy sírni tudtam volna. Arra gondoltam, hogy maga a halál sem tud ennél véglegesebb elválást létrehozni. Gondolataim visszatértek keresztségemhez. Akkor felismertem, hogy az egy temetés, de nem láttam igazán, hogy mit is jelent. Kapcsolatom Sorennel mindkettőnknek nagyon sok boldogságot jelentett. Talán ez is a régi élet része, amit el kell veszítenem, mielőtt megtalálhatom az újat, amely felé Isten most vezet engem?

Még hátra volt az, hogy megmondjam anyámnak a felmondásomat, de tudtam, hogy egy levél nem lenne elégséges. Megvártam a pünkösdi hétvégét, és egy rövid utat tettem Bronderslevbe. Szombat reggel megmondtam anyámnak olyan egyenesen, ahogyan csak tudtam, hogy mit tettem. Amikor befejeztem, néhány percig csendben ült.

– De – mondta végül – mit fogsz csinálni Jeruzsálemben?

– Anyám, olyan sokszor kérdeztem magamtól ugyanezt. Mégis hiszem, hogy Istennek van egy speciális célja mindenki számára, és az enyémet valahogyan Jeruzsálemben fogom megtalálni.

Mikor visszatértem Korsorba, nagyobb tiszteletet éreztem anyám iránt, mint valaha. Híreim mélyen megrázták, mégis kerülte, hogy bármi olyat mondjon, ami még nehezebbé tette volna számomra, hogy kövessem azt az utat, amit helyesnek hittem. Imádkozni kezdtem azért, hogy Isten készítse el őt arra az időre, amikor valóban el fogok indulni Jeruzsálembe.

A szemeszternek július közepén lett vége. Először nehéz volt felfognom, hogy már nem vagyok tanár. Kézzelfogható emlékeztető volt az a tény, hogy már nem kaptam fizetési csekket. Az élet furcsán üresnek tűnt. Mégsem engedhettem meg magamnak, hogy a múltammal foglalkozzam. Amennyire tudtam, előkészítettem utamat Jeruzsálembe. Egy Svédországban kiadott misszionárius magazinban olvastam egy svéd hölgy címét, aki Jeruzsálemben lakott. Ida Gustafsson volt a neve. Elhatároztam, hogy írok neki, hogy hamarosan Jeruzsálembe érkezem.

Amíg válaszára vártam, el kezdtem eladni bútoraimat. Nevetségesen alacsony árakat kértem, de nem volt kedvem alkudozni. A befolyt pénz felét a pünkösdieknek adtam, templomuk bebútorozására. Nekik adtam a zongorámat is. A többi félretettem jeruzsálemi utamra és az érkezés utáni első kiadásokra. Csak néhány bútordarabot tartottam vissza: az ágyamat, egy széket és egy kis asztalt, amelyeket Valborgnak akartam adni. Tudtam, hogy nem lesz nehéz munkát találnia, mégis adtam neki még egy hónapi plusz fizetést.

– Mindent köszönök, kisasszony – mondta. – Önre fogok gondolni minden éjjel, amikor az ágyában fekszem és egy imát is elmondok önért.

Egy nap, amikor egyedül ültem a majdnem teljesen üres lakásban, Kristine Sonderby jött az ajtóhoz. Megszokott fekete retikülje mellett volt nála egy lapos, papírba csomagolt tárgy.

– Nem azért jöttem, hogy valamit vásároljak – mondta –, csak el akartam ezt hozni önnek...

Kicsomagolta, amit hozott, és elém tartott egy bekeretezetlen képet egy leszakítós naptárral az alján. A kép pasztell színekben egy pásztort ábrázol bibliai ruházatban, pálcával az egyik kezében, a másik karján pedig egy újszülött bárányt tartott. Alatta gót betűkkel ezek a szavak álltak: „Karjára gyűjti a bárányokat és kebelében hordozza őket.” (Ésaiás 40:11.)

Kristine bizonytalanul nézett rám vastag lencsém át.

– Még mindig nem értek mindent, amit mondott nekem, de imádkozni fogok önért – mondta.

Miután Kristine elment, a kalendáriumot egy nagy halom tetejére raktam, amit utazásomra előkészítettem. Egy szentimentális egyházi művészetet képviselt, amit különösen nem szerettem.

– De legalább két ember lesz Korsorban, akik imádkoznak értem: Kristine és Valborg – mondtam magamnak.

Augusztus első vasárnapján a pünkösdiék reggeli istentiszteletén találkoztam egy csontos nővel, akinek szalmaszínű haját két teknősbéka-fésű tartotta lazán a helyén. Kitty Sorensen volt, misszionárius Kínából. Közölte velem, hogy szeptember elején szándékozza megkezdeni útját vissza, Kína felé. Megegyeztünk, hogy együtt utazunk Egyiptomig, vonattal Európán át Marseilles-be, onnan hajóval Alexandria kikötőjéig, ami Egyiptom északi partján van. Onnan Kitty folytatja útját hajóval a Szuezi-csatornán keresztül keletre, én pedig befejezem utamat vonattal a Sínai-félszigeten keresztül, Jeruzsálembe.

Tíz nap múlva választ kaptam Gustafsson kisasszonytól, a jeruzsálemi svéd hölgytől. El volt ragadtatva tervemtől, írta, és felajánlotta, hogy várni fog érkezésemkor, ha tudatom vele az útvonalat, amelyen érkezem. Válasza nagyon felbátorított. Legalább lesz egy otthon, ahová megérkezhetem. Válaszomban felvázoltam utazási terveimet, és megígértem, hogy táviratozni fogok Alexandriából.

Szeptember 21-én, pénteken elmentem az utazási irodába és kifizettem hajójegyemet Alexandriába. Maradék pénzből egy minimális összeget félretettem dániai tartózkodásomra a hónap végéig, a többit pedig átváltottam 180 dollár értékű utazási csekkre. Ez volt az én egész földi vagyonom.

Következő hétfőn poggyászom legnagyobb részét elküldtem Koppenhágába, míg én magam felszálltam egy vonatra Brønderslev felé. Megígértem anyámnak, hogy utolsó napjaimat Dániában vele töltöm.

Az első két napon, amit együtt töltöttünk, egyszerűen élveztük egymás társaságát. Hallgatolagos megegyezés alapján nem említettük azokat a tényeket, amelyek keresztségemet követték, sem az ismeretlen jövőt, amely vár rám Jeruzsálemben. Végül, az utolsó nap délutánján, anya maga törte meg ezt az önként vállalt csendet.

– Mióta utoljára itt voltál, gondolkoztam valamiről, ami akkor történt, amikor ötéves kislány voltál – mondta lágyan ringatózva kedvenc hintaszékében – Súlyos tüdőgyulladásod volt, és azt hittem, hogy el fogunk téged veszíteni. Emlékszem, hogy amint ott álltam az ágyadnál egy éjjel, azt mondtam Istennek, hogy ha megkíméli az életedet, akkor te az övé leszel. Talán ez megmagyaráz valamit abból, ami veled történt az utolsó két évben.

– Igen, anyám, ez is segít nekem megérteni.

Megcsókoltam a homlokán, majd kisettem, hogy az utolsó előkészületeket megtegyem másnapi koppenhágai utamra.

Mire visszatértem, anya elszundított, fejét a szék támláján nyugtatva. Néhány percig csendben állva élveztem arcvonásainak ismerős szépségét. Észrevehetően megöregedett az utolsó évben. Tudtam, hogy ennek nagy részét a miattam való aggodásnak köszönheti.

Hirtelen kinyitotta a szemét és rám nézett.

– Hát nem érdekes? – kiáltott fel. – Elaludtam, és a te arcodat láttam magam előtt. Úgy néztél ki, mint ötéves korodban, azokkal a hosszú, aranyszínű copfokkal, amit viselni szoktál. Szeretném tudni, miért láttam ilyen dolgot.

– Azt hiszem, Isten mutat neked valamit, anya – mondtam. – Megmutatta, hogy én igazából nem változtam. Ugyanaz a kislány vagyok, akit mindig ismertél. De csak most kezdem megtalálni azt az igazi célt, amit Isten kezdettől fogva tartogatott számomra.

A vacsoraasztalnál aznap este anya röviden beszélt az aggodásáról a jövőm miatt.

– De legalább egy dolognak nagyon örülök – mondta.

– Mi az, anyám?

– Tudom, hogy van pénzed. Több mint egy évig élhatsz abból a pénzből, amit örököltél apádtól.

– Nem szükséges, hogy aggódj emiatt vagy bármi más miatt, anyám – válaszoltam gyorsan. – Csak két dolog van, amit kérek tőled: írd rendszeresen és imádkozz értem minden nap.

Milyen boldog voltam, hogy anyám nem kérdezte, mennyi maradt az örökségből. Nehéz lett volna megmondani neki, hogy az egészséget odaadtam egy kongói kórház céljaira.

Másnap reggel anya és Anna kikísértek az állomásra. Amikor eljött az idő, hogy felszálljak, anya átölelt, és néhány pillanatig szó nélkül a karjában tartott. Végül ezt mondta:

– Te még mindig a kislányom vagy, a legédesebb a világon.

Amikor a vonat megmozdult, anyám futni kezdett mellette, amíg bírta. Majd megállt, elővette fehér csipke zsebkendőjét, és integetni kezdett. Szememet rászégezve tartottam, míg végül beleolvadt a háttérbe. Az utolsó dolog, amit láthattam, a fehér zsebkendő volt, amely még mindig integetett.

6. AZ UTAZÁS

Másnap reggel találkoztam Kittyvel a koppenhágai főpályaudvaron. A csarnok nagy zűrzavarában utasok igyekeztek mindenfelé, és hordárok tolták különféle útipoggyászokkal súlyosan megterhelt targoncájukat.

Átküzdöttük magunkat ezen a tömegen vonatunkhoz, amellyel Marseilles-be szándékoztunk utazni. Kittynek vagy egy tucat barátja gyűlt össze, hogy elbúcsúztassák, ő pedig az ablakon kihajolva élénk beszélgetést folytatott velük, amelyet időnként aláfestett a mozdonyból távozó gőz sziszegése. Mögötte álltam a folyosón, és próbáltam vidámnak látszani, de magamban élesen tudatában voltam annak, hogy engem senki nem búcsúztatott.

„Miért kellene hogy így legyen? – emlékeztettem magamat. – Kitty kinevezett misszionárius, aki visszatér munkaterületére. De te nem vagy misszionárius, te csak...” Megálltam, mert nem voltam képes befejezni a mondatot, még gondolatban sem. Semelyik egyház vagy missziós társaság nem küldött engem, úgyhogy nem lehetek misszionárius. De hát akkor mi vagyok?

Megszólalt a mozdony utolsó füttyentése, és a vonat megmozdult. Kitty és én leültünk egymással szemben két sarokülésre.

– Most már valóban úton vagyunk – jegyezte meg Kitty, és megigazította teknősbékapáncélból készült fésűit. Újból azon kaptam magam, hogy kettőnk helyzetét hasonlítgatom össze. Ő egy olyan úton volt most, amelyet korábban már megtett, és visszatér egy megalapozott misszióba, egy olyan országban, amelyet már ismer. De számomra ez az utazás az első lépés volt egy teljesen új és ismeretlen világba.

Megpróbáltam leküzdeni a félelem zsibbasztó érzését, és reméltem, hogy Kitty nem veszi észre belső harcomat. Önkéntelenül erősebben kezdtem magamhoz szorítani retikulómet. Benne volt az útlevelem, a hajójegyem Alexandriába és 180 dollár értékű utazási csekk. Végül is, elmélkedtem, élvezhetem Kitty társaságát Alexandriáig és Ida Gustafsson otthonát Jeruzsálemben.

Amikor leszállt az éjszaka, visszavonultunk egy harmadosztályú hálókülsőbe. A vonat kerekeinek könyörtelen zakatolása egy ideig ébren tartott, de végül elszunnyadtam. Hirtelen ott álltam egy nagy íróasztallal szemben. A másik oldalán egy sötét arcszínű férfi ült, könyökével az asztalra támaszkodott és állát két tenyerébe fogta. Sötét szemei rám szegeződtek, mintha egy kérdésre várná a választ. Folyamatos nézésének nyomása alatt tekintetemet egy furcsa tárgyra fordítottam, amely az asztal egyik sarkán volt elhelyezve. Feszes, vörös posztóból készült, csonka kúp alakú tárgy volt és fekete selyembojt illeszkedett

a tetejéhez, ez egyik oldalon lelógott. Annak tudatában, hogy a férfi szemei még mindig rám szegeződnek, kerestem a választ a kérdésére, de torkom száraz volt és nem jött szó az ajkamra.

Hirtelen a vonat nagyot rántott, és rájöttem, hogy a hálófülke függőnye lebeg a szemem előtt. Szóval álmodtam! De ez a tudat nem oszlatta el az álom érzelmi hatását. Nem tudtam elúzni elmémből az asztal mögött ülő férfi sötét arcát és fekete szemeit, sem azt a furcsa vörös sapkát a fekete selyembojttal. A zavarodottság és a tehetetlenség érzése nem hagyott el. Egy órába is beletelt, mire újból el tudtam aludni.

Másnap reggel elmondtam álmodat Kittynek, de ő sem tudott róla többet, mint én, de azt meg tudta mondani, hogy a vörös tárgy valószínűleg a fez, amelyet az egyiptomi kormánytisztviselők hordanak.

Megkönnyebbültem, amikor a vonat végre megérkezett Marseilles-be. Sem Kitty, sem én nem tudtunk néhány szónál többet franciául, de sikerült fognunk egy taxit, és találtunk egy kis szállodát a kikötő közelében. Bevezettek minket egy csupasz kis szobába, ahol két egyszemélyes ágy volt.

– Nem túl tiszta – jegyezte meg Kitty –, de arra a néhány éjszakára megfelel, amíg felszállhatunk a hajókra Alexandria felé.

Másnap reggel elmentünk Thomas Cook irodájába, hogy elintézzük a felszállást a hajóra, amelynek másnap délután volt az indulása. Tört angolsággal elmondtam a hivatalnoknak, hogy Alexandriában kívánok leszállni, ő pedig elkérte az útleveletem.

– Ha Egyiptomban akar leszállni – mondta –, szüksége lesz az egyiptomi kormány vízumára. Anélkül nem engedik leszállni a hajóról.

– Hol kaphatok vízumot? – kérdeztem.

A hivatalnok megadta nekem az egyiptomi nagykövetség címét.

Othagytam Kittyt, hogy fejezze be ügyét Cook-éknál, és egyedül taxiba ültem. Rövid várakozás után bevezettek a konzul irodájába.

– Jó reggelt, hölgyem! – mondta angolul. – Mit tehetek önért?

– Jó reggelt! – kezdtem, de a szavak ráfagytak az ajkamra. Az előttem lévő asztalnál ugyanaz a férfi ült, akit két éjszakával ezelőtt álomban láttam a vonaton. Nem tévedés: a barna bőr, a fekete, rám meredő szemek, pontosan az, amit álomban láttam. Automatikusan az asztal sarkára pillantottam, de már mielőtt ezt megtettem, belső bizonyossággal tudtam, mit fogok ott látni. Úgy is volt! Ugyanaz a vörös fejfedő a fekete selyembojttal. Minden részlet pontosan olyan volt, mint álomban!

Tudatos erőfeszítéssel a konzulra fordítottam tekintetemet, annak tudatában, hogy választ vár kérdéseimre. Végül kényszerítettem magam, hogy megszólaljak.

– Vízumért jöttem. Palesztinába utazom, és vízumra van szükségem, hogy Alexandriában leszállhassak a hajóról.

Belenyúltam retikülömbe, elővettem útleveletem, és átadtam a konzulnak. Hanyagul átlapozta, majd így szólt:

– Mi itt nem adhatunk ki vízumokat. Írnom kell Kairóba.

– De... ez nem tart túl sokáig?

– Körülbelül két hét. Talán több.

– Két hét! – kiáltottam fel. – De én nem tudok két hétig várni, a hajóm holnap indul. – Az álom érzelmi hatása kétszeres erővel visszajött. Torkom kiszáradt és nyelvem olyanná vált, mint az ólom. – Nem tudna tenni valamit?

– Hölgyem, semmit sem tehetek. – A fekete, kérlelhetetlen szemek még mindig rám szegeződtek.

– Hát nem érti? – kérdeztem. – Ha nem tudok felszállni a hajóra, itt maradok Marseilles-ben egyedül. Nem ismerek itt senkit. Én csak... – éreztem, hogy könnyek tolnak a szemembe, és a hangom elfulladt.

– Ismétlem hölgyem, semmit sem tehetek – adta vissza a konzul az útleveletem.

Mint akit hipnotizáltak, elvettem tőle és elhagytam az irodát.

Ott álltam a járdán néhány percig, és meg próbáltam felmérni a helyzetet. Végül – mivel semmi más nem jutott az eszembe –, taxiba ültem és visszamentem Cook irodájába. Kittynek persze nyoma sem volt. Bizonyára elintézte az ügyét, és visszament a szállodába.

Elmondtam a hivatalnoknak, hogy mi történt az egyiptomi követségen.

– Vízum nélkül nem szállhat fel a hajóra – mondta. – Az egyetlen dolog, amit javasolni tudok, hogy hajózzon egyenesen Tel Aviv-ba.

Tel Aviv említésére a szívem nagyot ugrott. Korsori térkép-tanulmányozásaim alapján emlékeztem, hogy ez egy kikötő Palesztina tengerpartján, még közelebb Jeruzsálemhez, mint Alexandria.

– Megy oda mostanában hajó? – kérdeztem.

A hivatalnok néhány percig a kartonokat nézegette.

– Van egy francia hajó, ami a jövő héten indul – mondta. – Úticélja Tel Aviv. De különböző kikötőkben meg fog állni útközben. Foglalhatunk egy fülkét az ön számára a hajón.

– Mennyibe kerül innen Tel Aviv-ig utazni?

A hivatalnok újból a kartonokban merült.

– Negyvenhat dollár.

– Nem cserélhetném ki az alexandriai hajóra szóló jegyemet a másik hajóra?

– Sajnálom asszonyom, de nincs felhatalmazásunk arra, hogy kicseréljük vagy visszaváltsuk az alexandriai jegyét.

Úgy látszott, hogy nincs más megoldás. Meg kell vennem a jegyet Tel Aviv felé a francia hajóra. Elővettem retikülömből utazási csekkjeimet és gondosan kiszámoltam 70 dollárt. 46 dollárt fizettem a jegyért, a többi 24-et pedig átváltottam francia pénzre. Ha napi költségeimet 4 dollár alatt tudom tartani, ez fedezni fogja annak a plusz hétnek a költségeit, amit kénytelen leszek Marseilles-ben eltölteni. De utazási csekkjeim szánszalmasan megvékonyodtak, mire visszacsúsztattam őket a helyükre. Pénzemnek több mint a harmada már elment!

Miután visszamentem a szállodába, elmondtam Kittynek, mi történt. Amikor befejeztem, egy darabig csendben ült, ujjai pedig fésűivel játszottak. Végül megtörte a csendet.

– Nem könnyű megérteni, hogy Isten miért enged meg ilyesmit, de legalább egy dolog van, amibe belekapaszkodhatsz, Lydia. Isten előre megmutatta neked az álmodon keresztül, hogy mi fog történni.

– Komolyan azt hiszed, hogy az álmod Istentől származott?

– Valóban azt hiszem. Ha Isten előre meg tudja mutatni egy helyzet minden részletét, akkor tudhatod, hogy ő még mindig ura a helyzetnek, függetlenül attól, hogy a terveid mennyire borulnak fel.

Mohón kapaszkodtam bele Kitty magyarázatába. Olyan volt, mint a közmondás szerinti ezüst szegély a csalódottság sötét felhőjén, amely rám telepedett. Gondolataim elkezdtek alkalmazkodni az új helyzethez. Odamentem az ablaknál álló kis asztalhoz, és levelet írtam Ida Gustafsson-nak, a svéd hölgynek, aki megígérte, hogy palesztinai érkezésemkor vár engem. Kifejtettem neki terveim váratlan megváltozását. Megadtam neki a francia hajó nevét, amelyre most jegyet váltottam és Tel Aviv-i érkezésének várható időpontját. Volna olyan kedves, hogy olyan messzire elém jöjjön? Nem volt arra idő, hogy választ kapjak tőle Marseilles-be.

Kitty elkísért engem a postahivatalba. A hivatalnok, aki beszélt angolul, tájékoztatott minket arról, hogy új szolgáltatásként bevezették, hogy légipostával lehet küldeni a levelet Palesztinába. Ez jó esélyt jelentett arra, hogy levelem időben érkezzon meg Miss Gustafssonhoz. A postáról a kikötőhöz sétáltunk, meg-megálltunk az üzletek kirakatai előtt és megpróbáltuk a francia pénzben kifejezett árakat átszámítani dán koronára.

Másnap ebéd után elkísértem Kittyt a hajójára, és segítettem neki levinni poggyászát a kabinba. Csak két hálóhely volt ott, és ami Kitty-é fölött volt, az üresen állt. Nyilván az lett volna az én helyem. Amikor Kitty elhelyezte dolgait, letérdeltünk, és Isten gondviselésére és védelmére bíztuk egymást.

Délután 4 órakor megkondult a hajóharang, figyelmeztetve a látogatókat, hogy partra kell szállniuk. A fedélzeten Kitty még egyszer utoljára megölelt, majd nézte, amint lemegyek a pallón. A rakpartról még láttam őt a fedélzeten állni. Kezét tölcsérszerűen szájához tartotta, nyilván próbált még valamit mondani, de túl messze volt már ahhoz, hogy hallhassam.

Végül a hajó néhány kürtjel után – fekete füstfelhőt kibocsátva kéményein – távolodni kezdett. Amíg láthattam Kityt a fedélzeten, integettem neki, de néhány perc múlva a hajó irányt változtatott, és ő eltűnt a tekintetem elől.

Még mindig követtem a hajót a szememmel, ahogy kifelé haladt a kikötőből a nyílt tenger felé. Végül egy fekete sziluetté olvadt az ég háttérében, amely a nappali világosság utolsó sugaraitól volt fényes.

Hirtelen rám szakadt a mindent elborító magányosság érzése. Az a tény, hogy elszakadtam Kitytől, elvágta az utolsó szálát, amely Dániához fűzött. Egy idegen városban voltam, ahol senkit nem ismertem és nem értettem a nyelvet. Semmi más nem várt rám, csak hat magányos nap egy szálloda csupasz szobájában. Eddig a pillanatig soha nem tudtam igazából, mit jelent magányosnak lenni. Most a magányosság úgy telepedett rám, mint a nyirkos levegő az esti homályban. Enyhén reszketni kezdtem.

Gondolataim Dánia felé szálltak. Szerettem volna tudni, mit csinál anya ebben a pillanatban. Elképzeltem őt, amint lágyan ringatózik karosszékében, tartva az ütemet a kezében tartott kötőtűk csattogásával. Természetesnek tűnt, hogy hallom a hangját: „Kislányom, nem látod milyen sötét van? Gyorsan menj vissza a szállodádba!”

Rémülten jöttem rá, hogy valóban sötét volt. Otthon, az északi fekvésű Dániában soha nem láttam az éjszakát ilyen gyorsan leszállni. De most egyedül voltam a sötétben, magányos nőként egy idegen városban. Amilyen gyorsan csak tudtam, elindultam vissza, Marseilles felé.

Félúton súlyos lépéseket hallottam magam mögött, majd egy mély hang mondott valamit franciául, és egy férfi kezét éreztem a derekamon. Ösztönösen megfordultam, és ezt mondtam dánul:

– Hagyjon engem békén!

Szemtől-szemben álltam egy tengerészruhába öltözött pocakos férfival. Egy pillanatig – ami örökkévalóságnak tűnt – éreztem az alkoholt a leheletében és hallottam, hogy a szívem úgy ver, mintha szét akarna robbanni. A férfi vállat vont, és levette rólam kezét.

Erős késztetést éreztem, hogy kezdjek el szaladni, de nem mertem kimutatni, mennyire félek. Mintegy ötven yardra távolodtam el tőle, amikor hátrapillantottam a vállam fölött. A férfi még mindig engem nézett, de nem kísérelte meg, hogy kövessen. Öt perc múlva kimelegedve és kifulladásra visszaértem szobámba.

Leroskadtam az ágy mellett, és megpróbáltam imádkozni, de a szavak nem jöttek. Helyette mély zokogás tört ki torkomon. Végül lecsillapodtam és egy mély belső csend következett. Az idő mintha megállt volna. Mind a múlt, mind a jövő ki volt zárva. Egy örökkévaló „most”-ban egyensúlyoztak.

Nem tudom, mennyi idő telhetett el így ebben a belső csendben, amikor egy ismeretlen nyelv szavai kezdtek spontán folyni az ajkamról. Megdöbbenve vettem észre, hogy most nemcsak mondom, hanem énekelem ezeket. Egy olyan dallam volt, ami a középkori egyházi énekekre hasonlított. Bár nem értettem a szavakat, nem volt kétségem a tartalmukról. Istentisztelet volt és örvendezés, sőt győzelem. Felálltam és elkezdtem fel-alá járkálni, kezemet felemeltem, és az ének szavai még mindig folytak az ajkamról.

Erre az időre már egészen természetes volt számomra, hogy egy ismeretlen nyelven beszéljek. Sőt, majdnem minden alkalommal, amikor imádkoztam, ezt tettem. De ez volt az első alkalom, amikor a Szent Szellem nemcsak szavakat adott, amit én nem értettem, hanem egy dallamot is, amelyet azelőtt soha nem hallottam. Biztos, hogy ez további bizonyíték volt – nem mintha bizonyítékra lett volna szükségem –, hogy ez nem az elméből jött. Valójában még mindig nem értettem, miért kell Istent ilyen diadalmi énekkel dicsérnem egy puszta hotelszobában. Külsőleg semmi nem változott, de bennem a félelem és a magányosság átadta helyét a békességnek és örömelem.

Felvettem Bibliámat az éjjeli szekrényről, mert el akartam olvasni kedvenc ígéret a római levélből, amely ezekkel a szavakkal kezdődik: „Hasonlatosképpen a Szellem is segítségére van a mi erőtlenségünknek...” Mégis szemem a következő versen akadt meg: „Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van, mint akik az Ő végzése szerint hivatalosak” (Róma 8:28).

„Az Ő végzése szerint hivatalosak...” Ezek a szavak rám vonatkoztak. Isten volt az, aki elhívott engem, hogy hagyjam el Dániát és induljak el erre az útra. Kerestem, hogy megtaláljam és betöltssem az az élettel kapcsolatos célját. De ha ez így van... Akkor ez az egész az én javamért történt. A csalódás, a késés, a külön költségek, a magányosság, mindezeket az én mennyei Atyám engedte meg az én javamra.

Ez valóban ok volt a dicséretre és az öröme, olyan ok, amit az értelmem el tudott fogadni. De Isten rendje szerint a szellemem előbb kezdett örvendezni, mint az elmém megérthette volna ennek okát.

Marseilles-i tartózkodásom hátralévő idejére hotelszobám az én imakamrámmá lett. Már nem láttam üresnek vagy magányosnak. Olyan légkör uralta, amely majdnem szent volt. Minden nap órákat töltöttem ott, váltakozva dicsőítettem Istent és imádkoztam, néha beszélve, néha énekelve, néha ismeretlen nyelven, máskor anyanyelvemen.

Az imádságnak ebben a légkörében kezdtem megérteni azokat a különböző módokat, ahogyan Isten védelmezett engem és gondoskodott rólam. Álomban – amelyet a vonaton láttam – megmutatta nekem azt, amiről Ő percnyi részletességgel tudta, hogy meg fog történni, bár én ezt akkor még nem tudhattam. Majd a magányosság pillanatában, a rakparton anyám hangján szólt hozzám. Lehet még valami más, ami ennél világosabban megmutatja az Ő irántam tanúsított gyengéd szeretetét? Végül: megvédett attól a férfitől, aki leszólított az utcán. Mindezeket túl el kezdtem meglátni, miért engedte meg Isten a változást a terveimben. Évekig csak saját magamban, saját bölcsességemben és ítéletemben bíztam. Tanári pályámon ez megfelelően szolgált engem, de a hitben való járásban akadállyá vált. Most meg lettem fosztva attól a lehetőségtől, hogy önmagamban bízzam és Isten kegyelmére és hűségére kellett bíznom magam. Nem szabad a saját ítéleteimben bíznom, hogy terveket csináljak minden lépésről, amit tennem kell. Tudatosan Isten kezébe helyeztem az enyémet és hagytam, hogy vezessen napról napra, lépésről lépésre.

A francia hajó 1928. október 8-án, hétfőn, pontosan délben indult. A fedélzeten maradtam és figyeltem, amint Marseilles körvonalai a horizont alá süllyednek. Izgalmas volt újból úton lenni Jeruzsálem felé. Mégis tudtam, hogy a Marseilles-ben megtanult leckék megérték azt az időt, amit ott eltöltöttem.

Gyorsan felfedeztem, hogy a hajón senki sem ért dánul. Ez azt jelentette, hogy kénytelen voltam hétköznapi nyelvként elkezdni használni az angolt. A személyzet legtöbb tagja francia volt, az utasok legnagyobb része pedig arab, a Közel-Kelet különböző részeiről, de majdnem mindenki beszélt egy keveset angolul. Ha időnként angol kifejezéseimet furcsának is találták, vagy nehézkes dán kiejtésemet nehezen értették, túl udvariasak voltak ahhoz, hogy ezt ki is mutassák.

Barátságos viszonyba kerültem egy ammani kereskedővel, aki bevezetett engem az arab nyelvbe. Ő volt az első arab, akivel meg próbáltam megosztani a hitemet.

– Hogy mondják Jézus nevét arabul? – kérdeztem.

- Ya-su-a – válaszolta.

– És mi a szó erre? – kérdeztem, az ajtót megérintve.

– Bab – mondta barátom.

Már tudtam, hogy Isten arabul Allah.

– Ya-su-a bab Allah – mondtam neki, az ég felé mutatva beszéd közben. – Jézus az ajtó Istenhez.

Udvariasan mosolygott és bólintott.

Kényelmes tempóban utaztunk kelet felé. Több helyen kikötöttünk a Földközi-tenger északi partján és egy Égei-tengeri szigeten. Sok helynek a neve az eszembe juttatta Pál apostol missziós útjait.

Az utazás alatt valamennyi időt azzal is eltöltöttem, hogy tanulmányoztam egy használt térképet a Szentföldről, amelyet még Dániában szereztem. Megjegyeztem, hogy a Tel Aviv-ból kelet felé vezető fő útvonal kanyarogva halad a hegyeken keresztül Jeruzsálem felé. A térképen feltüntetett méretarány szerint a távolság kb. 50 mérföld. Úgy tűnt, hogy a jelentősebb hegyek Jeruzsálem körül csoportosulnak. Ez emlékeztetett engem a zsoltáros szavaira: „Jeruzsálemet hegyek veszik körül, az Úr pedig körülveszi az ő népét mostantól fogva mindörökké.” (Zsolt.125:2)

Hajónk október 18-án, csütörtök délután horgonyt vetett Tel Aviv-ban. A hajó palánkjánál állva vettem az első pillantásokat a Szentföldre. Alattam a dokkon nagy rendetlenségben ládák és bálák halmozódtak, közöttük tengerészek és rakodómunkások rohagáltak fel és alá, gesztikulálva és kiabálva egymásnak egy nyelven, amit arabnak véltem. Szemben vele állt egy hosszan elterpeszkedő barakk, ezzel a felirattal: Ófelsége Vámkezelési és Bevándorlási Hivatala. Alatta szavak álltak két különböző írással, mindkettő ismeretlen volt számomra. Arab talán meg héber?

Lábujjhegyre állva megpróbáltam átpillantani a barakk fölött, és emberek tarka csoportosulását láttam egy nyitott homokos téren. Feltételeztem, hogy a hajó utasaira vártak. Vajon ott van-e közöttük Miss Gustafsson? Nem tudhattam.

Az egyik hajós segített nekem levinni csomagjaimat a hajóról és bevinni a barakkba vámkezelésre. Az első beszélgetésemet a bevándorlási hivatal tisztviselőjével folytattam le.

– Dániából jött? Turista? – kérdezte. Igent bólintottam.

Végigpörgette az útlevel lapjait, majd egy gumibélyegzőt nyomott egy üres helyre.

– Hat hónapra érvényes látogatói vízumot adtam önnek – magyarázta. A lenyomat alján, apró betűkkel, ezek a szavak álltak: Munkavállalásra nem jogosít.

Ezután egy vámtisztviselő megkért, hogy nyissam ki két legnagyobb csomagomat: egy bőröndöt a ruháimmal és egy fonott kosarat ágyneművel, némi ezüstneművel és konyhafelszereléssel. Néhány percig kotorászott a kosárban, majd mindkét csomagot megjelölte kék krétával, és továbbengedett.

Egy perc múlva kint találtam magamat, lábamnál a csomagokkal. Az első, amit megláttam, egy rongyos tunikába öltözött férfi volt, aki a homokban feküdt a barakk falánál. Bőrét a lábain nyitott sebek borították. Látva, hogy őt nézem, kinyújtotta felém a kezét, amely egy sor vörös csonkban végződött és monoton, nyafogó hangon egyetlen szót ismételt: Baksis, baksis, baksis.

Képtelen voltam elfordítani a tekintetemet sebeiről és ujjcsonkjairól. Ez lenne a lepra? Itt, nyilvánosan, ruha nélkül és legyek nyüzsögnek rajta. Kinyitottam erszényemet, hogy egy pénzdarabot vegyek elő, aztán eszembe jutott, hogy csak francia pénzem van.

Mielőbb eldönthettem volna, mit tegyek ezután, körülvett egy csomó rongyos utcagyerek, mindegyik egyszerre visított és gesztikulált. Az egyik képes levelezőlapot tartott az arcom elé, a másik egy tálcán csecsebecséket és ajándéktárgyakat, a harmadik letérdelt a lábamnál, hogy kitisztítsa a cipőmet. Szemem sarkából láttam egy magas, acélszürke hajú idősebb hölgyet, aki hosszú léptekkel közeledett felénk. Valószínűleg svéd – gondoltam magamban.

– Ön Miss Christensen Dániából? – kérdezte svédül, és gyakorlott mozdulatokkal félretolta a kölyköket.

– Igen – válaszoltam dánul – én vagyok Lydia Christensen. - Ezek szerint ön Miss Gustafsson kisasszony. Igazán nagyon kedves öntől, hogy kijött elém.

– Üdvözlöm a Szentföldön! – mondta, és csontos ujjáival megragadta kinyújtott kezemet. – Kellemesen utazott? – Lehetőséget sem adott a válaszra, csak folytatta: – Ha ma még Jeruzsálembe akarunk érni, nincs vesztegetni való időnk. Várjon itt a holmijával, amíg szerzek egy taxit.

Amint ott álltam, Miss Gustafsson visszatérésére várva, áttekinttem a látványt magam körül. A leprás, a rongyos csavargók, a legyek ármádiája, a homok több helyen beszennyezve üres kannákkal és rothadó gyümölcseivel. Mindezek felett egy bizonytalan, ismeretlen szag terjengett, amitől enyhén felkavarodott a gyomrom. Nem tudtam elképzelni más elnevezést, ami kevésbé illett volna ehhez a jelenethez, mint az, hogy Szent Föld.

Nem sok idő múlva Miss Gustafsson visszatért egy taxival. Majd hosszadalmas beszélgetés következett arabul közte és a sofőr között. Megértettem, hogy a jeruzsálemi út áráról alkudoznak. Úgy hangzott, mintha mindketten dühösekké lennének. Kíváncsi voltam, mikor ugranak egymásnak, de végül nyilvánvalóan megegyezésre jutottak. Ez lehet a normális módja egy beszélgetésnek arabul? – tűnődtem magamban.

A sofőr begyömöszölte a poggyászatot a csomagtartóba, és elindultunk Jeruzsálem felé. Amint elhagytuk Tel Aviv peremét, leszállt az éjszaka. Újból meglepődtem azon, milyen gyorsan besötétedik. Az egyik percben még sütött a nap, néhány perc múlva viszont minden sötét volt.

Az is feltűnt, hogy mihelyt leszállt a sötétség, senki nem volt az utcákon. Még amikor átmentünk egy városra, ahol mindkét oldalon házak álltak, ott sem lehetett látni senkit az utcán. Mióta elhagytuk Tel Aviv-ot, nem volt közvilágítás, még a városokban sem.

Amikor a szemem hozzászólt a sötétséghez, láttam, hogy minden ablakot fából készült redőny véd. Itt-ott egy-egy halvány fénysugár szűrődött ki a redőnyök résein, de ez a halvány fény inkább kihangsúlyozta, mint eloszlatta a sötétséget. Akaratom ellenére elkezdtem mindezt összehasonlítani azzal a fényrel és biztonsággal, ami Dániában még egy kis várost is jellemez, és erős honvágyat éreztem.

– Miért nincsenek emberek az utcán? – kérdeztem.

– Ó, az emberek soha nem mennek ki sötétedés után! – kiáltott fel Miss Gustafsson. – Megtámadnák és kirabolnák őket, talán meg is ölnék. – Ideges felhangú nevetést hallatott.

– Nincs rendőrség, hogy megvédje az embereket?

– De igen van, a brit mintáról másolták, és a gyarmati körülmények között meg is felel. De ha megtámadná önt valaki éjszaka az utcán, valószínűleg azt éreztetnék, hogy ön a hibás, amiért ilyen lehetetlen időpontban kiment az utcára. A török idők öröksége. – Megint ugyanaz a feszült nevetés.

Az út elkezdett felfelé kanyarogni, és ki tudtam venni a hegyek sötét körvonalait az egyik oldalon. Valószínűleg most kezdünk felkapaszkodni a jeruzsálemi hegyekre – gondoltam. Szívem kicsit gyorsabban kezdett verni. Hamarosan egy helyre értünk, ahol az út állandóan visszakanyarodni látszott.

– Ezeket a kanyarulatokat a Hét Nővérnek nevezik – magyarázta Miss Gustafsson. – Már nem vagyunk messze Jeruzsálemtől.

Láttam a hegyek sötét tömegét az egyik oldalon, a másik oldalon pedig egy meredek szakadék tűnt el a semmiben. A sofőr minden útkanyarulatot olyan merészen vett be, hogy az út két szegélye között sodródtunk ide-oda. A kocsni minden alkalommal csörgött, hintázott és a kerekek égett gumiszagot árasztottak. Miss Gustafsson időnként előrehajolt és ezt mondta a sofőrnek: Shwoya, shwoya! Shwoya, shwoya!

Majd hozzám fordult, és megmagyarázta:

– Ez a legelső szó, amit meg kell tanulnia, ha taxiba ül ebben az országban. Azt jelenti: lassan, óvatosan!

Néhányszor megismételtem magamban a kifejezést, hogy majd az eszembe jusson.

Fárasztó napom volt, és lassan elszundikáltam. Arra ébredtem fel, hogy Miss Gustafsson ezt mondja:

–Jeruzsálem szélénél vagyunk.

Azonnal teljesen éber lettem.

– Ez itt a Jaffa út – tette hozzá. – Egyenesen a város közepébe visz minket.

A levegő nyugodt volt, az ég felhőtlen. Ekkorra már láthatóvá vált az újhold keskeny sarlója, ez egy kevés fényt adott, ami leszűrődött a csillagok miriádjai közül, és meglepően tisztán ki tudtam venni a házak körvonalait.

– Milyen csendes minden! – jegyeztem meg. – Milyen szilárdaknak látszanak ezek a házak!

– Azok is! – válaszolta Gustafsson kisasszony. Termésköböl épültek. Semmi más építőanyagot nem engedélyeznek a városban. – Előrehajolt és arabul mondott valamit a sofőrnek. – Megkértem, hogy egy kicsit menjünk tovább ezen az úton – magyarázta. – Ez elvisz minket az Óváros északnyugati sarkához, a nyugati fal és a Jaffa-kapu mellett. Elkezdhet megismerkedni Jeruzsálemmel.

Egy kicsivel távolabb az út kiszélesedett előttünk Allenby tér – magyarázta Miss Gustafsson. – A sötét kötömeg itt előttünk az óváros fala. Erőltettem a szememet, hogy láthassam a kövek sorát, amelyek egyenetlen vonalban emelkedtek és elvágták az éjszakai eget. A taxi enyhén jobbra fordult, és mintegy negyed mérföldön keresztül a fal sötét árnyéka kísért minket balkéz felől. „Milyen furcsa kombinációja ez a csendnek és az erőnek! – gondoltam. – Az ember majdnem úgy érzi magát, mint egy betolakodó.”

Miss Gustafsson megérintette a karomat és bal felé mutatott.

– Ez a torony, ami itt emelkedik a falnál, a Dávid-torony – mondta. – Ott van a Jaffa-kapunál. De naplemente óta természetesen zárva van.

Nem sokkal azután, hogy a Jaffa-kaput elhagytuk, a taxi jobbra fordult egy hídon, és felment két vagy három meredek emelkedőn. – Ez Talbieh. Ebben a kerületben lakom – mondta Miss Gustafsson. – Újból mondott valamit arabul a sofőrnek.

Végül megálltunk egy keskeny, háromszög alapú épületnél. A sofőr kirakta poggyászatát a járdára, majd Miss Gustafsson pénzt számolt a tenyerébe. A házat sem kívülről, sem belülről egy fénysugár sem világította meg, de házigazdámnak szemmel láthatóan nem is volt erre szüksége. Felkapta bőröndömet, és egy súlyos vasajtóhoz vezetett, ami az utca szintjén volt. Követtem őt, két kézzel tartva magam előtt fonott kosaramat. Miss Gustafsson elővett egy nagy vaskulcsot a retiküljéből, és kinyitotta az ajtót. Miután körbetapogatta az előszobát, talált gyufát, és meggyújtott egy petróleumlámpát. A lámpát bal kezében tartva átment a nappaliba. A kőpadló egy részét elnyűtt szőnyeg takarta. Viktória-stílusú,

sötét és poros bútorokat láttam. A levegő elhasznált volt, és valami meghatározhatatlan szag járta át, ami egy használt ruhákat árusító bolt szagára emlékeztetett.

– Itt van a hálósobám – mondta Miss Gustafsson, és egy félig nyitott ajtóra mutatott – Önnek itt a heverőn készíték helyet.

Elővett két keskeny takarót a szekrényből, és ráterítette a heverőre. Majd erre ráterített egy színétvesztett, rongyos paplant. Párnául egy szalmazsákot tett a heverő egyik végén a takaró alá. Dél óta semmit nem ettem és ittam, és rettenetesen szomjas voltam.

– Kaphatnék egy pohár vizet? – kérdeztem.

Miss Gustafsson úgy nézett rám, mintha kérésem rendkívüli és indokolatlan lenne.

– Vizet? Semmiképpen. A víz fertőzött. Ha megissza, beteg lesz.

Nos, valószínűleg eléggé fáradt vagyok ahhoz, hogy elaludjam szomjúságom ellenére.

– Kinyithatnánk esetleg az ablakot? – javasoltam. – Olyan zárt itt a levegő.

Miss Gustafsson újból rám meresztette sötét szemét úgy, hogy az kétszeres hangsúlyt adott a szavainak.

– Kinyitni az ablakot? Soha! Bejönnének a kígyók!

Önkéntelen borzongás futott végig a gerincemen.

– Valóban vannak itt kígyók? Ilyen közel?

– Igen, vannak, és ez még nem minden.

Minden megjegyzésének a végén az a furcsa, ideges nevetés. Ez kezdett az idegeimre menni. Fertőzött víz! Kígyók leselkednek az ablakon kívül! Mi más lehet még? De túl rémült voltam ahhoz, hogy további kérdéseket tegyek föl. Mikor kinyújtóztam a heverőn, Miss Gustafsson bement a hálósobájába, és magával vitte a lámpát. Néhány perc múlva hallottam, amint elfújja.

Feküdtem a sötétben, és kétségbeesetten próbálkoztam figyelmen kívül hagyni szomjúságomat, de egyre rosszabb lett. Emlékeztem arra, hogy a szobaasztal egyik sarkán láttam egy tálcán egy gránátalmát. Ha ki tudnám nyitni, és egy vagy két korty levét tudnák inni belőle, akkor kibírnám reggelig. Óvatosan felkeltem a heverőről, és lábujjhegyen odamentem az asztalhoz. Amint kinyújtottam kezemet a gránátalmáért, hálóingem ujja lesöpört az asztalról egy cserépedényt. Visszhangzó csörömpöléssel leesett a kőpadlóra, és darabokra tört. Vértárgasztó sikoltást hallottam a hálósobából, és a következő pillanatban megjelent az ajtóban Miss Gustafsson alakja. Hosszú, fehér hálóinge kirajzolódott a sötét háttérben.

– Tolvajok! – sikoltotta. – Tolvajok! Betörtek!

– Nem, Miss Gustafsson – próbáltam őt megnyugtatni –, senki sem tört be. Megpróbáltam valamit levenni az asztalról, és levertem a tálat. Igazán sajnálom!

– Ó, maga az – sóhajtott. – Hála Istennek! Elfelejtettem, hogy itt van.

Visszament a hálósobájába, és én folytattam a tapogatózást, amíg végre megtaláltam a gránátalmát. Nem volt késem, hogy felvágjam, de belemélyesztettem körmömet a húsába. Sikerült felhasítanom és ki tudtam szívni belőle egy kevés, meglehetősen savanyú levét.

Lábujjhegyen visszamentem a heverőhöz és lefeküdtem. Bár fáradt voltam, nem tudtam elaludni. Miss Gustafsson járt az eszemben. Valóságok voltak vajon a félelmei, vagy ezek csak az elméjének a fantáziálásai a Jeruzsálemben eltöltött sok év magányának hatására? Az én idegeim vajon mennyi ideig fognak kitartani?

Közben az is világos lett a számomra, hogy Miss Gustafssonnak nincs helye két ember számára. Szalmával töltött keskeny heverője nem volt megfelelő ágynak.

Félig öntudatlanul elkezdtem imádkozni: „Uram, ha van egy másik helyed, egy hely, amit a számomra választottál, kérlek vezess oda gyorsan!”

De hol kezdhetem el keresni? Gustafsson kisasszonyon kívül nem ismerem senkinek a nevét vagy a címét az egész városban. Sötét érzések felhője telepedett rám: magányosság, honvágy, bizonytalanság, és mindez összekeveredett a nappali szoba dohos levegőjével.

Végül nyugtalan álomba merültem. De álomban láttam magamat egy taxiban, amely vadul száguldott a hajtúkanyarokban, és egy fehérbe öltözött, sikoltozó alak üldözte, ezt kiabálva: Tolvajok! Tolvajok! Tolvajok!

7. JERUZSÁLEM

Reggel láttam, hogy Miss Gustafsson gondosan felforrall minden csepp ivóvizet, de a kávé, amit felszolgált reggelire, végre megkönnyebbülést hozott szomjúságomra. Elhatároztam, hogy amilyen hamar csak lehetséges, elköltözöm nappalijából, de fogalmam sem volt, hova menjek. Emlékeztem előző éjszakai imádságomra. Valóban hittem, hogy Isten gyorsan megmutatja nekem, hol kell laknom?

– Miss Gustafsson – szólaltam meg reggeli után. – Vissza kell fizetnem önnek a taxit és az egyéb tegnapi költségeit. Meg tudná nekem mondani, hol válthatok be utazási csekkeket?

– A legjobb hely a Barclays Bank – válaszolta. – Az Allenby téren van. Átmentünk rajta tegnap éjjel. Nekem is van ott elintézni valóm.

A nap erősen sütött a felhőtlen égből, amint elindultunk a bank felé. Kezdetől fogva elhatároztam, hogy mindent, amit csak lehet, megtanulok arról a városról, ahova Isten hozott engem, bár még mindig nem tudom, mit kell itt tennem.

– Milyen száraznak és porosnak látszik minden – mondtam.

– Április óta nem volt eső, de a következő hónapban várható egy heves esőzés, amit a Biblia korai esőnek nevez.

Előttünk ötven yardnyi távolságra birkák és kecskék nyája legelt egy üres helyen az út mellett. Egy hosszú, fehér tunikába öltözött fiatal férfi őrizte őket, és egy bot végére támaszkodott. Piros-fehér sállal védekezett a napsütés ellen, amit fekete zsinórral rögzített a fején.

Furcsán ismerős volt valami a fiatal férfi látványában. Mégis biztosan tudtam, hogy még soha nem láttam. Hirtelen elállt a lélegzetem, és megmerevedtem ott a járdán. Eszembe jutottak azok a férfiak, akiket látomásomban láttam a sziklán ülve. A sál a férfi fején nem tiszta fehér volt, hanem foltos, a zsinór fekete volt, nem aranyszínű, de egyébként öltözködésének stílusa ugyanaz volt. Nehéz volt magamban tartanom izgalmamot. Ez valóban az az ország lesz, amit Isten megmutatott nekem látomásomban!

– Ez a hagyományos arab viselet – magyarázta Miss Gustafsson, látva érdeklődésemet. – A legtöbb arab még ezt hordja, de már vannak, akik a nyugati öltönyöket viselik.

Egy széles úthoz érkeztünk. Az egyik sarkon ezt a feliratot lehetett olvasni: V. György király út.

– Ez az a főút, amely észak-déli irányban átszeli az új városrészt – mondta Miss Gustafsson. Láttam, hogy ezen a részen a legtöbb ember európai módon öltözik. Száz yard távolságon belül hallottam beszélgetéscsoportokat több európai nyelven, és egy vagy két olyan nyelvet, ami keleti hangzású volt.

– Zsidó bevándorlók – magyarázta Miss Gustafsson. – A háború óta özönlének az országba, az arabok keserű bosszúságára. A feszültség egyre fokozódik. Nem sok idő kell, hogy kirobbanjon.

Tíz perc múlva megérkeztünk az Allenby térre. Az Óváros fala a ragyogó napfényben nem volt olyan zárkózott és titokzatos. A környéke most zajos és mozgalmas volt, de mögötte a csend és a változhatatlan erő érzése ugyanolyan erős volt, mint korábban bármikor.

Amikor beléptünk a bankba, egy darabig tanakodtam magamban, mennyi csekket váltsak készpénzre. Végül negyven dollárt váltottam be, amiért mintegy tíz palesztin fontot kaptam. Nem örültem neki, hogy ilyen gyorsan fogy a pénzem. Négy fontot adtam Miss Gustafssonnak (valamivel több mint 15 dollár) a taxiért és Tel Aviv-i útjának más költségeiért, és a lehető legmelegebben köszönetet mondtam mindenért, amit értem tett. Így maradt 6 fontom (kb. 25 dollár) készpénzben és hatvan dollárom utazási csekkekben. Vajon mennyi ideig lesz elég?

Amikor befejeztem ügyemet, Miss Gustafsson következett a sorban. Volt valami problémája a Svédországból jövő járadékkal, ami eltűnt. Amíg vártam rá, kimentem a bank lépcsőjéhez, és elnéztem az embereket az utcán. Talán köztük van az asszony az agyagedénnyel a fején...

Szinte azonnal megláttam egy asszonyt a tér másik oldalán. A fal árnyékában állt, egyik kezével tartotta a korsót a fején. Ő lenne az? Alaposan megnéztem ruhájának és alakjának minden részletét. Biztos, hogy ugyanúgy öltözik, de nem volt sál a csípőjén. Ezenkívül az asszony a sziklán világosabb bőrű volt és lényegesen fiatalabb. Az izgalom keveredett a csalódottsággal. Semmi kétség: azon a földön voltam, de nem láttam azt a bizonyos nőt.

– Bocsásson meg, hogy megvárakoztattam! – mondta Miss Gustafsson, amikor néhány perc múlva csatlakozott hozzám a lépcsőn. – Másik úton megyünk haza. Meg kell látogatnom egy másik misszionáriust Abu Torban. – Bizonytalanul dél felé mutatott. – Lorna Ratcliffe-nek hívják. Mi ketten vagyunk felelősek a havi misszióközi találkozóért.

Miss Gustafsson hosszú lépteivel egyenesen átment az Allenby téren abba az irányba, ahol a Jaffa út dél felé kanyarodott az Óváros fala mellett.

Majdnem futnom kellett, hogy lépést tartsak vele. Nemsokára egy emberekből és állatokból álló áradatban találtuk magunkat, amely elfoglalta az út teljes szélességét. Zsákokkal és fonott kosarakkal szörnyen megterhelt szamarak és tevék nyomakodtak könyörtelenül velünk szemben. Az állatokat vezető férfiak kegyetlenül verték őket pálcával és vad szavakat kiabáltak, amelyek átkoknak hangzottak. Minden alkalommal, amikor egy ember eltántorgott mellettünk, előrehajolva terhe alatt, úgy láttam, hogy az túl súlyos lenne még egy szárnak is.

– A piacra mennek, az Óvárosba – mondta Miss Gustafsson.

Ebben a pillanatban egy mellettem elhaladó szamar málhája olyan erősen megütötte a hátamat, hogy majdnem levert a lábamról.

– Úgy látom, hogy a „hölgységek előnyben”-elv nem érvényesül a világnak ebben a részében – jegyeztem meg.

– De nem ám! – horkant fel Miss Gustafsson. – Pontosan fordítva van. Látja azt a férfit azzal a pálcával a kezében és azt a nőt mögötte azzal a nagy batyúval a fején? Ez a dolgok rendje ebben az országban. A férfi megy elől könnyedén, a nő mögötte, és ő visz mindent.

– Miért viseli azt a fekete fátylat az arcán?

– Mert mohamedán. Mohamedán nő számára illetlenség, ha nyilvánosan megmutatja az arcát.

Az utca egyik oldalán egy férfi állt egy nagy sárgaréz edénnyel, ami olyan volt, mint egy korsó, ami szíjjal a hátára volt kötve. A korsó tetejéről egy hosszú, vékony cső áll ki és lelógott az egyik vállán. Egyik kezében egy fém csésze volt, a másikban két kis réztányér. Folyamatosan összeütögette a két tányért az ujjával, és ezzel a hangos, fémes zörejjel reklámozta a jelenlétét. Ezzel egy időben állandóan azt kiabálta: „Moya barideh! Moya Barideh!”

– Hideg víz – magyarázta Miss Gustafsson. – Ivóvizet árul.

Ebben a pillanatban odament egy vásárló a korsós férfihoz, aki gyorsan előrehajtotta a felsőtestét, és ügyesen felfogta a fém csészében a vékony vízsugarat, ami testének mozgásától kifolyt a csövön, majd átnyújtotta a csészét a vásárlónak, hogy igyon. Néhány kis fémpénzt kapott cserébe. Vártam, hogy megnézhessem, vajon kitörli-e a csészét a következő vásárló előtt, de nem tette. Az a gondolat, hogy vizet áruljanak, új volt a számomra. Mélyebb jelentést adott Krisztus szavainak, amikor azt ígérte, hogy az élet vizét ingyen adja mindenkinek, aki szomjas (Jel. 22:17).

Amikor elértük a Jaffa-kaput, a legtöbb ember befordult az Óvárosba. Egy pillanatra megálltunk, hogy megfigyeljük, amint áradnak befelé a kapun, mint egy széles folyam vize, amint hirtelen egy szűk átjáró összeszorítja. Majd dél felé folytattuk utunkat, és jobbkéz felől elhaladtunk egy barna vizű sekély medence mellett. Miss Gustafsson egy pillanatra visszafordult, és az Óváros déli fala felé mutatott:

– Ez a Sion hegye, de természetesen a Sion szót gyakran használták az egész város nevéként. A szó eredete Dávid napjaira nyúlik vissza.

Körülbelül negyed mérföld gyaloglás után balra fordultunk egy poros úton, amely meredek emelkedőn kanyargott felfelé egy házcsoporthoz.

– Itt lakik Miss Ratcliffe – mondta Miss Gustafsson, és megállt egy lapos tetejű, kétszintes ház előtt. Felmentünk néhány lépcsőfokon, és hangosan kopogott a vasajtón. Az ajtót egy hosszú ruhát viselő sötét bőrű nő nyitotta ki. Ruhája laza hajlatokban hullott alá meztelen lábfejére. Arabul üdvözölték egymást

Miss Gustaffonnal, majd bevezetett minket egy széles előszobán keresztül egy szobába, ami félig irodának, félig lakószobának volt berendezve.

Alacsony, ősz hajú nő kelt fel a faredőnyös íróasztal mögül, és elénk jött, hogy üdvözljön minket. Ötvenes éveinek végén járhatott, hosszú ujjú sötétszürke ruhát viselt, amely nyakától bokáig eltakarta testét. Egyedül keményített, keskeny fehér gallérja és kézelője hozott enyhülést a szürke szín egyhangúságára.

Miss Gustafsson bemutatott minket egymásnak.

– Miss Ratcliffe, ez itt Miss Christensen. Most érkezett Dániából.

– Dániából? Mi hozta önt Jeruzsálembe? – Miss Ratcliffe hangja lágy volt, de meglepően mély. – Misszionárius?

– Nos, nem pontosan. De hiszem, hogy Isten hozott engem ide valamilyen céllal... – hallgattam el, és szerettem volna tudni, hogy Miss Ratcliffe ugyanolyan ostobának tart-e, mint ahogyan ez számomra hangzott.

– Szállodában lakik vagy barátoknál?

– Miss Gustafsson volt olyan kedves és megengedte, hogy a heverőjén töltssem az éjszakát, de valójában még nincs helyem.

Úgy tűnt, hogy Miss Ratcliffe a szemével felmér engem.

– Van egy üres szobám az alagsorban. Szeretné megnézni?

Azt hittem, álmodom, miközben követtem Miss Ratcliffe-et egy belső lépcsőn az alagsorba. Kinyitott egy ajtót, és bevezetett egy nagy szobába, amelynek falai és padlója kőből volt. Megálltam az ajtóban és gyorsan körbepillantottam. Csak egy pillanat kellett a részletek megnézéséhez. A padló és a falak teljesen csupaszok voltak, de az egyik sarokban két faajtó valamiféle kis kamrát engedett sejteni maga mögött. Az egész bútorzat négy elemből állt: egy ágy és egy fiókos szekrény a bal oldalon, valamint egy asztal és egy szék jobbra. A legtávolabbi sarokban volt egy vasajtó, és az ajtótól balra egy ablak súlyos rácsokkal, amelyen kitekintve egy kőlépcső körvonalait láthattam. Amint néztem a részleteket, egy meleg izzás töltött el. Ugyanaz az élmény volt, amit először Korsorban tapasztaltam, amikor elkezdtem imádkozni jeruzsálemi utazásommal kapcsolatban. Most a Szent Szellem ezt mondja nekem: Tűz! A belső melegség különös ellentétben állt a jelenet pusztaságával, amellyel szembetaláltam magam. Valóban ez lenne az a hely, amelyet Isten elkészített a számomra? Visszagondoltam előző esti imámra. Kértem Istent, hogy gyorsan mutassa meg nekem, hova kell mennem. He ez volt Isten válasza, akkor sokkal gyorsabban jött, mint vártam.

Miss Ratcliffe hangja törte meg gondolataimat.

– Az a vasajtó egy süllyesztett udvarra nyílik, és van egy lépcső onnan az utcára. Úgyhogy lenne egy saját bejárata, és nem kellene a mi házrészünkön keresztüljárnia.

– Miss Ratcliffe – válaszoltam. – Minden olyan gyorsan történt, hogy igazából nem tudom, mit mondjak.

– Akkor imádkozzon erről, mielőtt dönt! – mondta, és a következő pillanatban kiment. Mikor magamra maradtam, letérdeltem az ágy mellett, hogy világos választ kérjek Istentől. Akaratlanul magam elé képzeltem korsori nappalimat: a zöld velúr szék, a Wilton szőnyeg, a diófa zongora és az arany brokát függönyök. A kőpadló nyomása a térdemen megerősítette a kontrasztot a jelenlegi helyzettel. Vajon mit tartogat Isten a számomra ezen a helyen? Nem tudhattam a választ erre a kérdésre, mégis éreztem ezt a különös, vigasztaló meleget magamban. Emlékeztem a döntésemre, amelyet Marseilles-ben, a szállodában tettem. Nem akarok a saját érveimre támaszkodni utam megtervezésében. Egyszerűen Isten kezébe teszem a kezemet, és hagyom, hogy vezessen lépésről lépésre.

– Atyám – mondtam –, ha Te vezettél erre a helyre, akkor megelégszem vele. Abban a pillanatban, amikor ezeket a szavakat kiejtettem, belső kérdésem megszűnt. Tudtam, hogy azon a helyen vagyok, amelyet Isten rendelt. Felálltam, és visszatértem a nappaliba, hogy elfogadjam Miss Ratcliffe ajánlatát.

– Nagyszerű, Miss Christensen – válaszolta. – Mikor szeretne beköltözni?

Mielőbb válaszolhattam volna, Miss Gustafsson közbevágott:

– Már ma átköltözhet. Egyenesen hazamegyünk, és elhozzuk a holmiját. Nincs is sok.

Aznap délután négy órára elhelyezkedtem Miss Ratcliffe pincéjében. Az a kevés ruhám, ami volt, a kamra egyik falán lógott. Néhány polc a másik oldalon befogadta konyhafelszerelésem néhány darabját. Ruházatom többi része és az egyéb kiegészítő dolgok könnyedén elfértek a rozoga fiókosszekrényben. Egy sárga, bársonyos tapintású ágytakaró kellemes színt adott az ágy fekete vasvázának. Fonott kosaram az ablak előtt, kiürítve újabb bútordarabként szolgált.

A szoba egyik korábbi lakója egy rozsdás szöveget hagyott a falban az ágy fölött. Ez megfelelő helynek tűnt, hogy felakasszam rá Kristine Sonderby naptárát a pásztor képével.

Mihelyt besötétedett, Miss Ratcliffe odajött az ajtóhoz egy meggyújtott petróleumlámpával.

– Van itt valami, amire szüksége lesz – mondta. – Majd ha lesz rá alkalma, hogy vásároljon egyet, akkor ráér ezt visszaadni. – Letette a lámpát az asztalra és leült a székre. – Kérem, mondjon nekem többet arról, hogy került Jeruzsálembe – folytatta.

Elhelyezkedtem a fonott kosáron, és elkezdtem mesélni neki arról, ahogyan Krisztus kijelentette magát nekem Dániában, és hogy végül feladtam tanári állásomat és elindultam Jeruzsálembe. – Most még mindig nem tudom, Isten miért hozott engem ide – foglaltam össze.

– Tíz évvel ezelőtt én is úgy jöttem Jeruzsálembe, hogy nem tudtam, mit találok itt – felelte Miss Ratcliffe. Folytatta és leírta azt a munkát, ami fokozatosan épült fel: vasárnapi iskola, női bibliaosztály, evangelizálás angol katonák és rendőrök között, valamint a börtönben. Megállt, hogy beállítsa a lámpát, amely egy pillanatra megvilágította arcát. Apró ráncok hálója mutatta a sokéves, perzselő napsütés hatását.

– Tíz nehéz év telt el azóta – mondta –, sok szívfájdalommal és csalódással, de a mi Urunk maga figyelmeztetett minket, hogy mit várhatunk, amikor azt mondta: „Jeruzsálem, Jeruzsálem, ki megölsz a prófétákat és megkövezed azokat, akik tehozzád küldetnek...” (Lukács 13:34). Valóban nincs még egy olyan város a világon, mint Jeruzsálem.

– Tehát sajnálja, hogy idejött?

– Nem, Miss Christensen, nem sajnálom. Mindennek ellenére Jeruzsálem maga a jutalom. Megköveteli, hogy annyira szeresse, hogy se szenvedés, se fenyegetettség, se veszély ne változtathassa meg az iránta érzett szeretetét. Elmosolyodott.

– Ezért mondja a zsoltáros: „Ha nem Jeruzsálemet tekintem vigasságom fejének.”

Amikor Miss Ratcliffe végül felállt, hogy elmenjen, visszatartottam:

– Van valami, amit még nem mondott meg nekem. Mennyi lesz a lakbér?

Ms Ratcliffe halványan elmosolyodott.

– Havi nyolc dollár megfelel?

Amikor elment, az asztalra tettem a Bibliámat a lámpa alá és a Zsoltárok könyvéhez lapoztam. El akartam olvasni azokat a szavakat, amelyeket Miss Ratcliffe idézett Jeruzsálemről. Végül megtaláltam:

„Ha elfelejtkezem rólad, Jeruzsálem, felejtsem el engem az én jobb kezem. Nyelvem ragadjon ínyemhez, ha meg nem emlékezem rólad, ha nem Jeruzsálemet tekintem vigasságom fejének.” (Zsoltárok 137:5-6).

Becsuktam a Bibliát és körülnéztem. A falak csupasz szigorúságát kicsit meglágyította az árnyék. Mély békességérzés telepedett rá a szobára. Ez volt az én új otthonom! Milyen hálás voltam, hogy itt lehetek. Meghajtottam fejemet hálaadásra.

– Köszönöm, Uram! Köszönöm, hogy itt vagyok Jeruzsálemben!

Másnap reggel Miss Ratcliffe meghívott reggelire. Míg ettünk, elkezdett tanácsokat adni a legfontosabb dolgokról.

– Az egyik dolog, amit először tennie kell, hogy bérel egy postafiókot – mondta. – A cím szerinti postaszolgálat megbízhatatlan. Azután természetesen szüksége lesz élelmiszerekre és egy Primusra.

– Az mi? – kérdeztem.

– Egy petróleummal működő kis kályha. A legtöbb ember Jeruzsálemben ezzel főz.

Miss Ratcliffe felemelt egy kis sárgaréz csengőt, ami a tányérja mellett volt, és kétszer-háromszor megrázta. Mögötte kinyílt az ajtó, bejött egy nő és megállt a széke mellett. Felismertem azt a sötét bőrű nőt, aki előző nap ajtót nyitott nekünk.

– Ő Maria – mondta Miss Ratcliffe. – Nem sokat ért angolul, de megmondom neki, hogy hova vigye el önt és hogy mit kell vásárolnia. – Mariához fordult, és arabul beszélt hozzá.

– Megkértem, hogy először vigye el önt a postára – magyarázta Miss Ratcliffe. – Utána le tudnak menni a Damaszkuszi-kapuhoz, és az Óvároson keresztül jöhetnek haza. Ott a piacon megveheti a szükséges dolgokat. Maria majd kezeli a pénzt az ön számára.

Öt perc múlva egymás mellett mentünk Mariával Jeruzsálem központja felé. Maria fején egy feszesen felcsavart vászontekercs volt, azon pedig egy nádból fonott lapos, kerek kosár. Újból eszembe jutott az asszony, korszóval a fején, akit a látomásban láttam. Úgy tűnt, hogy az arab nők számára természetes volt, hogy ilyen módon szállítsanak tárgyakat a fejük tetején anélkül, hogy ez tudatos erőfeszítést jelentene a számukra.

Maria csak néhány szót tudott angolul, de képes volt arra, hogy felhívja a figyelmet a legérdekesebb látnivalókra. Újból végigmentünk azon az útvonalon, amelyet előző nap Miss Gustafssonnal megtettünk észak felé haladva a Jaffa úton. Az Allenby téren jobbra fordultunk a posta felé, ahol négy dollárért béreltem egy postafiókot a következő tizenkét hónapra. Kelet felé mentünk tovább az Óváros északi fala mentén, és egy széles, boltíves kapuhoz jutottunk, amely előtt egy széles, kövezett térség terült el.

– A Damaszkuszi-kapu – mondta Maria.

A kapu előtti téren állatok csoportosultak: bárányok, szamarak és tevék. Az egyik oldalon egy kicsivel távolabb fából készült bódék sorakoztak, amelyekben nyitott szájú zsákok álltak. Az egyik részlegben többféle, durván őrlt liszt volt. Kicsit távolabb láttam rizst, cukrot és lencsét tartalmazó zsákokat. Más bódékban tűzifa és faszén halmozódott.

A kapu egyik kőpilléréhez támaszkodva egy férfi állt, a hátán egy nagy, fonott kosárral. Maria odaintett neki és ő csatlakozott hozzánk, ahogy átmentünk a kapun. Hamarosan kövezett, keskeny utcák útvesztőjében találtuk magunkat, amelyek kis üzletek sorai között vezettek. Egy helyen az utcák kő ívekkel voltak befedve, máshol a házak eresze annyira kiugrott, hogy csaknem összeértek közepén. Ez alatt egyfajta mesterséges homály uralkodott. Szerettem volna tudni, hogyan lehet innen egyáltalán kijutni, de Maria szemmel láthatólag otthon érezte magát.

Minden részlegnek megvolt a jellegzetes árucikke. Volt egy utca bádigosoknak és más fémmunkásoknak, egy másik a cipészeknek. Láttam egy helyet, ahol pokrócok és szőnyegek voltak kirakva és egy másikat, ahol porcelán, üveg és fazekasáru volt. Átmentünk egy hosszú szakaszon, ahol gyümölcsöt és zöldséget árultak, majd utána arra a helyre értünk, ahol frissen lemészárolt állatok húsa volt kirakva. Legyek raja lepte el a húst, de senki sem törődött azzal, hogy elhajtsa őket.

Ahogy egy hentesbolt előtt álltam, Mariára várakozva, egy férfi törtetett el mellettem egy talicskával a kezében, amelyről nagy halom báránylejt borított le a kőpadlóra, akkor lettek levágva és megnyúzva. Mielőbb lett volna időm feldolgozni ezt a látványt, egy másik férfi következett egy még nagyobb talicskával, amely a bárányok testét tartalmazta. Arra gondoltam, hogy vajon képes leszek-e valaha is ezek után élvezettel enni birkahúst.

Egy saroknál Maria az utca túlsó vége felé mutatott, ahol semmi mozgást nem lehetett látni. Yahoud! – mondta. Zsidók. Kezét párnaként helyezte feje alá, a pihenés helyzetében. Rájöttem, hogy szombat volt és hogy a zsidók a Sabbath-ot ünnepelték.

A város többi részén intenzív zaj és aktivitás volt. Emberek és állatok törtettek szüntelenül mindkét irányba az utcák keskeny csatornáin keresztül. Az üzletekben vásárlók alkudoztak hangosan a kereskedőkkel és mereven nézték őket, amint lemérték az árut a mennyezetről lógó fém mérlegeken.

Az ismeretlen nyelv érdes hangzása mellett a levegőt csipős illatok egyvelege töltötte be: izzóp, bors, pörkölt kávé, sült zsír, frissen sült kenyér, a fokhagyma mindenkinek a leheletén, emberek és állatok izzadsága és a számtalan állat trágyája. Mindezek együttesen olyan erős hatást gyakoroltak az érzékeimre, ami több volt annál, amit be tudtam fogadni.

Feltűnt, hogy nem voltak árak feltüntetve az árukon. Maria minden egyes vásárlása hosszú, élénk beszélgetést igényelt, mielőtt átnyújtotta a pénzt. Ha az egyik üzletben nem volt elégedett az árukkal, átment a következőbe. Az a gondolat, hogy alkudoznom kell egy font burgonya vagy egy tucat tojás ára fölött, teljesen új volt számomra. Nyilvánvaló volt, hogy az időnek nincs nagy fontossága itt. A kosaras férfi türelmesen követett minket bódéről bódéra. Mikor egy vásárlás befejeződött, előrehajolt, a kosár szájával Maria felé, és ő beletette az árut.

Végül mindhárman kijutottunk egy nyitottabb területre, ami egy magas vaskapuzhoz vezetett. Ezt Maria Jaffa-kapunak nevezte. Ekkor a kosár a férfi hátán már tele volt. Az alján látszott a fonatok között egy négygallonos kanna, tele petróleummal. Ennek tetején különféle zöldségek voltak felhalmozva: paradicsom, uborka, burgonya, fekete olíva, kecskesajt, egy papírzacszóban cukor és más zöldségek, amelyeket azelőtt soha nem láttam. A halom tetején volt a Primus, egy szemeteslapát, egy nagy doboz gyufa és három üvegpalack: tej, olívaolaj és metilalkohol volt bennük. Mindezek fölé magasan kinyúlt egy seprűnek a feje, nyele pedig beékelődött a fűszerárak közé.

Ezenkívül a Maria fején lévő kosárban volt néhány lapos, kerek barna kenyér és egy tucat apró tojás. Egyik kezében lámpát és lámpaüveget vitt. Az én részem az egész teherből nagyon kicsi volt, de nagyon fontos a számomra: újonnan bérelt postafiókom kulcsa, amelyet gondosan elhelyeztem az erszényemben. A sok új és idegen dolog közepette ez a kis kulcs valahogyan összekötött engem Dániával.

Miután áthaladtunk a Jaffa-kapun, újból kijutottunk a napfényre. Néhány pillanat kellett, hogy szemem alkalmazkodjon a por és a sziklák ragyogásához. Miután néhány yardot megtettünk, hátrafordultam és tekintetemmel követtem az Óváros falát észak felé. Eddig nem vettem észre, milyen sok különféle színe van a falnak. Magának a Jaffa-kapunak a kövei a sötét szín többféle árnyalatában sorakoztak, de ott, észak felé, a barna finom árnyalatát vették fel, és melegen izzottak a napfényben.

Amikor visszaérkeztünk Miss Ratcliffe házához, a kosaras ember követett minket le a lépcsőn az udvarra, ott letérdelt és türelmesen ott maradt, amíg Maria kivett minden tárgyat a kosárból. Ekkorra már nem lepődtem meg a hangos párbeszéden, ami ezután következett Maria és a férfi között. Nyilvánvalóan a reggeli munka áráról egyezkedtek. Végül úgy látszott, hogy megegyezésre jutottak, és a férfi elment, laza ruhájának egyik redőjébe rejtve a pénzt. Az volt az érzésem, hogy nagyon elégedett az összeggel, amit kapott, de ezt nem akarta kimutatni.

Melegen köszönetet mondtam Mariának a segítségért, majd elkezdtem helyére rakni mindazt, amit vettünk. A kisebb dolgok a polcokra kerültek, a nagyobbakat elhelyeztem a kamrácska közelében a padlón olyan rendben, amennyire csak lehetett. Végül fogtam új seprűmet és felsöpörtem a padlót.

Miss Ratcliffe röviden elmagyarázta nekem, hogy a palesztin pénzrendszer a tízes beosztásra épül. Egy font száz piaszterre oszlott és egy piaszter tíz millieme-t ért. Amikor már rend volt a szobámban, összeszámláltam költségeimet a következőképpen:

Fűszerárak	89 piaszter (3,56 dollár)
Petróleum	28 piaszter
Metilalkohol	6 piaszter
Lámpa	47 piaszter
Primus	62 piaszter
Seprű és lapát	17 piaszter
Kosaras férfi	<u>15 piaszter</u>
	2,64 font (10,76 dollár).

Így mintegy tizennégy dollárom maradt palesztin pénzben és hatvan beváratlan utazási csekkekben. Elkezdtem számolgatni, hogy vajon mennyi ideig fog ez nekem eltartani, de rájöttem, hogy ez csak időpocsékolás. Nyilvánvaló, hogy forrásaim hamarosan kimerülnek. Egy-két héttel több vagy kevesebb nem sokat számított.

Délután Miss Ratcliffe lejött megnézni, hogy boldogulok. Megragadtam az alkalmat, hogy érdeklődjem tőle a vízzel kapcsolatban, megemlítve azt, amit Miss Gustafsson mondott a fertőzésről.

– Nos, a helyzet azért annyira nem rossz – válaszolta Miss Ratcliffe mosolyogva. – Az elmúlt századok során Jeruzsálemnek mindig sok gondja volt a vízzel. Ma már van vezetékes víz néhány körzetben, de majdnem minden ház, amely a török időkben épült, rendelkezik alagsori ciszternákkal, amelyekben felfogják az esővizet a tetőről. Ez van nekünk is. Feltételezem, hogy az elmúlt évek alatt a gyomrom hozzászokott, mindenesetre általában nem forralom fel a vizemet.

Kicsivel később Maria megtartotta nekem az első tanórát a Primus használatról. Először megtöltötte a tartályt petróleummal, majd metilalkoholt öntött a tetején levő vályúba és meggyújtotta. Végül a pumpa gyors mozgatásával a petróleum egy függőleges csövön felszívódott és kiáramlott a perforált tetőn, ahol a metilalkohol melegétől egy tiszta kék láng lobbant fel, és egy állandó sziszegő hanggal égett.

Aznap este megfőztem első vacsorámat a Primuson: két főtt tojást. Ehhez ettem salátát, paradicsomot és uborkát, egy darab durva kenyeret, egy kevés kecskesajtot, olívát és egy csésze forró teát. Kenyeremet olívaolajba mártogatva lágyítottam meg, de nem tudtam elhithetni magammal, hogy az olaj valaha is tudja pótolni a jó dán vaját.

Mikor végeztem az étkezéssel, letakarítottam az asztalt és új lámpám fényében kiterítettem Bibliámat és Jeruzsálem térképét. Először gondosan végigkövettem azt az útvonalat, amelyet Mariával aznap bejártunk, fel az Óváros nyugati falánál az északi fal mentén, át a Damaszkuszi-kapun, majd nyugat felé a Jaffa-kapuhoz és vissza a Hinnon völgyének nyugati vége mentén.

Ezután kinyitottam a Zsoltárok könyvét, és elkezdtem keresni olyan verseket, amelyek Jeruzsálemre vonatkoznak. Egy idő után megragadtak ezek a szavak: Te kelj fel, könyörülj a Sionon! Mert ideje, hogy könyörülj rajta, mert eljött a megszabott idő. Mert kedvelik a te szolgálid annak köveit és a porát is kímélik. (Zsolt.102. 14-15.)

Kövek és por! Milyen valóságok voltak most ezek a szavak. De valóban szerethet valaki ilyen dolgokat?

Újra megálltam: Ott álltak a mi lábaink a te kapuidban, ó Jeruzsálem! (Zsolt.122:2). Aznap reggel az én lábaim éppen ezt tették.

Könyörögjete Jeruzsálem békességéért – folytatta a zsoltáros – legyenek boldogok a téged szeretők. Mennyi mindent tudott mondani Isten népe azokban a napokban a Jeruzsálem iránt érzett szeretetéről. Az ő kapcsolatuk a várossal annyira személyes volt, majdnem olyan, mint a gyermeké anyjához vagy mint egy fiatalemberé menyasszonyához.

Később, amikor lefekvés előtt letérdeltem imádkozni, gondolataim visszatértek ehhez a témához. – Köszönöm Uram, hogy elhoztál Jeruzsálembe – mondtam újra. – Nem értem, hogy miért vagyok itt és nem érzem magam méltónak erre. De kérlek, segíts nekem, hogy szeressem ezt a várost, ahogyan a Te szolgálid szeretted őt a régmúlt századokban!

8. AZ ÉN HELYEM

Másnap vasárnap volt. Elmentem Miss Ratcliffe délelőtti istentiszteletére, amelyet a földszinten, egy hosszú, keskeny szobában tartottak. Körülbelül huszonötén voltunk ott, leginkább nők és gyerekek, akiknek egy csoportja elénekelt néhány élénk éneket arabul. Az egyikben felismertem az „Engem szeret Jézusom” arab változatát. Majd egy brit egyenruhás rendőr arról beszélt, hogy milyen fontos naponta olvasnunk a Bibliát. Őt egy arab tolmácsolta, aki szemmel láthatóan szintén rendőr volt.

Aznap délután hosszú levelet írtam anyámnak, részletesen leírtam utazásomat és az első benyomásomat Jeruzsálemről. Elhatároztam, hogy attól kezdve minden héten legalább egyszer írok neki. Ezenkívül írtam Valborgnak, Kristine Sonderbynek és Rassmussen pásztornak, és megadtam nekik új címemet.

A következő napokban elkezdtem kialakítani életmódomat, amely megfelelt új környezetemnek. Mivel felismertem, hogy nagyobb rendszerességre van szükségem a napi bibliaolvasásban, felosztottam a Bibliát három fő részre: történeti könyvek, Mózes I. könyvétől Eszter könyvéig, költői és prófétai könyvek, amely az Ószövetség többi részét tartalmazta és az Újszövetség. Minden reggel azzal kezdtem a

napomat, hogy olvastam az Újszövetségből, délben olvastam a történelmi könyvekből és a napot a költői és prófétai könyvekből való olvasással fejeztem be.

Ezenkívül kiemeltem bizonyos témákat, amelyek új helyzetemhez kapcsolódtak: Jeruzsálem városa, az imádság ereje, Isten szolgálatának módjai, mivel én magam is azon igyekeztem, hogy felfedezem a saját kijelölt szolgálatomat Jeruzsálemben, és Isten eddig főleg az imáimon keresztül vezetett engem. Különböző színű ceruzákat választottam mindegyik témához: a kék volt Jeruzsálemé, a zöld az imádságé és a piros a szolgálaté, és minden szakaszt aláhúztam a megfelelő színnel. A nap végén összehasonlítottam az azonos színnel aláhúzott szakaszokat a Biblia három fő részéből, és állandóan mély benyomást tett rám az a mód, ahogyan egymást megvilágították. Felismertem azt is, hogy milyen nagy szükségem van angol tudásom fejlesztésére. Úgy döntöttem, hogy ezt összekötöm bibliaolvasással. Egymás mellé tettem két Bibliát. Először olvastam dánul, majd ugyanazt angolul. Mihelyt úgy éreztem, hogy megtanultam egy új kifejezést, azonnal kipróbáltam használatát Miss Ratcliffe-el való beszélgetésemben. Időnként mosolyt csaltam az ajkára, mikor ilyeneket mondtam: felöveztem a kabátomat, vagy hogy felgerjesztettem a Primusomat, és hangosan nevetett, mikor közöltem vele: az én belső részeim örömmel mozdultak meg.

Emellett szakítottam időt arra, hogy imádkozzam volt korsori iskolai munkatársaimért. Felidéztem magamban, amint minden nap összegyűlnék a közös szobában a délelőtti kávéra, és az időzónák közötti különbséget is beleszámítva célul tűztem ki, hogy ebben az időben imádkozzam értük, hogy Isten valamilyen módon tegye önmagát a számukra ugyanolyan nyilvánvalóvá, mint nekem tette.

Nem telt bele sok idő, és Miss Ratcliffe megkönyékezett engem a nyelvtanulás szükségességével. – Minél előbb kezdi el tanulni az ország nyelvét, annál jobb – mondta.

– Melyik nyelvet ajánlaná nekem elsősorban? – kérdeztem.

– Nincs értelme hébert tanulni, mert nagyon kevesen beszélnek. Az itt született zsidók leginkább arabul beszélnek. A bevándorlók annak az országnak a nyelvét beszélik, ahonnan jöttek és a jiddis valamilyen formáját. Az arab az a nyelv, amelyre a legnagyobb szüksége van. Az a hölgy, aki vasárnap reggel zongorázott, nyelvtanár.

Megegyeztem ezzel a hölgygel, hogy heti öt egyórás leckét ad nekem két dollárért. Az első két hét után úgy éreztem, hogy feladom. A hangok egy része – különösen a torokhangok – nem hasonlítottak semmire egyetlen olyan nyelvből sem, amelyet valaha is hallottam. A torkom fájt attól az erőfeszítéstől, amellyel megpróbáltam kiejteni ezeket. Az írás ugyanolyan ismeretlen volt, jobbról balra haladt, és mindegyik betűnek három alakja volt annak megfelelően, hogy a szó elején, közepén vagy a végén van-e. A szóhasználat sem volt kevésbé elrettentő. Tanárom megemlítette, hogy valójában negyven különböző arab neve van a tevének. Úgy éreztem, hogy életem hátralévő része sem volna elég egy ilyen nyelv megtanulására.

Küzdelseim közepette, amelyet az arab nyelvvel folytattam, segítséget és bátorítást kaptam egy nem várt forrásból. Maria mellett még egy idősebb, vak arab nő is lakott Miss Ratcliffe házában. Különböző misszionáriusokkal való kapcsolatában Nijmeh jól megtanult angolul. Rendszeresen olvasott egy Braille írással írott angol nyelvű Bibliát, és nagy élvezettel idézett belőle száraz, rekedt hangján. Mint sok vak ember, látásának hiányát ő is más érzékeinek fokozottabb képességeivel ellensúlyozta.

Fehér botja segítségével Nijmeh minden nap bement az Óvárosba, és ott töltött egy-két órát. Nagyon jó készsége volt arra, hogy beszélgetésbe elegyedjen emberekkel, és ez majdnem mindig úgy végződött, hogy megosztotta velük Jézus Krisztusba vetett hitét.

– Ezeket az én halász-kirándulásaimnak hívom – mondta. – Megpróbálok engedelmeskedni Urunk szavának, hogy ember-halász legyek.

Nijmehnek volt ideje is és türelme is, hogy segítsen nekem az arab nyelvvel folytatott küzdelmemben. Minden nap, miután tanárom elment, Nijmeh átismételte velem az új szavakat és kifejezéseket addig ismételve, amíg kiejtésemet végre megfelelőnek találta. Rendszerint húszszor vagy harmincszor ismételt meg egy szót, mire Nijmeh felkiáltott: El-hamd il-Allah! – Hála Istennek! – jelezve, hogy elértem a kívánt szintet.

Gyakran elkísértem Nijmeh-t „halász-útjain” a Jaffa-kapuig, és onnan egyedül mentem tovább, hogy felfedezem az Óváros fala melletti területeket. Megálltam a postánál és megnéztem, jött-e levelem Dániából. De a postafiók mindig üres volt. Többször láttam egy-egy nőt, aki emlékeztetett engem arra,

akit a látomásomban láttam, de őt magát soha. Végül arra a meggyőződésre jutottam, hogy nem bölcs dolog túl sokat foglalkozni vele. Ha Isten azt akarja, hogy találkozzam vele, el tudja intézni a megfelelő módon, a maga idejében.

Egy alkalommal, mikor egy ilyen utamról hazafelé mentem, belefutottam egy zsidó temetési szertartásba. Négy férfi ment elől, kezükben egy hordággal, amelyen kiterítették a bojtos imasálba beburkolt holttestet. A gyászolók sora széthúzódva követte őket. A feketébe öltözött férfiak mentek elől, fejükön széles karimájú kalapot viseltek. Mögöttük jöttek a nők, rendezetlen hajuk lazán lógott az arcukba, és folyamatos, éles, jajveszékkelő sírást hallattak. A nők és a férfiak szemében egyaránt üres, reménytelen szomorúság látszott. Soha nem láttam embereken ilyen halálfélelmet. Milyen kétségbeejtő szükségük volt arra, hogy ismerjék Azt, aki Lázár sírjánál ezt mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet.” (János 11:25)

Végül – mikor már több mint három hete voltam Jeruzsálemben – találtam egy levelet anyámtól a postafiókban. Kezem remegett, ahogy kinyitottam. Végigolvastam, be se zártam a rekeszt. Anya levele tele volt helyi hírekkel. Inge, a postamester lánya férjhez ment egy amerikai tengerészhez, Hans Peter, gyermekkori játszótársam a helyi takarékbank elnöke lett. Amikor az utolsó mondathoz értem, szememet elfutotta a könny. Anyám így írta alá: „A te szerető és imádkozó anyád!”

Útban hazafelé megálltam egy könyvesboltnál, és vettem egy arab nyelvű Bibliát. Most már három Biblia volt egymás mellett az asztalomon: a dán, az angol és az arab. Egy napon büszkén mondtam Nijmehnek, hogy elolvastam az első igeversemet arabul.

– Melyik volt az? – kérdezte.

– János evangéliumának első verse.

– És mennyi ideig tartott?

– Körülbelül két óráig.

– El-hamd il-Allah! – ez volt Nijmeh kommentárja.

November közepén egy reggel, éppen egy hónappal jeruzsálemi érkezésem után azzal a furcsa érzéssel ébredtem, hogy a világ körülöttem megváltozott. A levegő tele volt egy állandó, doboló hanggal. Először nem értettem, mi is volt a változás. Majd hirtelen megvilágosodott nekem: esik az eső! Láthattam az ablak vasrácsain keresztül.

Néhány percig elragadtatva álltam az ablaknál, és képtelen voltam arra, hogy levegyem szememet az esőről. Nem cseppekben hullott, hanem egyetlen tömör falban, betöltve egész látómezőmet. Ez volt az első alkalom, hogy esőt láttam, mióta Palesztina földjére léptem. Ez volt a rég várt „korai eső”, amely megtörte az április óta tartó szárazságot.

Szünet nélkül esett egész nap és egész éjjel. Szobám hőmérséklete több mint húsz fokot zuhant. A falak és a padló finom nedvességréteget izzadt. Amikor ujjamat végighúztam rajta, ösvényt húzott ezen a nyirkosságon. Éjszaka magamra húztam minden takarót, amit magammal hoztam Dániából, hogy melegen tartsam magam, és másnap reggel a bibliaolvasás alatt szükségesnek éreztem, hogy felvegyem kabátomat.

Az Óvárosba tett sétáim alatt szoktam járni egy utcán, ahol különféle olajtüzelésű kályhák voltak kitéve. Amikor végre elállt az eső, elmentem ebbe az utcába a mély, cipőragasztó sárban, ahol két nappal azelőtt nem volt más, csak por. Legjobb tudásom szerint utánoztam Maria vásárlási módját, több bódét végigjártam és mindenhol kérdeztem az árakat. Végül találtam egy kályhát, ami megfelelőnek látszott és felajánlottam annak az összegnek a felét, mint amennyit az eladó kért. Meglepetésemre azonnal elfogadta. Rájöttem: arra számított, hogy sokkal alacsonyabb árral kezdem.

Felemeltem kályhámat a fogójánál fogva, és elindultam hazafelé. Amikor elhaladtam egy férfi mellett, akinek kosár volt a hátán, megkísértett a gondolat, hogy hazavitetem vele kályhámat. De gyorsan végiggondoltam anyagi helyzetemet. 4.32 dollárt fizettem a kályháért. Mintegy 3 dollárom maradt az erszényemben és 30 utazási csekkben. Úgy döntöttem, helyesebb, ha magam viszem haza a kályhát.

November vége felé kaptam egy levelet Valborgtól.

„Múlt vasárnap elmentem a pünkösdi gyülekezetbe, Rasmussen pásztor imádkozott értem és nyelveken szóltam! Most már értem, miért volt ön olyan boldog annak ellenére is, hogy mindenki ön ellen fordult...

Soha nem fogja kitalálni, kinél dolgozom most: Storm kisasszonynál. Eljött hozzám egy hónapja, és megkért, hogy dolgozzam nála. Állandóan kérdezősködik önről és arról, hogy mi hozott ilyen változást az életében. Az igazat megvallva, igazán érdeklődik, de nem akarja kimutatni...”

– Ez azt jelenti, hogy mostantól fogva kétszer annyit kell imádkoznom Erna Stormért! – mondtam magamban.

Időnként, ahogy figyeltem pénzem fogyását, mérlegeltem annak lehetőségét, hogy valamilyen munkát vállaljak. Talán van egy iskola, ahol legalább részidőben taníthatnék. De eszembe jutott, hogy látogató vízumommal nem vállalhatok munkát. Vagy kérjek másfajta vízumot? Minden alkalommal, amikor erre gondoltam, elvesztettem belső békességemet. Megértettem, hogy a Szent Szellem ilyen módon tudatja velem: hideg, hideg! Bár Isten megmutatná nekem azt a munkát, amelyre elhívott!

Két héttel Valborg levele után kaptam egy levelet egy ismeretlen kézírással, amelyet Beirutban, Libanonban adtak fel. Ki írhat nekem Beirutból? Nem ismerek ott senkit. A levél dánul volt. A „Dán misszió bibliai földekre” szövegű fejléc alatt ezt olvastam:

Kedves Miss Christensen!

Pedersen úr, a korsori állami iskola igazgatója adta meg nekem az Ön nevét. Közli velem, hogy Ön dolgozott az ő igazgatása alatt mint a háztartási tanszék vezetője, de most Jeruzsálemben tartózkodik.

Azért írok, hogy megkérdezzem: elfogadna-e egy tanári állást a mi leányiskolánkban, Beirutban, háztartástan tantárgyban. Mintegy kétszáz beiratkozott növendékünk van, és szeretnénk kiterjeszteni a háztartástan-tanszékünket.

Úgy érezzük, hogy megfelelő körülmények között ez lehetne az egyik legfontosabb része Libanon népe felé végzett szolgálatunknak.

Libanon vonzó ország, csodálatos éghajlattal és látványosságokkal, amelynek nincs versenytársa a világon. Az Ön fizetését a Missziói Bizottság határozná meg. Ez kevesebb lenne, mint amennyit állami alkalmazottként Dániában kapott, de minden személyes szükségletét fedeznénk, és tíz évi szolgálat után nyugdíj-jogosultságot szerezhetne.

Kérem, hogy alaposan fontolja meg ezt az ajánlatot, és tudassa velünk döntését amilyen gyorsan csak lehet!

Őszinte híve

Martha Ditloffsen

Igazgató

Minden alkalommal, amikor a „háztartástan” kifejezést olvastam, szívem egy kicsit gyorsabban dobogott. Végül is ez volt az a terület, amellyel olyan sokáig és olyan szívesen foglalkoztam. Micsoda kihívás ezt a tárgyat bemutatni lányoknak egy kevésbé kiváltságos országban! Elkezdtem gondolkodni azon, hogyan lehetne alkalmazni és egyszerűsíteni azokat a módszereket, amelyek olyan sikeresek voltak Korsorban. Lehetséges volna, hogy Isten valóban megnyit nekem egy ajtót Libanonban? Két hónapja vagyok Jeruzsálemben, és semmi nem nyílt meg ott. Pénzem csaknem elfogyott, és úgy tűnik, senkinek sincs szüksége rám.

Kétszer is végigolvastam a levelet. Végül becsúszttam a dán Bibliám végébe. A következő napokban többször is elővettem és végigolvastam, de nem tudtam eldönteni, hogyan válaszoljak.

Az első erős eső után, ami a tél kezdetét jelezte, az időjárás változatosabb lett. Voltak napok, amikor ragyogóan sütött a nap, ezt időnként heves szél és eső szakította meg. Időnként az eső 8-10 órán keresztül csak úgy szakadt.

Egy napon egy rövid hófúvás emlékeztetett arra, hogy karácsonyig már csak egy hét van hátra. Kaptam karácsonyi üdvözlőlapokat nővéreimtől Dániából, néhány korszori tanártól és néhány más ismerőstől. De Sorentől egy szó sem jött. Csak egyetlen ajándékot kaptam: egy csodálatos világoskék pulóvert, amelyet anyám kötött a számomra.

Ez lesz az első alkalom életemben, hogy a karácsonyt otthonomtól távol töltöm. Általában bizonyos izgalommal és várárással tekintetem előre karácsony felé, és ez az izgalom semmit sem változott gyermekkorom óta. De ebben az évben a karácsony közeledte rémülettel töltött el, és ez olyan volt, mint egy rossz előérzet. Miss Ratcliffe meghívott, hogy vegyek részt az ő karácsonyi vacsoráján, de számomra az igazi ünnepség a szenteste megtartása volt. Hogyan ünnepelek egyedül egy hideg kőpincében, barát vagy rokon nélkül, akivel ezt megszathatnám?

Leültem, és számba vettem anyagi helyzetemet. Néhány nappal azelőtt beváltottam utolsó csekkjeimet. Ebből kifizettem Miss Ratcliffe-nek nyolc dollárt a decemberi lakbéréért. Arab tanáromat is mindig időben kifizettem. Miután vettem bizonyos mennyiségű élelmiszert és fűtőanyagot lámpám és kályhám számára, kb. négy dollárom maradt. Valami okból – amit nem tudtam magamnak megmagyarázni – úgy éreztem, hogy pénzemnek ki kell tartania karácsony utánig. Azután... ki tudhatja, hogy mi fog történni?

Szenteste napján délután fél öt körül meggyújtottam lámpámat, és elkezdtem elkészíteni karácsonyi vacsorámat: egy kis darab birkahúst megsütöttem olívaolajban a Primusonon, burgonyával és padlizsánnal, bár még mindig harcolnom kellett az emlékeimmel: azok a bárányfejek a hentesüzlet padlóján! Desszertként egyfajta édes, ragacsos süteményt ettem, amit „bakalawi”-nak hívtak, ezt nem sokkal azelőtt fedeztem fel az Óvárosban. Egy csésze erős kávéval fejeztem be étkezésemet. (Már elsajátítottam annak művészetét, hogyan lehet dán módon kávéfőzni a Primuson.)

Amint kávémat kortyoltam, elkezdtem magam elé képzelni családomat, amint otthon összegyűltek. Láttam a hosszú étkezőasztalt, egyik végétől a másikig megrakva finomságokkal, amiket gyerekkoromtól fogva szerettem. Ingrid nővérem férje egyik székétől a másikhoz megy, és sötétvörös bort tölt a kristálypoharakba, míg a másik végén Kezia férje, Knud kiveszi a papírzászlócskákat a liba melléből. Megpróbáltam magam elé képzelni anyát, de valahogy nem sikerült. Vágyakoztam arra, hogy egy villanásra láthassam az arcát.

Ugyanaz a magányosságérzés árasztott el, amit először a marseilles-i kikötő rakpartján állva éltem át. Küzdöttem a szemembe toلولó könnyekkel. Akaraterőm megfeszítésével elmosogattam és kitétem az asztalra dán Bibliámat. Aznap este nem volt kedvem angolul olvasni, még kevésbé arabul. Csak anyanyelvemet akartam.

Amint kinyitottam a Bibliámat, kiesett belőle a beiruti levél. Nem volt szükségem arra, hogy újra elolvassam. Kifejezéseit emlékezetből is tudtam: ...tanári állás háztartástánból... Libanon egy csodálatos ország... minden személyes szükségletét fedeznének... Valóban ez lenne az a munka, amelyre Isten elhívott engem mindenben keresztül, amit átéltem, és Jeruzsálem csak egy ugródeszka volna Beirutba?

Bibliaolvasásomat előző este a 136. zsoltárnál fejeztem be. A következő zsoltárhoz lapoztam, és elkezdtem olvasni. Ez volt az, amelyet az ebben az alagsorban eltöltött első este elolvastam:

„Ha elfelejtkezem rólad, Jeruzsálem, felejtkezzen el rólam az én jobb kezem! Nyelvem ragadjon ínyemhez, ha meg nem emlékezem terólad, ha nem Jeruzsálemet tekintem az én vígasságom fejének!” (Zsolt. 137:5-6).

Komolyan gondoltam én ezt? Ha igen, akkor a kérdés el van döntve. Kértem Istent, hogy mutassa meg a helyemet, amelyet rendelt számomra és ő megtette. Jeruzsálem volt ez a hely, nem Beirut vagy a világ bármely más helye. Semmi sem tudja ezt megváltoztatni. Ha ez magányosságot jelent vagy akár éhezést, akkor én inkább éhezem ott, ahová engem Isten helyezett. De az én megbízatásom Jeruzsálemre szólt. Semmiféle személyes vágy vagy ambíció nem előzheti ezt meg soha!

Csak egy módon lehetett ezt a kérdést lezárni. Elővettem írószereimet, és levelet írtam Martha Ditloffsennek Beirutba. Először küszködtem a szavakkal, de fokozatosan belejöttem az írásba. Köszönetet mondtam neki leveléért és a vonzó ajánlatáért, de kifejtettem, hogy az én elhívásom Istentől Jeruzsálemre szól, és csak Jeruzsálemre. Befejezésként ezt írtam: Be kell vallanom, hogy most még nem tudom, mi az a

munka, amit Isten itt tartogat a számomra, de csak azt kereshetem, hogy bízzam benne és engedelmeskedjem neki, amint Ő vezet lépésről lépésre.

Miután megcímeztem és lezártam a borítékot, a kredencre tettem, hogy legközelebbi utamon a postára vigyem. Majd körülnéztem a szobámban. Semmi sem változott, és mégis olyan másként nézett ki. Az egyszerű fa bútorzat, a kőpadló, a rácsos ablak, nem számított, hogy milyen csupaszok és egyszerűek voltak: ez volt az én helyem! Isten iránti engedelmességből voltam itt. Semmi más nem számított. Éreztem, hogy feltör bennem a belső öröm, amelyről már tudtam, hogy a Szent Szellemtől származik.

Tekintetem a seprűre esett, amely az egyik sarokban állt. Eszembe jutott, hogy egyszer táncoltam a seprűmmel Korsorban, aznap este, amikor Isten betöltött engem Szent Szellemmel. A padlónak nem volt szüksége seprésre, de kifejezést kellett adnom annak az érzésnek, amely ott buzgott bennem. Felvettem a seprűt, és elkezdtem erős söprő mozdulatokat tenni az ajtó felé.

– Kifelé kétség! – mondtam, végighúzva a seprűt a padlón az ajtó felé. – Itt nincs hely a számodra. És te is, magányosság! (Újabb mozdulat a seprűvel.) Depresszió és megalkuvás! (További seprések.) Kifelé valamennyien! Elég volt belőletek!

Egy pillanatra megálltam, és rátámaszkodtam a seprűre, hogy visszanyerjem lélegzetemet. Hirtelen újabb gondolat jutott az eszembe.

– Ez pedig neked szól önsajnálattal! – mondtam – egy végső sepréssel.

Majd még egyszer körülnéztem a szobában.

– Végül is – mondtam magamnak – az első karácsonyt egy istállóban ünnepelték. Ami neked itt van, az ezzel összehasonlítva kész luxus.

Szememet újból a Biblia vonta magára, amely még nyitva volt a lámpa alatt. Odamentem az asztalhoz, felvettem a kék ceruzámat, és az imént elolvasott verseket gondosan aláhúztam. Amikor az utolsó kifejezéshez értem, dupla vonallal húztam alá: „...ha nem Jeruzsálemet tekintem az én vígasságom fejének.”

9. AZ ELSŐ FELADAT

Karácsony utáni péntek volt, egy szürke, sivár nap. Éppen befejeztem ebédemet, amikor lépések zaját hallottam, amint valaki lejön a kőlépcsőn az udvarba. Kinéztem az ablakon, éppen időben, hogy egy pillanatra megláthassak egy pár, nadrágba öltözött lábat. A következő pillanatban kopogtak az ajtón.

Kinyitottam az ajtót és szemközt találtam magam egy szakállas, középmagas férfival, aki harmincas éveinek elején járhatott. Elnyűtt, európai stílusú öltönyt viselt, és fején a hagyományos „jarmulk” sapkát viselte.

– Jó napot – mondta – Ön Miss Christensen?

Túlságosan meglepett voltam ahhoz, hogy megszólaljak, csak bólintottam. Honnan tudja vajon a nevemet?

– Az én nevem Cohen – folytatta. – Eliezer Cohen. Feleségemnek és nekem van egy leány csecsemőnk, aki haldoklik. Azért jöttem, hogy megkérdezzem, elvállalná-e őt? – Lassan és nehézkesen beszélt angolul.

– Egy haldokló csecsemő? – kérdeztem. – De hát én semmit nem tudok a csecsemőkről. Egyáltalán honnan tudja, hogy itt vagyok?

– Feleségem és én hiszünk Istenben. Imádkoztunk: Isten, mutasd meg, mit tegyünk! – A férfi az imádság helyzetébe tette a kezét és felfelé nézett. – Ma reggel a feleségem találkozott egy vak nővel a Jaffa-kapunál, és ő mondta, hogy egy nagyon kedves hölgy jött Dániából Jeruzsálembe, aki ennek a háznak a pincéjében lakik. Ön az a hölgy?

Nijmeh! De vajon mi készítette őt arra, hogy megmondja a nevemet ezeknek az embereknek? Hangosan ezt mondtam:

– Nos, az igaz, hogy Dániából jöttem, de nem vagyok ápolónő, sem gondozó.

– Hát akkor miért jött ide? Nem azért, hogy segítsen nekünk? – Kétségbeesett sürgetés volt a férfi hangjában. Ez volt az a kérdés, amit százszor is feltettem magamnak: Miért jöttem ide? De Isten csak nem kéri azt tőlem, hogy vállaljak el egy haldokló csecsemőt ebben az alagsorban?

– Igazán nem akarom megtagadni a segítséget – mondtam –, de nem vagyok olyan helyzetben, hogy bármit is tehessek önért. Nincs helyem, hogy elhelyezzem a gyermeket, se gyógyszerem, se ennivalóm, se pénzem, hogy vásároljak. El kellene vinnie a gyermeket a kórházba.

– Már megtettük – válaszolta – de a kórházba nem vették fel. Azt mondták, hogy semmit sem tudnak tenni érte. Ő egy ikerpár egyik tagja. A másik meghalt két hónappal ezelőtt, és most ő is haldoklik. Ez nagyon megterheli a feleségemet lelkileg. Már nem tudja tovább ezt elviselni.

– Cohen úr – mondtam. – Ez nem azt jelenti, hogy nem akarok segíteni. De nem látom, mit tehetnék.

Ebben a pillanatban elkaptam pillantását; ugyanazt az üres, reménytelen tekintetet, amit láttam az emberek szemében a temetési szertartáson.

– Legalább adjon időt, hogy imádkozzam erről. Azután – ha úgy látom, hogy tudok tenni valamit –, megkeresem önöket. Hol laknak?

Útmutatást adott nekem, hogyan találhatom meg a házat, és megígértem, hogy kapcsolatba lépek vele, ha valami módját látom annak, hogy segítek.

A férfi vonakodva elindult. A lépcsőn félúton visszafordult, és ezt mondta:

– Kérem, ne várjon túl sokáig!

Néhány perccel később arab tanárom jött, hogy órát adjon nekem, de képtelen voltam odafigyelni. Az óra végén kifizettem neki a két dollárt, amivel azon a héten tartoztam neki. Amikor elment, erszényemből kiöntöttem az aprópénzt az asztalra, és megszámloltam: nyolcvanhat cent. Ez volt mindenem!

Nemsokára Nijmeh lejött, hogy átvegye velem az arab leckémet.

– Nijmeh, találkoztál ma egy zsidó hölgygel a Jaffa-kapunál és azt mondtad neki, hogy elvállalnám a beteg gyermekét?

– Nos, találkoztam egy nővel ma reggel, aki a hangja alapján zsidó lehetett. Nagyon nagy bajban volt a gyermeke miatt, és én beszéltem neki rólad.

– De Nijmeh, miből gondoltad, hogy én tudok segíteni?

– Miss Christensen, évekig imádkoztam, hogy Isten küldjön valakit, aki gondot viselne a hajléktalan gyermekekről ebben a városban. Hiszem, hogy te vagy az a személy.

Meglepetten néztem rá.

– Én, Nijmeh? Bizonyára vannak gyermekotthonok Jeruzsálemben.

– Igen. Árvaházak, nagy intézmények. De nem ismerek egy helyet sem, amit otthonnak nevezhetnék, ahol a gyermek azt érezheti, hogy szeretik és elfogadják.

– De Nijmeh, nekem egy gyermek számára sincs helyem, se pénzem, se egy misszió nem áll mögöttem...

Nijmeh felállt és elindult az ajtó felé.

– Akkor imádkozom tovább.

A következő pillanatban hallottam botjának kopogását, amint felfelé ment a lépcsőn.

– De hát ez örültség – mondtam magamnak. – Még a kórházba se veszik fel. Mit tehetek én?

Ahogy ezen gondolkoztam, eszembe jutott egy igeszakasz, amit aznap reggel aláhúztam, amikor az Újszövetséget olvastam. Kinyitottam Bibliámat, és megkerestem Jakab levelének utolsó fejezetét. Öt vers, a 14-18-ig alá volt húzva zölddel, azzal a színnel, amit az imádságra használtam. Egy fontos mondat szinte kiugrott az oldalról: „és a hitből való imádság megtartja a beteget...” Ezzel Isten most azt mondaná nekem, hogy az imádság megmentheti a gyermek életét, még akkor is, ha az emberi források már kimerültek?

Szinte félve a választól, amit kaphatok, meghajtottam fejemet az asztalnál, és ezt mondtam: Uram, kérlek mutasd meg nekem, hogy a Te akaratod-e, hogy elvállaljam azt a babát!

Néhány perc csend következett. Hallottam, amint órám ketyegése a másodperceket üti. Majd egyetlen mondat jutott az eszembe Krisztus hasonlatából a bárányokról és a kecskékről: Amennyiben megcselekedtél ezt eggyel az én legkisebb atyámfiái közül, énvelem cselekedtél meg. (Máté 25:40).

A szavak olyan tiszták és nyíltak voltak, mintha az Úr maga beszélt volna hozzám hallhatóan.

Ránéztem az órára: majdnem délután négy óra volt. Kevesebb mint egy óra maradt a világosságból. Túl késő van ahhoz, hogy ma este megpróbáljam megtalálni Cohen úr házát. Leghamarabb holnap reggel mehetek. De most egy másik hang jött felém, Cohen úr hangja, amint megfordul és visszanéz az udvar lépcsőjéről: Kérem, ne várjon túl sokáig!

Az ablakhoz mentem, és megpróbáltam eldönteni, mit is kellene tennem. A napfény értékes percei múltak. Ellentétes gondolataim között volt egy, amit nem tudtam félretolni: Ha a baba meghal ma éjjel, Isten előtt felelek érte.

– Uram, segíts, hogy ne valljak kudarcot! – suttogtam. Felkaptam kabátomat, és elindultam felfelé a kőlépcsőn, menet közben gombolkoztam be.

Félig mentem, félig futottam a Jaffa út felé az Allenby térig. Onnan lassabban kellett mennem, a Mr. Cohentől kapott útmutatásokra figyelve. Kb. negyed mérföld után elhagytam egy nagy épületet jobbkéz felől, melyen a brit nemzeti zászló lobogott. Ez lesz a bíróság. Most itt kell lennie egy utcának jobbra. Igen, itt van. Cohen úr háza a harmadik bal oldalon.

Felmentem néhány repedezett kőlépcsőn, és bekopogtam az ajtón. A csendben, ami ezt követte, hallottam a saját szívem dobogását. Majd a kulcs megfordult a zárban, és az ajtó résnyire kinyílt.

– Ki az? Mit akar? – kérdezte egy férfihang.

– Miss Christensen vagyok. Kérte, hogy jöjjek el.

Az ajtó szélesre nyílt. Mr. Cohen állt ott, fején még ott volt a jarmulk.

– Végre! – mondta. – Már azt hittem, soha nem jön.

További szavak nélkül bevezetett egy nagy, félhomályban lévő szobába. A padló csiszolatlan, rosszul illeszkedő kövekkel volt burkolva. A mennyezet boltíves volt, stílusa a török időket idézte, a négy sarokból emelkedett egy alacsony kupolába a szoba közepén. A nedves, hideg levegő, az árnyékos, kupolás mennyezettel és az egyenetlen padlóval inkább egy barlang, mint egy szoba benyomását keltette.

Törékeny asszony ült összegörnyedve egy vaságyon, fejét és vállát durva fekete kendő takarta.

– Ő a feleségem, Hadassa – mondta Mr. Cohen. – Nem beszél angolul.

Átvezetett a szobán egy vasból készült gyerekágyhoz, ami a szoba legtávolabbi sarkában állt.

– Itt van a gyermekünk – mondta.

A gyerekágy fölé hajoltam. A baba egyetlen takarója egy rongyos törülköződarab volt. Arcának viaszszínű sápadtságát kihangsúlyozta fekete haja. Egy pillanatra azt hittem, hogy már meghalt. Ekkor kinyitotta szemét és tekintetünk találkozott. Volt valami ismerős ezekben a nagy, sötét szemekben. Talán már láttam valahol? Nem, ez lehetetlen.

Mr. Cohen hangja megtörte gondolataimat.

– Nos, elviszi?

– Igen, elviszem – válaszoltam. – Van valamije, amibe betakarhatom?

Mr. Cohen mondott valamit egy olyan nyelven, amit jiddisnek véltem, mire az ágyon ülő asszony hirtelen életre kelt. Levette a kendőt a válláról, és bebugyolálta vele a gyermeket. A gyerekágyból kivett egy cumisüveget egy kevés tejjel, és bedugta a babát takaró kendő egyik sarkába. Majd az egész batyut a karjaimba nyomta.

Elindultam az ajtó felé Mr. Cohennel a sarkamban. Az ajtóban megálltam egy pillanatra.

– Még nem mondták meg nekem a gyermek nevét – mondtam.

– Tikva a neve – válaszolta. – Ez a remény szava héberül. Hadd írjam le a nevét az ön számára.

Egyik zsebéből ceruzát vett elő, egy másikkól egy összegyűrt papírdarabot, ami úgy nézett ki, mint egy számla. Letérdelt a padlóra, kisimította a papírt a kövön és néhány szót írt rá.

– Eladtuk az asztalunkat, hogy gyógyszert vehessünk – mondta anélkül, hogy felnézett volna írásából –, de az se használt. – Majd felugrott, és belenyomta a kendőbe a papírt a cumisüveg mellé.

További késlekedés nélkül elindultam vissza Miss Ratcliffe háza felé. A napfény utolsó sugarai még látszottak az égen, de a keskeny utcákon már majdnem sötét volt. A baba egy kis időre felnyöszörgött, majd csend lett. A Jaffa úton a boltosok gyorsan bezárták a redőnyöket. Csak néhány késlekedő maradt az utcákon.

Mire elértem az Allenby teret, leszállt az éj és az utcák üresek voltak. Ki tudtam venni az Óváros falának körvonalait magam előtt. Visszaemlékeztem arra, amikor az első éjszaka láttam a taxiból, Miss Gustafssonnal. Akkor távolinak és elutasítónak látszott, de most úgy tűnt, hogy sötét tömege védőn beárnyékol. Ösztönösen olyan közel húzódtam hozzá, amennyire csak lehetett.

Éppen elindultam felfelé az utolsó kaptatón Miss Ratcliffe háza felé, amikor előttem a sötétség megtelt egy durva, elnyújtott, trombitászerű hanggal, ami visszhangzott a csendes házak között, és bizsergető félelmet küldött a testem minden sejtjébe. Egy ház falához húzódtam, mindkét karommal szorosán tartva a babát, és levegőt is alig mertem venni. Valami jött az utcán felém. Meresztettem a szemem, hogy ki tudjam venni a körvonalait. Hirtelen megkönnyebbült sóhaj szakadt fel belőlem. Az utca közepén, lassan keresgélve útját, egy magányos számár haladt!

Néhány percig vártam, hogy jön-e valaki a számmal, de senki sem tűnt fel. Amikor újra elindultam, észrevettem, hogy a térdemet kiverte a víz. Akaraterőm utolsó megfeszítésével elértem Miss Ratcliffe házát, lebotorkáltam a kőlépcsőn, kinyitottam szobám vasajtáját, és letettem a babát az ágyamra. Miután meggyújtottam a lámpámat, kibéleltem a fonott kosarat fehérneműmmel, beletettem a gyermeket, és betakartam azzal a puha gyapjúpulóverrel, amelyet anya küldött nekem karácsonyra. Majd elővettem egy üveg olívaolajat a szekrényből, néhány cseppet az ujjaimra vettem, és gyengéden rákentem a baba homlokára ...a Te nevedben, Úr Jézus...

Másnap még hajnal előtt újból meggyújtottam a lámpát és a kosár fölé tartottam ahol Tikva feküdt. A kézfejemet gyengéden a homlokára tettem. Száraz volt és égetően forró. Ha lehetséges, még törekenyebbnek látszott, mint valaha, sárga bőre feszesen rásimult arccsontjára. A lámpa fényére egy pillanatra kinyitotta a szemét. Amint tekintete találkozott az enyémmel, megint azt éreztem, hogy valahonnan ismerős. Lehetséges, hogy már láttam ezelőtt?

Ekkor hirtelen minden eszembe jutott: az imnap a korsori pünkösdi gyülekezetben. Ott térdelve éreztem, hogy Isten jelenléte száll le rám olyan módon, hogy majdnem érezhető, tapintható volt. És akkor láttam egy baba arcát, aki sötét szemével rám nézett valamiből, ami egy doboznak tűnt. Semmi kétség! Tikva volt az, akit láttam, és a „doboz” a saját fonott kosaram volt.

Akkor ezt az egész Isten tervezte, mielőtt valóban megtörtént volna! Ennek tudatosítása félelmetes volt. Milyen fontos, hogy hűségesen játsszam szerepemet, hogy Isten céljai teljesen beteljesülhessenek. Csak ketten voltunk ott az alagsorban: Tikva és én, de a drámát, amelynek szereplői voltunk, a mennyben rendezték.

A tej megaludt a cumisüvegben. Kiöblítettem, megtöltöttem friss vízzel, és a szájához tettem. Néhány gyenge szopás volt minden, amire erejéből futotta. Szorosabban csavartam rá a kék pulóvert, majd a nappali világosságra várva visszafeküdtem az ágyamba.

Amint ott feküdtem, gondolatban egy listát készítettem azokról a dolgokról, amelyekre szükségem lesz, mielőtt a boltok kinyitnak: tej, pelenka, biztosítótű, hálóing, egy tiszta lepedő, és ha lehetséges egy másik cumisüveg. Vajon a nyolcvanhat cent ebből mire lesz elég? És mi lesz, ha valami történik Tikvával, amíg távol leszek?

Gondolataimat megszakította egy hang a belső lépcső felől. Nijmeh botjának kip-kopja volt. Felkeltem és kinyitottam neki az ajtót, majd odavezettem a székemhez.

– Kérlek, ne haragudj, hogy ilyen korán jövök – mondta. – De az Úr felébresztett hajnal előtt, és azt mondta, hogy hozzam el neked ezt. – Két dollárt nyomott a kezembe. – Nem sok, és nem tudom, miért lenne rá szükséged, de Isten tudja.

Egy pillanatig nem tudtam megszólalni.

– Nijmeh, emlékszel arra a beteg gyermekre, akiről tegnap beszéltünk?

– Természetes, hogy emlékszem rá. Azóta imádkozom érte. El fogod hozni?

– Nem fogom, már elhoztam. Elmentem érte tegnap este.

– Kimentél tegnap este? Sötétedés után? És hol van?

Megfogtam Nijmeh kezét, és odavezettem a kosárhoz. Ott letérdeltünk egymás mellé. Nijmeh kezét gyengéden Tikva homlokára tettem.

– Hogy ég a bőre! – kiáltott fel Nijmeh.

– Tudom. Csak ez a láz megszűnne!

– Miss Christensen, a mi Urunk azt mondta, hogy ha ketten megegyezünk, bármi lehet az, amit kérünk, Ő megadja. Most egyesítsük a hitünket és kérjük Istent, hogy törje meg a láz erejét.

Kezünket egymásra tettük Tikva homlokán, és felváltva imádkoztunk hangosan, kértük Istent, hogy kímélje meg az életét és űzze ki a lázat. Amikor úgy tűnt, hogy nem tudunk tovább imádkozni, néhány percig csendben voltunk. Majd jött egy pillanat, amikor megéreztem, hogy kapcsolatom Nijmehhel már nem pusztán fizikai jellegű. Szellemem megérintette az övét, és együtt megérintettük Istent! Nijmeh valószínűleg ugyanezt érezte, mert felemelte kezemet Tikváról, és két kezébe fogta.

– Isten meghallgatta az imánkat – mondta.

Visszavezettem őt a székhez, és ezt mondtam:

– Most el kell mennem, hogy vásároljak néhány dolgot Tikva számára. Ezért mondta neked Isten, hogy hozd el a két dollárt nekem. Enélkül nem lenne elég pénzem. Kérlek, maradj itt, és vigyázz Tikvára!

Amennyire csak tudtam, gyorsan végigjártam az üzleteket. Nem akartam az időt vesztegetni alkudozással, mégis azt akartam, hogy minél több mindent megvehessek a pénzből. Mikor visszatértem, Nijmeh mellett ott találtam Mariát és Miss Ratcliffe-et. Gyorsan odamentem Tikvához. Nem volt változás az állapotában.

Ez volt az első alkalom, hogy Miss Ratcliffe-et izgatottnak láttam.

– Ms Christensen – mondta, és hangja még a szokottnál is mélyebb volt –, csak nem azt akarja mondani, hogy sötétedés után egyedül elment, hogy elhozza ezt a gyermekeket?

– Még világos volt, amikor elindultam – próbáltam védekezni –, de besötétedett, mielőtt visszaértem volna.

– Csak hálát tudok adni Istennek, hogy megőrizte az életét – mondta. – Remélem, hogy soha többé nem tesz ilyesmit.

– Igen – mondtam. – Én is remélem.

Ebben a pillanatban Maria közbevágott.

– Nézzék! A gyermek!

Lehajoltam és megérintettem Tikvát. Csak úgy folyt róla az izzadság. Fekete haja csillogott a nedvességtől, és kis izzadságcseppek borították a homlokát. Hirtelen megértettem, mi történt.

– Nijmeh! – kiáltottam fel. – Megtört a láz.

Nijmeh felemelte a két karját, és elkezdte dicsérni Istent arabul. El-hamd il-Allah! El-hamd il-Allah! – ismételte. Maria csatlakozott hozzá arabul, ezt követte Miss Ratcliffe angolul. Ami engem illet, abban a pillanatban csak dánul tudtam kifejezni az érzelmeimet, és a levegő megtelt dicsérettel három különböző nyelven. Ettől kezdve hittem, hogy Tikva valóban meggyógyul.

Estére már láthattam annak jeleit – halvány, de fontos jel volt –, hogy valóban elkezdett javulni az állapota. Lélegzete könnyebbé vált, és már két-három percig is nyitva tudta tartani a szemét. Amikor ujjamat kezébe helyeztem, azzal válaszolt, hogy megpróbálta ujjával megszorítani.

A reggeli események megerősítették azt a leckét amit már Marseilles-ben megtanultam: az imádság akkor hatásos, ha dicséretben éri el tetőfokát. Ezért elhatároztam, hogy az állandó dicséret légkörével veszem körül Tikvát. Az idő egy részében imával vagy énekkel hangosan dicsértem Istent. De még amikor hétköznapi dolgokkal voltam elfoglalva, ismeretlen nyelvemen magamban egy állandó dicséret-áradatot tartottam fenn.

Vasárnap reggel hallottam, hogy valaki kiabál az udvaron.

– Miss Christensen! Miss Christensen!

Felismertem Mr. Cohen hangját, és kinyitottam az ajtót. Az udvar másik oldalán állt, olyan messze az ajtómtól, amennyire csak lehetett.

- Már meghalt? – kérdezte. Megint az a majdnem babonás halálfélelem!
- Nem – válaszoltam –, nem halt meg, és nem is fog meghalni. Jöjjön be, és nézze meg maga!
- Nem, nem! – mondta. – Nem jövök be. Itt maradok kint.

Tovább sürgettem őt, hogy nézze meg a babát, de csak állt néhány percig az udvar távoli oldalán, majd elment.

Vasárnap volt az a nap, amikor a heti leveletem írtam anyának. Természetes, hogy az a levél, amit aznap délután írtam, Tikva körül forgott. Azt akartam, hogy anya legyen Dániában az első, aki tud róla. „Imádkozz, hogy megtarthassam őt!” – fejeztem be.

Nijmeh és Maria ugyanannyira törődtek Tikvával, mint én. Ez nagyon megkönnyítette a dolgomat. Ha el kellett mennem, egyiküket ott hagyhattam velem.

1929 első napján kaptam egy levelet Valborgtól, egy karácsonyi üdvözlőlappal és egy pénztalvánnyal, ami nyolc dollárról szólt. Egy sietősen firkantott papíron megmagyarázta: „Időben feladtam karácsony előtt, de visszaküldték hozzám, további postaköltségért”.

Visszatekintve az utolsó néhány napra, csak ámulni tudtam Isten időzítésének pontosságán. Ha Valborg levele az utalvánnyal nem késik, karácsony előtt megkapom, mielőtt elhozom Tikvát. Ahogyan meg is történt, döntésemnek csak egy dologra volt szabad épülnie: arra a meggyőződésre, hogy Isten akarata a számomra, hogy ezt tegyem, az emberi segítség forrásainak minden jele nélkül. Isten csak azután engedte meg, hogy a pénz megérkezzen, miután elköteleztem magam: először Nijmehtől és most Valborgtól.

A hét közepén újból hallottam Mr. Cohen hangját, amint az udvarról szólított. Szívem kihagyott egy ütést. Csak nem azért jött, hogy Tikvát elvigye?

- Elhoztam önnek Tikva gyerekágyát – mondta és letette az udvaron –, ha esetleg szüksége lesz rá.
- Természetesen szükségem lesz rá! – válaszoltam. Miután elment, magamban hozzátettem: „De nem fogom őt visszatenni erre a szennyes, rongyos matraca!”

Másnap elmentem alkudozni az Óvárosba, és egy új matraccal, valamint egy kanna fehér festékkel és egy ecsettel tértem vissza. Huszonnégy órával később kiemeltem Tikvát a kosárból, és büszkén elhelyeztem az új matracán, a ragyogó, fehér gyerekágyban. Ezek és más szükséges kiadások után csak valamivel több mint három dollárom maradt.

De már nem aggódtam a pénzösszeg miatt, hogy milyen kevés. Úgy éreztem, nekem az a kötelességem, hogy gondját viseljem Tikvának. Ha én ebben hűséges vagyok, a pénz felelősségét Isten kezébe tehetem. Ahelyett, hogy imádkoztam volna a szükségleteimért, elkezdtem folyamatosan hálát adni Istennek mindazért, amit már megadott. A hálaadás sokkal jobban erősítette a hitemet, mint a könyörgés a szükségleteimért.

Amikor másnap reggel kinyitottam a külső ajtómat, találtam egy borítékot, amelyet alatta becsúszttak. Egyetlen palesztin font volt benne (kb. 4 dollár), de semmi üzenet! Ez majdnem félelmetes volt! Valakinek kellett lennie ott a sötétben. Megpróbáltam kitalálni, ki lehetett az. Talán valaki, aki látogatja Miss Ratcliffe istentiszteleteit? Nem volt rá mód, hogy ezt megtudjam. De végül is, ez nem az én dolgom. Nem számít, mi az ellátás csatornája, Isten a forrása!

Hamarosan következett egy másik meglepetés. Kaptam egy levelet Kristine Sonderbyttól, Korsorból, egy negyvenöt dolláros pénztalvánnyal és egy 1929. évi naptárral. Levelében ezt írta: „Karácsonykor néhány tanár összejött, és elhatároztuk, hogy elküldjük ezt Önnek mint elkésett karácsonyi ajándékot.” Még meglepőbb volt az utóirat: „Ebből öt dollárt Erna Stormtól kapott.”

Erna Storm! Aki úgy nyilatkozott, hogy az én jelenlétem az egész iskola szégyene. Isten valóban még a köveket is kenyérré tudja változtatni – tűnődtem.

Köszönő levelemben, amit Kristine Sonderbynek írtam, beszámoltam Tikváról és hozzátettem: „Az Ön üzenete a naptáron levő pásztorról kezd valóra válni. Jézus a karjaimba helyezte egyik kis bérányát.”

Már úgy hozzászóltam a takarékos élethez, hogy negyvenöt dollár egy egész vagyonnak tűnt. Tizenöt dollárt félretettem azonnali szükségleteimre, és elhatároztam, hogy a többivel megnyitom saját bankszámlámat a Barclays Banknál. Amikor kijöttem a bankból, inkább táncoltam, mint mentem!

Ahogy visszafele mentem Miss Ratcliffe háza felé, elmentem egy élelmiszerüzlet mellett, aminek a specialitása az Európából importált élelmiszerek voltak. Szemem megakadt egy kék dán sajton az ablakban. Egy kis darab annyiba került, mint egy teljes étkezés helyi ételekből előállítva. De a kísértés, hogy valódi dán ételt egyem, ellenállhatatlan volt. Vettem egy darab sajtot és egy kevés dán vaját vele. Aznap ebédre bőségesen megkentem vajjal és sajttal a durva barna kenyeret. A koppenhágai Tivoli étterem vendége soha nem élvezett ennél jobban étkezést.

Tikva állapota lassan, de biztosan javult. Mégis aggódtam a színe miatt. Arca még mindig úgy nézett ki, mint a törékeny pergamen, és bőre túl feszes volt. Úgy láttam, hogy rendkívüli gyengeségének egyik oka az, hogy egész nap ott fekszik abban a barlangszerű szobában, ahova fektettem őt. Szüksége lenne levegőre és napfényre!

Elmentem keresni egy babakocsit. Végül a Jaffa úton egy használtcikk-kereskedésben találtam egy brit gyártmányt, amelynek nagy kerekei és hosszú, elegáns teste volt. Messze volt attól, hogy új legyen, de tiszta és jó állapotú volt. A kereskedő húsz dollárt kért érte. Tíz perc alkudozás után leengedte tizenkettőre.

Aznap este Miss Ratcliffe lejött meglátogatni, és egy boríték volt a kezében.

– Ezt éppen ma kaptam – mondta. – Tizenkét dollár egy ismeretlen adományozótól. „Egy szükségben lévő zsidó gyermek részére”. Senki másra nem tudok gondolni, aki jogosultabb lenne a pénz felhasználására, mint ön.

Megint elakadt a lélegzetem Isten időzítésétől.

Másnap, amikor kitoltam Tikvát a babakocsiban, úgy éreztem, hogy egész Jeruzsálem az enyém. Volt-e valaha anya büszkébb és boldogabb, mint én?

Attól kezdve minden nap kivittem Tikvát, és az állapota gyorsabban kezdett javulni. Arca elvesztette sápadt sárga színét és egy halvány szín jelent meg rajta. Nem sok idő múlva már kis adagokban gabonakrémet is adhattam neki a tej mellé.

Sétáink alatt szabadon beszéltem Tikvához, mintha megértené, amit mondok. Énekeltem is neki azokat az evangéliumi énekeket, amiket Korsorban tanultam a pünkösdi emberektől. Az énekeket csak dánul tudtam, de az idő többi részében az angolt használtam. Nyilvánvalóan sokkal fontosabb volt számára az angol nyelv ismerete, mint a dán.

Úgy látszott, hogy Tikva ugyanúgy élvezte az egészet, mint én. Amíg énekeltem vagy beszéltem neki, hátradőlt a párnáján és ünnepélyesen rám szegezte tekintetét. De ha csendben voltam vagy figyelmem másra terelődött, nyugtalan és nyűgös lett, ásított és szemét dörzsölte, és minden mozdulatával tiltakozott: Miért nem beszélsz hozzám?

Egy nap, mikor az V. György Király úton toltam Tikvát, meghallottam, hogy a járdán két házaspár dánul beszél. Ez volt az első alkalom, hogy anyanyelvemet hallottam, mióta elváltam Kittytől Marseillesben. Nem tudtam ellenállni a kísértésnek, hogy ki ne hallgassam beszélgetésüket. Egy bizonyos utazási irodát kerestek. Elnézést kértem, és eligazítottam őket.

– Kérem, bocsássa meg, hogy megkérdezem – mondta egyikük –, de ez az ön kislánya? Az ő haja olyan sötét, az öné pedig világos.

– Igen – válaszoltam –, ő az én kislányom, de nem én vagyok az ő édesanyja.

Válaszom további kérdéseket váltott ki belőlük, és végül mind a négyen ragaszkodtak ahhoz, hogy meghívjanak egy közeli kávézóba egy pohár kávéra és „egy kis jó dán süteményre”. Körülbelül egy óra hosszat ültünk ott, amíg elmondtam nekik dániai háttérmet és azt, ahogyan Isten elvezetett engem Jeruzsálembe. Válaszul megtudtam, hogy a két férfi magas beosztású tisztségviselő a Dán Államvasutak Koppenhágai főhivatalában, és hogy magánúton voltak a Szentföldön feleségükkel.

Mielőtt elváltunk, elkérték címemet, és az egyik hölgy finoman pénzt csúsztatott a kezembe.

– Még hallani fog rólunk – mondta.

Amikor újból egyedül voltam az utcán, megnéztem a pénzt. Húsz dollár volt.

– Tikva – mondtam –, Isten jó hozzánk.

Sötét szemének csillogásával mintha azt mondta volna, hogy egyetért.

10. MAHANEH YEHUDA

Január vége felé Miss Ratcliffe tájékoztatott arról, hogy a házat, amelyben lakik, eladták, és az új tulajdonosnak az a szándéka, hogy azonnal beköltözik, mihelyt a jelenlegi bérlet lejár.

– Ez azt jelenti, hogy valamennyiünknek el kell innen menni Muharram-ra.

– Muharram?

– Ez egy évenként megtartott muzulmán ünnep. Kora tavaszra esik. Egy hagyomány szerint, amely a török időkből származik, a házbérletek Muharramtól Muharramig tartanak. Ezért Jeruzsálem utcái minden tavasszal megtelnek költöző emberekkel, és ebben az évben mi is közöttük leszünk.

Tíz nap múlva Ms Ratcliffe közölte velem, hogy aláírt egy bérleti szerződést egy házra Musrarában, a Damaszkuszi-kaputól mintegy fél mérföldnyire északra.

– Attól tartok, hogy az új házban nem lesz olyan elkülöníthető rész, amit bérbe adhatnék önnek – mondta bocsánatkérően.

– Igazán nagyon kedves öntől, hogy törődik velem – mondtam. – De talán ezzel Isten mutatja nekem, hogy ideje saját helyet találnom magamnak és Tikvának.

– Én nem számolnék Tikvával hosszú időre – figyelmeztetett Miss Ratcliffe. – Ha sikeresen gondolja és újból egészséges lesz, a családja valószínűleg vissza akarja őt majd kapni.

Erre nem válaszoltam, de Miss Ratcliffe szavai jobban zavartak, mint amennyire hajlandó voltam elismerni. Az a kilátás, hogy hirtelen saját házat kell keresnem, éppen elég rossz volt. De még rosszabb volt az a figyelmeztetés, hogy Tikvát esetleg hamarosan elveszik tőlem. Elvégre Isten azért hozott ide, hogy megmentsem az életét és Tikvának még szüksége van rám – mondtam magamnak.

Napi sétáim Tikvával a gyerekkocsiban házvadász-expedíciók lettek. Musrarában kezdtem keresni, remélve, hogy közel maradhatok Miss Ratcliffe-hoz. Miután néhány napi keresgélés Musrarában nem vezetett eredményre, csak akkor kezdtem vonakodva néhány távolabbi területet felderíteni nyugat felé. Végül egy Mahaneh Yehuda nevű városrészben találtam egy kis, kétszintes házat, amelynek a felső szintje kiadó volt, bútorozatlanul. A ház egy hat házból álló csoporthoz tartozott, egy sivár, homokos területen, a Jaffa úttól mintegy száz yardnyira északra. Mahaneh Yehuda, mint megtudtam, héberül azt jelenti: Júda tábora; ami azt sugalmazta, hogy ez a júdaizmus egyik erődítménye. Szerettem volna tudni, hogy egy kifejezetten zsidó negyed lakói hogyan fognak reagálni egy pogány betolakodóra. De mivel Muharramig már csak két hét volt hátra, nem mertem kockáztatni a halogatást.

A felső szint két helyiségből állt, ajtó választotta el őket egymástól, és volt egy külső lépcső. A bérleti díj havi tizenkét dollár volt, másfélszer annyi, mint amennyit Miss Ratcliffe-nak fizettem, és egy hónapot előre kellett fizetnem. Megszámoltam az erszényemben levő pénzt: körülbelül hét dollár.

Remélve, hogy elég pénz van a bankszámlámon, a tulajdonosnak adtam hat dollárt és megígértem, hogy a többivel visszajövök huszonnégy órán belül. Hazafelé menet megálltam a banknál. Kevesebb mint négy dollár volt a számlámon! Még a pénztárcámban levő készpénzzel együtt sincs hat dollárom.

Aznap este sokkal tovább tartott, mire sikerült elaludnom. Ha nem tudom előteremteni a többi hat dollárt, fennáll az a veszély, hogy elveszítem, amit már befizettem.

Végül kiszálltam az ágyból és letérdeltem a kemény kőpadlón.

– Uram, ha Mahaneh Yehuda az a hely, ahol akarod, hogy legyek, akkor hiszem, hogy gondoskodni tudsz a pénzről, amire szükségem van: a lakbér, a bútor, a költözködés... – Automatikusan elkezdtem azon gondolkodni, hogy egy ilyen összeg valószínűleg honnan jön majd, de azután eszembe jutottak azok a leckék, amelyekre Isten megtanított engem. Nekem az a kötelességem, hogy imádkozzam, Isten dönti el, hogyan válaszoljon az imámra.

Másnap csak egy levél volt a postafiókomban. A korszori iskolából jött. „Mellékelve megtalálja az orvosi biztosításának visszatérítését.” A „melléklet” egy számlakivonat volt 169,35 dollárról. Megálltam a banknál, hogy a számlámra tegyem ezt az összeget, és csak annyit tartottam meg készpénzben, amennyire éppen szükségem volt, majd egyenesen Mahaneh Yehudába mentem, és kifizettem a hat dollár hátralékot első havi lakbéremre.

Aznap este Miss Ratcliffe-el vacsoráztam.

– Mondja – szoltam hozzá –, miért várat minket Isten olyan gyakran azokra a dolgokra, amelyekre szükségünk van?

– Sokszor kérdeztem ugyanezt magamtól – válaszolta mosolyogva. – Talán Istennek az az egyik célja, hogy megtanítson minket arra a leckére, hogy napról-napra őtőle függünk. Amikor az Úri Imádságot tanította, Jézus ezt mondta a tanítványoknak: „...a ti Atyátok tudja, mire van szükségeket, mielőtt kérítek Őt...” (Máté 6:8). Mégis arra tanít, hogy kérjünk, minden nap.

A következő két hétben napi sétáimat Tikvával bútorvásárlásra szántam, ami számtalan lehetőséget biztosított nekem arra, hogy fejlesszem ügyességemet az alkudozásban. Egy napon, mikor a Jaffa úton mentem hazafelé és egy széket egyensúlyoztam a gyerekkocsi egyik végén, összefutottam Mr. Cohennel. Meglepődött a változáson, amit Tikván látott, és ezt ismételte: Ő nem ugyanaz a gyerek! Ő nem ugyanaz a gyerek! Tikva fejlődésére tett megjegyzése ellenére is megjegyeztem magamnak, hogy még soha nem fejezte ki köszönetét számomra. Miss Ratcliffe jóslatára emlékezve, vonakodva adtam meg neki leendő címet Mahaneh Yehudában.

Február végére alagsori szobám egyik falánál bútorok és felszerelések vegyes halma állt a költözésre készen. A legtöbb használt volt. Március 7., csütörtök volt a kijelölt nap. Miss Ratcliffe és háztartása két nappal később szándékozott költözni. Megegyeztem egy idősebb, Jona nevű zsidó férfival, hogy kocsijával eljön és elszállít. Mint kiderült, ez a kocsi néhány durva deszkából áll, melyeket két kereszttrúdhoz szegeztek és négy zötykölődő kerékhez kapcsoltak. Mindezt egy csontig lesoványodott fekete ló húzta. Nehéz lett volna megmondani, melyikük látszott öregebbnek: Jona vagy a lova.

Maria segített nekem felvinni dolgaimat a kőlépcsőn és feladogatta a kocsira. Majd odaállt a járdára Miss Ratcliffe és Nijmeh mellé, és búcsút intettek. Valamennyien melegen megöleltek, Tikvát is. Majd elhelyeztem Tikvát a babakocsiban, és elindultam Jona és a kocsi mögött. Az utolsó, amit hallottam, Nijmeh rekedt hangja volt, amint utánam kiáltott: Gyere el hozzánk hamar!

Jona lova mellett gyalogolt, egyik kezével tartva a gyeplőt. Másik kezében egy ostort vitt, de ezt csak a legyek ellen használta fegyverként. Amikor a kocsi egy kerékvágást vagy kátyút érintett, a kocsin minden hintázott és remegett. Fonott kosaram kétszer is leesett az útra. Amikor ez történt, Jona és a ló megállt, amíg én felszedtem a kosarat és visszatettem a kocsira.

Amikor elértük a Jaffa utat, részesei lettünk költöző családok nagy zűrzavarának. Az egyszerűbb emberek maguk cipelték ingóságait, dobozokban, bőröndökben vagy batyukban, ami a hátukra volt kötve. Mások kizárólag kocsikat, tevéket, szamarakat vagy lovaskocsikat használtak. Csak nagyon kevés embernek volt gépkocsija. A hangulat leginkább egy karneválra emlékeztetett, az utca szélén, szüleik mellett szaladgáló gyerekekkel.

Amint a Jaffa úton vánszorogtunk, szememet újra magára vonta az Óváros fala, ami jobb kezem felől volt. Különös, mennyire megváltozott hozzáállásom ezekhez a kövekhez. Először Korsor takaros, tiszta házaihoz hasonlítottam, akkor durvának és távolinak tűntek. De most úgy álltak ott, mint bizalmas barátok, amint őrzik utamat.

Dél felé járt, amikor megérkeztem új otthonomba, Mahaneh Yehudába. Jona ledobálta minden tulajdonomat a homokos talajra, az épület mellett, ahol a külső lépcső feljáratot biztosított az emeletre. Majd elvette a kialakított árat, négy dollárt, és magamra hagyott.

Első dolgom az volt, hogy felvittem és elhelyeztem a gyerekágyat és beletettem Tikvát. Majd egyenként felcipeltem és helyére tettem a többi tárgyat. A külső szobát konyhának és ebédlőnek rendeztem be, és az egyik sarokban hagytam helyet a gyerekkocsinak. A hátsó szoba – ez valamivel nagyobb volt – lett a hálószobánk és a nappalink.

Csatorna és vízvezeték nem volt a házban. De amikor felderítésre indultam a ház mögött, felfedeztem egy közös udvart, amelynek közepén egy betonozott emelvényen városi vízvezeték csapja volt. Az egyik oldalon vasból készült hullámlemezek fedtek be egy sor galvanizált mosóteknőt. Láttam néhány nőt, akik éppen mostak, míg mások vizet vittek haza négygallonos petróleumos kannákban. A másik oldalon néhány fabódé állt, amelyek WC-ként szolgáltak.

Ezek a lehető legegyszerűbb módon készültek: egy sor mély gödör a talajban, mindegyiken faláda egy kör alakú kivágással, rajtuk fedő. Úgy látszott, hogy ezek az illemhelyek ugyanúgy, mint a víz, mind a hat ház összes lakójának közös használatában állt, nem említve a legyek miriádjait.

Lakásomra visszatérve észrevettem, hogy a nappalim alatt levő földszinti szoba egy fűszerüzlet raktárának volt berendezve. Bentről kihallatszott emberek alkudozásának ismerős hangja, részben arabul, részben jiddisül beszéltek. A másik földszinti szoba ajtaja zárva volt, az ablakon a redőny le volt eresztve. Nem láthattam, ki lakik ott.

Kilenc órakor, a mozgalmas nap után fáradtan már ágyban voltam, és már majdnem elaludtam, amikor beszélgetést és elfojtott nevetést hallottam lentről, a fűszerüzletből. A fonográf elkezdte játszani a Volgai Hajóvontatók Dalát egy férfikórus előadásában. A dal közepén a tű elakadt a lemez egy sérülésén, és mindegyre ismételte az utolsó két szót: Yo-oh heave, yo-oh heave, yo-oh heave. Végül valaki továbblékhette a tűt, és a felvétel folytatódott a végéig.

– Ez igazán nevetséges – mondtam magamban –, hogy ilyenkor éjjel a Volgai Hajóvontatók Dalát hallgatja valaki egy fűszerüzletben.

Amíg ezen gondolkodtam, a fonográf előről kezdte a dalt. Lehetséges volna? Igen, ez ugyanaz a dal. Sőt, mi több, a tű újra elakadt ugyanott, ugyanannál a két szónál. A harmadik alkalommal feltámadt bennem egy halvány gyanú. Talán valaki az én kedvemért teszi mindezt?

Miután már negyedszer is a végére ért a felvétel, semmi kétségem sem lehetett. Mielőtt Mahaneh Yehudába költöztem, szerettem volna tudni, hogy egy zsidó közösség hogyan fog reagálni egy pogány betolakodó jelenlétére. Most megkaptam a választ. Az üdvözlő bizottság ott serénykedett alattam, a fűszerüzletben.

Éjfélkor úgy számoltam, hogy kb. negyvenszer hallottam a Volgai Hajóvontatók Dalát. A tű egyszer sem mulasztotta el, hogy elakadjon. Volt, amikor két percig is ismételte, hogy Yo-oh heave, mire valaki továbblékte. Akárki is volt lent az üzletben, olyan buzgalmat tanúsított, hogy az méltó lett volna nemesebb célra is.

Ahogy a dal újra és újra ismétlődött, egyre távolabb került tőlem az álom. Volt egy kevés steril vattám Tikva számára, és megpróbáltam bedugni a fülemet, de azoknak a férfihangoknak volt egy olyan rezonanciája, amely átjárta a vattát is. Mikor észrevettem, hogy Tikva ébren van, felkeltem, hogy megnézzem. A hátán feküdt, nyitott szemmel, magában gügyögve. Élvezte a zenét.

– Tikva – mondtam –, most az egyszer nem értünk egyet valamiben!

Hajnali három órára annyira kimerültem, hogy végül nyugtalan álomba merültem, míg a fonográf még mindig szólt.

Másnap gyorsan rájöttem, hogy az egész közösség figyelmének központjába kerültem, akik a hat házban laktak. Ha a WC-re mentem vagy vizet vittem, az asszonyok félbeszakították beszélgetésüket, megfordultak és rám meredtek. A gyerekek nyíltan vihogtak és rám mutogattak egymás között, megjegyzéseket tettek egy olyan nyelven, amelyet nem érttem. Eszembe jutott az iskolaudvar légköre Korsorban, miután keresztiségem híre köztudott lett. De Korsorban megvolt az a tekintélyem, ami tanári állásomból származott, és értettem a nyelvet.

Délután négy órára minden tevékenység megszűnt a házak közötti térségen és rájöttem, hogy a szombat megkezdődött. Visszatértem lakásomra, és megpróbáltam figyelmemet más dolgokra koncentrálni, de magamban harcolnom kellett a növekvő feszültség ellen. Vajon megismétlődik az előző éjjeli szerenád? Esetleg a tiltakozásnak egy más formáját tervezik?

Figyeltem az óramutatót, amint az órák teltek. Eljött kilenc óra, majd elmúlt. Tíz óra. De a csend zavartalan volt. Szemmel látható volt, hogy szomszédaimnak nem volt további üdvözlésük számomra. Talán a szombat tisztelete tartotta vissza őket. Túl fáradt voltam ahhoz, hogy tovább gondolkozzam ezen, és megkönnyebbült sóhajjal gyorsan mély álomba merültem.

Másnap reggel kimostam Tikva pelenkáit és saját fehérneműmet, és kiakasztottam száradni a közös udvar szárítózsinórjára. Délben visszamentem leszedni és azt találtam, hogy mindent letéptek a zsinórról és beletapostak a porba.

– Akárki tette ezt, szégyellje magát! – kiáltottam. Körülnéztem valami jelet keresve, hogy ki lehet a felelős. Egy lélek sem volt látható, mégis éreztem, hogy sok szempár mered rám. Amilyen méltóságteljesen csak tudtam, összeszedtem a szétszórt ruhákat, és visszamentem a lakásomba.

Leültem az asztalhoz, és megpróbáltam összeszedni nyugalmamat. Felkészültem arra, hogy egy ideig eltart, míg alkalmazkodom Mahaneh Yehudához, sőt magányosságra is. De mivel vontam magamra

ezt a nyílt ellenséges magatartást olyan emberek részéről, akikkel soha nem is beszéltem? Esetleg súlyos hibát követtem el, amikor ideköltöztem, vagy új leckék várnak rám, amiket most még nem értek? Emlékeztem, hogy Miss Ratcliffe ezen a napon költözik új házába, Musrarába. Elmegyek másnap reggel az istentiszteletre és megkérdezem, tud-e valami tanácsot adni!

Mahaneh Yehudától kb. egy mérföldre volt Miss Ratcliffe háza Musrarában. Vasárnap korán reggel elindultam, Tikvát magam előtt toltam a gyerekkosziban. Amint magam mögött hagytam Mahaneh Yehudát, szellemem egyre könnyebb lett, és észrevettem, hogy énekelek. A maga módján Tikva is részt vett megkönnyebbülésemben: tapsolt és utánozta a hangomat.

Nijmeh és Maria örömmel üdvözöltek minket, és mindketten ragaszkodtak ahhoz, hogy vigyázzanak Tikvára a szolgálat alatt. A végén félrevontam Miss Ratcliffe-et, és elmondtam neki azt az ellenséges fogadtatást, ami várt engem Mahaneh Yehudában.

– Én igazán nem értem, miért bánnak így velem – mondtam. – Semmi rosszat nem követtem el ellenük.

Miss Ratcliffe egy darabig csendben volt, majd megszólalt:

– Az ön problémáinak gyökerei messzire nyúlnak vissza a történelemben. Először is meg kell értenie a zsidó hozzáállást a kereszténységgel szemben. Számukra ez egy nemzetiségi és kulturális örökség, nem személyes hit. Ebben az országban az ember automatikusan vagy zsidó vagy mohamedán vagy keresztény.

– De miért állnak szemben a keresztényekkel?

– A zsidó válasz erre szomorú, de számukra nagyon meggyőző. A középkorban a keresztések a kereszttel – mint jelképpel – egész zsidó közösségeket mészároltak le Európában. Később, amikor elfoglalták Jeruzsálemet – ők felszabadításnak nevezték –, több vért ontottak és több súlyos atrocitást követtek el, mint a korábbi megszállók, kivéve talán a rómaiakat. Később Európa és Oroszország gettóiban feszületet hordozó keresztény papok vezették a csöcselék brutális rohamát zsidó közösségek ellen.

– De én nem nevezném keresztényeknek azokat, akik ilyeneket tesznek, még kevésbé tenném én magam.

– Talán nem, de az ő szemükben ez a név, hogy Christensen, azonosítja önt azokkal az emberekkel. Jelenléte emlékezteti őket azokra a dolgokra, amelyek előtt sokan menekülve jöttek erre a földre. Emellett ön megsértette a szombatot, amikor mindenki szeme láttára mosott és teregetett.

Most én voltam a soros, hogy csendben maradjak. Bűnös voltam asszociáció által azokért a bűnökért, amelyeket az elmúlt századokban a zsidó nép ellen elkövettek. Személyesen is hibás voltam, mert a szent napjukon mostam.

– Mit tanácsol nekem, Miss Ratcliffe? Az volt a legnagyobb hiba, hogy Mahaneh Yehudába költöztem?

Miss Ratcliffe a Bibliájáért nyúlt.

– Hadd válaszoljak Pál szavaival: „Mindez pedig Istentől van, aki minket magával megbékéltetett, a Jézus Krisztus által és aki nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Krisztusért járván tehát követségben...” (2Kor.5:18-20)

– Követség?

– Nem érti? Először Isten megbékéltette önt saját magával. Most megbízta önt azzal a szolgálattal, hogy Mahaneh Yehuda népét megbékéltesse, lerontva a gyanakvás és a félelem sorompóit, amelyek századok alatt épültek fel. Ez egy nagy kihívás, Miss Christensen.

A nap további részében Miss Ratcliffe szavain gondolkoztam. Kértem Istent, mutassa meg célját az életemre nézve. Ő elhozott Jeruzsálembe, és odaadta nekem Tikvát, hogy gondozzam. Ebben nem kételkedtem. De most szembekerültem feladatomban más részével: hogy Krisztus követe legyek Mahaneh Yehudában.

– Mi egy nagykövet kötelessége? – kérdeztem magamtól. – Nem az, hogy megváltoztassa az embereket, akikhez elküldték, hanem azt, hogy képviselje Királyát, akit szolgál. Milyen méltatlan voltam erre! De mivel azt kértem Istentől, hogy mutassa meg a feladatomban, ezt most nem tudtam megtagadni.

A következő napokban hozzáállásom változáson ment keresztül. A vonakodás fokozatosan átadta helyét az izgalomnak. Új fényben kezdtem látni szomszédaimat. Már nem bántódtam meg elzárkózásuktól, amely időnként nyílt gorombaságig fajult. Elfogadtam ezt kihívásként. Hogy ezt legyőzhessem, el kellett fogadnom nagykövetségi szerepemet és diplomáciát kellett gyakorolnom.

Elhatároztam, hogy először ahhoz a nőhöz próbálok közeledni, aki vezette a fűszerüzletet a nappalim alatt. Elkezdtem tőle vásárolni. Shoshanna volt a neve, ami a rózsa héber megfelelője. Kövér, vidám nő volt, negyvenes éveinek elején járt, és két iskoláskorú lányával élt. Napjait a fűszerüzletben töltötte, de minden este hazament lakására, egy másik kerületbe. Mivel néhány évig az Egyesült Államokban élt, jól beszélt angolul. Soha nem beszélt a férjéről, egy alkalmat leszámítva, amikor megemlítette, hogy New Yorkban dolgozik.

Amikor lementem az üzletbe, mindig magammal vittél Tikvát is. Nem sok idő múlva Shoshannán erőt vett kíváncsisága.

– Ő zsidó? – kérdezte.

– Igen – válaszoltam.

– Mennyi idős?

– Valamivel több mint tizenöt hónapos.

– Tizenöt hónapos! – mondta Shoshanna hitetlenkedve. – Feleannyinak néz ki. Beteg volt?

Ez volt az a lehetőség, amire vártam. Elmeséltem harcomat Tikva életéért és hogyan ápoltam őt, hogy visszakapja egészségét és erejét. Az eredmény pontosan az volt, amit reméltem. Shoshannában az anyai ösztön erősebbnek bizonyult vallási előítéleteinél. Attól kezdve szövetségesem lett Tikváért folytatott harcomban. Amikor levittem őt a boltba, Shoshanna mindig elvette őt tőlem, és adott neki egy banánt vagy egy narancsot, és egész idő alatt jiddisül gügyögött Tikvának. Erre az időre Tikva már elég erős volt ahhoz, hogy mellettem álljon egy pár percig, feltéve, hogy volt mibe kapaszkodnia.

Shoshanna boltja az információk nem hivatalos központja volt a hat ház lakói számára. Két-három hét alatt minden nőhöz eljutott Tikva története, és ennek eredményeként magatartásuk velem szemben kezdett megváltozni. Nem sok idő múlva elkezdtek köszönni nekem a „Shalom” szóval. Néhányan még azt is felajánlották, hogy vigyáznak Tikvára, amíg vízért megyek vagy mosok. Természetesen nagyon vigyáztam, hogy soha többé ne tegyem ezt szombaton.

Ahogy olvastam az Ószövetséget, rátaláltam a szombattal kapcsolatos rendelkezésekre, amiket Mózes adott. Egyik ilyen rendelkezés volt a gyertyagyújtás tilalma. Szomszédaim Mahaneh Yehudában ezt alkalmazták olyan dolgokra is mint a dohányzás, a lámpa vagy a kályha meggyújtása. Ennek ellenére észrevettem, hogy sok férfi kilopakodik a WC-re szombaton és titokban gyorsan elszív egy cigarettát. Ha ilyenkor elmentem mellettük, hangosan köhögtem, hogy figyelmeztessem őket közeledésemre, majd tüntetően másfelé néztem. Ilyen módon kialakult közöttünk egy hallgatóságos szövetség.

Diplomáciám jó eredményekre vezetett a felnőttekkel, de a gyerekek továbbra is sok problémát okoztak. Különös örömet jelentett nekik, ha felboríthatták szemetes kukámat, ami külső lépcsőm aljánál állt. Egy Ephraim nevű, tizenkét év körüli fiú volt a vezetőjük. Ő volt diplomáciai művészetem következő kihívása.

Időről időre hallottam, amint egy férfi, aki rokonnak tűnt, angolul beszélt Ephraimmal. Elhatároztam, hogy ezt felhasználom ürügyként.

– Ephraim – mondtam, mikor egy reggel találkoztam vele a lépcsőnél –, hol tanultál meg ilyen jól angolul?

Ephraim úgy kihúzta magát, hogy azonnal néhány centivel magasabb lett.

– A nagyapám Londonból jött – válaszolta.

– Akkor te vagy az, aki segíthetnél nekem ezekkel a gyerekekkel kapcsolatban – folytattam. – Nekik fogalmuk sincs arról, hogyan illik viselkedni. Minden nap felborítják a szemetes kukámat.

– Majd én megmondom nekik, hogy hagyják abba. Hallgatni fognak rám – mondta Ephraim egy katonai parancsnok meggyőződésével, mint aki parancsokat adhat katonáinak.

Ezzel vége volt a gyerekekkel kapcsolatos problémáimnak, és Ephraimmal hamarosan jó barátok lettünk. Ha találkoztunk, amikor hazatértem sétámról Tikvával, mindig megfogta a gyerekkocsi egyik végét, és segített felvinni a lépcsőn.

A Shoshanna üzlete melletti szobában lakott egy nő, akit nehezebb volt megközelíteni. Töpörödött kis teremtés volt, mindig gyapjú kendőt viselt, a hőmérséklettől függetlenül. Vera volt a neve. Csak lengyelül és jiddisül beszélt, meg valamit konyított az arabhoz is, ami majdnem lehetetlenné tette

közöttünk a kommunikációt. Shoshannától tudtam, hogy Vera nagyapja rabbi volt, és ő ezért kitüntetve érezte magát. Özvegy volt, és egy csekély juttatásból élt, amit a fia küldött Chicagóból.

Egy péntek este, valamivel naplemente után kinéztem az ablakon, és láttam, hogy Vera végigrohan a házunk előtti üres téren, ami pénteken ebben az időben általában üres volt. Néhány perccel később kopogott az ajtómon. Amikor beengedtem, odament a lámpámhoz, ami az asztalomon állt meggyújtva, rámutatott, majd lefelé mutatott a szobája felé.

– Akarod a lámpámat? – kérdeztem.

Egy pillanatig zavartan nézett rám, majd megfogta a ruhaujjamat és az ajtó felé húzott. Nem értettem, mit akar, de hagytam, hogy levezessen a lépcsőn és bevigyen a szobájába. Lámpája meggyújtatlanul az asztal közepén állt. Felvett mellőle egy doboz gyufát, egyet kivett és olyan mozdulatot tett, mintha meggyújtaná.

Hirtelen megértettem! Vera túl későn jött haza, és naplemente előtt már nem tudta meggyújtani. Mivel zsidó volt, már nem tehetette ezt meg, mert a szombat elkezdődött. De számomra, aki pogány voltam, ez nem jelentett akadályt. Gyorsan meggyújtottam a lámpát és beállítottam a lángot. Vera öröme határtalan volt.

– Habeebti! Habeebti! – mondta, és megveregette a karomat. Tudtam, hogy a „Habeebti” arabul azt jelenti: kedvesem.

Ettől kezdve Vera magától értetődőnek tartotta, hogy minden szombaton lemegyek és meggyújtom a lámpáját. Ez lehetővé tette számára, hogy fél órával elhalassza a lámpa meggyújtását és így megtakaríthatott egy kevés petróleumot, ami jelentős tényező volt egy ilyen kevés pénzből élő ember számára. Vera lámpájának meggyújtása szombati szertartásaim egyik állandó része lett, míg ő ezután legjobb barátjaként kezelt. (Szemmel láthatóan nem is volt más barátja.) Minden alkalommal, amikor elmentem az ajtaja előtt vagy talákoztunk vízfordás közben, felkiáltott: Habeebti!

Mahaneh Yehudába való költözésemnek az lett az egyik következménye, hogy arab tanárom nem volt hajlandó eljönni és órákat adni nekem. Kérdeztem ennek okát, de kitérő válaszokat adott. Végül megkérdeztem Miss Ratcliffe-et, tudja-e ennek magyarázatát.

– El tudom képzelni, hogy mint arab, fél bemenni egy olyan körzetbe, ahol csak zsidók vannak.

– De hát biztos, hogy Mahaneh Yehudában nem bántaná őt senki.

– Valószínűleg nem, de ha túl gyakran látják őt odamenni, elveszítené saját népének jóindulatát. Jelenleg mindkét fél figyel a másikat, és a levegő annyira fel van töltve feszültséggel, hogy csak egy kis szikra kell, hogy mindent lángba borítson.

Hogy arab nyelvleckéim hiányát kipótoljam, hetente két-három alkalommal elmentem Miss Ratcliffe házához, és Nijmehhel gyakoroltam a beszélgetést. Ezenkívül rendszeresen látogattam Miss Ratcliffe vasárnap reggeli istentiszteleteit. De most már Mahaneh Yehuda volt az otthonom.

Április közepén eszembe jutott, hogy már hat hónapja vagyok Jeruzsálemben, és ideje meghosszabbítanom vízumomat. Tikvát betettem a gyerekocsiba, és elmentem a Bevándorlási Hivatalba. Egész úton komolyan imádkoztam, hogy ne legyen semmi probléma vízumom megújítása körül. Nagy megkönnyebbülésre a hivatalnok egyszerűen beütötte útlevelembe az új vízumot, majd visszaadta.

Útközben hazafelé hallottam, amint egy éles hang szólít meg a hátam mögött svédül.

– Miss Christensen, mit csinál ezzel a babakocsival?

Megfordultam. Miss Gustafsson volt.

Elmondtam neki azokat a körülményeket, amelyeken keresztül Isten elhozta nekem Tikvát.

Világos volt, hogy Miss Gustafsson nem hatódott meg.

– Remélem, nem hagyja, hogy túl sok idejét elrabolja – mondta. – Nyilván vannak fontosabb dolgok is, amivel törődnie kell, mint egy kis baba.

Egész úton hazafelé Miss Gustafsson szavaival küszködtem. Ő csak hangot adott annak a kérdésnek, amellyel én magam is harcoltam. Végül is képzett tanár vagyok, és heti kétszáz gyerekkel szoktam foglalkozni. Okos dolog volt-e, hogy egyetlen gyerekre fordítom minden figyelmemet?

Tikvának volt egy különös képessége arra, hogy olvasson a gondolataimban. Amikor kiemeltem a gyerekkocsiból és felvittem a lépcsőn a lakásunkba, mindkét kezével átölelte a nyakamat és arcát a mellemhez nyomta. Majdnem olyan volt, mintha azt mondta volna: Köszönöm, hogy gondozol!

Egy vagy két héttel később kaptam egy ajánlott levelet a koppenhágai Dán Államvasutak hivatalos levélpapírján. A két dán házaspártól volt, akik meghívtak kávéra és süteményre az V. György Király úton. – Itt, a hivatalunkban – kezdődött a levél – alakítottunk egy kis Lydia-kört, hogy támogassuk Önt jeruzsálemi munkájában. Kérjük, hogy használja fel ennek az ajándéknak egy részét arra, hogy vegyen valami csinos ruhát Tikvának.

A levélhez mellékeltek egy nemzetközi pénzutasítványt nyolcvan dollárról. Azzal ünnepeltem, hogy vásároltam Shoshanna legfinomabb magyar szalámijából.

Erre az időre már elintézttem Shoshannával saját vásárlási módszeremet. Egy kötéllel leengedtem egy kosarat az ablakból, Shoshanna ajtaja előtt. Amikor meglátta a kosarat leereszkedni, kidugta a fejét az ajtón és megkérdezte, mit akarok. Amint felsoroltam, minden dolgot betett a kosárba, majd felhúztam a kosarat, kiürítette, aztán másodszor is leengedtem a megfelelő összegű pénzzel.

Május elején kaptam egy csomagot anyámtól. Egy gyönyörű rózsaszínű pulóver volt benne, amit ő kötött Tikvának. A koppenhágai Lydia-körtől kapott pénz egy részéből vettem egy ehhez illő rózsaszínű ruhát és egy pár fehér cipőt. Másnap reggel, amikor kitoltam Tikvát új öltözékében, szomszédaim kijöttek, hogy megcsodálják.

Hálás voltam a magatartásukban bekövetkezett nagy változásért, de legbensőségesebb kapcsolatom magával Tikvával volt. Egész világom körülötte épült fel. Nagyon kicsi, de furcsán teljes volt ez a világ. Időnként majdnem lelkiismeretfurdalásom volt, amiért olyan elégedett vagyok. Talán igaza volt Miss Gustafssonnak, amikor megdorgált, amiért minden időmet egy babának szentelem? Talán keresnem kellene egy nagyobb lehetőséget a szolgálatra? De az a különös békesség a szívemben mintha azt mondta volna, hogy ez az a feladat, amellyel Isten megbízott.

A maga részéről Tikva kifejlesztett egy szokatlan érzékenységet minden dologgal kapcsolatban. Ha például valami házimunkával voltam elfoglalva, mint mosás vagy vasalás, ott állt a gyerekágyban, a rácsba kapaszkodott és minden mozdulatomat követte ünnepélyes fekete szemével. Amikor befejeztem egy különösen fárasztó dolgot, mint amilyen egy lepedő kivasalása, megkönnyebbült sóhajt hallatott, mintha ezt mondaná: Na, ezzel megvolnánk!

Minden másnál jobban élvezte az imádkozást és a dicséretet. Bútor-alkudozásaim egyike, ami sok örömteli órát szerzett mindkettőnk számára, egy régimódi hintaszék volt, amelynek ülése és támlája nádból készült. Ölembe ültettem Tikvát és előre-hátra ringatóztam, hangosan énekelve és imádkozva. Nem számított, mennyi ideig tartott, csendben feküdt a karjaimban, vagy csatlakozott imáimhoz gyermeki nyelven.

Május közepén egy éjjel arra ébredtem, hogy erős, égető fájdalmat éreztem a lábamon. Felkaptam lámpámat és odavilágítottam. Bokám vörös volt és duzzadt. Valami megcsíphetett az ágyban. Elkezdtem keresni az ágyneműmben. Végül találtam egy kicsi, vörösesbarna bogarat, ami ott bujkált matracom varratában. Felkaptam kefeimet és fésűmet és a kettő között összenyomtam. Egy csepp sötét folyadék buggyant ki: a saját vérem.

Másnap reggel megmutattam Shoshannának a duzzanatot a bokámon.

– Poloska – jegyezte meg. – Ahogy az éjszakák egyre melegebbek lesznek, előbújnak a padlódeszkák hasadékaiból és felmásznak az ágy lábán. Vegyen négy üres kis kannát és tegye az ágy lábai alá. Ezután töltsen meg az edényeket petróleummal, így a bogarak nem tudnak majd felmászni.

Aznap éjjel, mikor ágyam mindegyik lába petróleumban állt, ismét nyugodtan aludtam. Néhány zavartalan éjszaka után örültem Shoshanna stratégiája sikerének, amikor egyszer ugyanarra az égető fájdalomra ébredtem. Gyorsan meggyújtottam a lámpát, megkerestem a bogarat és elnyomtam. Egy nagy csepp vér buggyant ki.

De hogy került a bogár az ágyamba? Körülnéztem a szobában. Az ágy mögött egy másik bogár mászott felfelé a falon. Miután elérte a mennyezetet, elkezdett kúszni a szoba közepe felé, majd hirtelen lepottyant az ágyamra. A következő pillanatban összenyomtam a kefe és a fésű között. Most nem volt vér.

A bogarak gonosz találékonysága, ami így megnyilvánult, megdöbbentett. Még nagyon sok rejtőzhetett a padlóban. Lehetetlen, hogy minden éjjel itt üljek és elpusztítsam őket, amint leesnek az ágyamra. De nem számíthatok békés alvásra, amíg nem találok valami módot, hogy elbánjak velük. De hogyan? Szükségem van a segítségedre, Uram – mondtam.

Majdnem azonnal eszembe jutott az egyiptomi csapások története. Kellemetlen lények sorozata volt ott: békák, tetvek, legyek. De Isten ezeket ellenőrzése alatt tartotta, és az ő népét megőrizte tőlük. Nem tudná ezt megtenni ezekkel a poloskákkal?

Térdre hullottam az ágy mellett.

– Uram – mondtam –, ezek a bogarak csapást jelentenek a számomra, és nincs módom arra, hogy védekezzenek ellenük. Kérlek, hogy távolítsd el ezeket tőlem, és ne engedd, hogy visszajöjjenek.

Több hét telt el, mire rájöttem, hogy Isten meghallgatta kérésemet. Attól kezdve egy bogár se tűnt fel a szobámban.

Május végére Tikva megtette első lépéseit. Természetesen levittem Shoshannához és megosztottam vele ezt a győzelmet. Majd átkocsikáztattam Miss Ratcliffe házához, hogy nekik is megmutassam.

Tikva lassan tanult meg járni fizikai gyengesége miatt, de szellemi fejlődése nyilvánvalóan nem szenvedett hiányt. Erre az időre, mikor már járni tudott, néhány egyszerű angol szót is használt, mint tej vagy üveg. De természetesen legnagyobb gyönyörűséggel azt hallgattam, mikor lassan, de tudatosan ezt mondta: mama. Kedvenc játéka az volt, amikor megtanítottam neki az arc részeit jelentő szavakat. Rátettem ujjamat a szememre és ezt mondtam: szem. Majd ujjamat az ő szemére tettem és vártam a választ: szem. Amikor megtanulta, hogy „szem”, megismételtem a dolgot: orr, száj stb.

Egy nap, amikor éppen letettem Tikvát délutáni alvásra, váratlanul Mr. Cohen jelent meg az ajtómnál. Ez volt az első alkalom, hogy meglátogatott, mióta Mahaneh Yehudába költöztem. Szájamra tettem az ujjamat, és bevezettem őt abba a szobába, ahol Tikva aludt a gyerekágyban. Egy-két percig nézte, majd visszavittem őt a konyhába és becsuktam az ajtót.

– Hogy van Tikva? – kérdezte.

– Csodálatosan jól – válaszoltam. – Két hete elkezdett járni.

– Ez jó. – Mr. Cohen szünetet tartott. Elkerülte, hogy a szemembe nézzen. Láttam, hogy van valami a gondolataiban. – Tudja... – Újból szünet. – Nos, az a helyzet, hogy Hadassa elhagyott. Elment Tel Avivba. El kell mennem, hogy megtaláljam.

– Igazán sajnálom, hogy ezt hallom – mondtam.

– Azért jöttem, hogy Tikvát visszavegyem. – Most nézett először a szemembe. – Ha Hadassa megtudja, hogy Tikva velem van, akkor vissza fog jönni hozzám. Elviszem Tikvát Tel Avivba.

– Elviszi Tikvát? – Torkom hirtelen kiszáradt. – De hát nem érti? Ehhez nem elég erős. Ez megint veszélyeztetné az életét. Csak imádság által...

– El kell őt vinnem – vágott közbe Mr. Cohen. – A busz kevesebb mint egy óra múlva indul Tel Avivba.

– De Mr. Cohen... – Az érvek áradata jutott eszembe, de a szavak az ajkamra fagytak. Egy olyan erő, ami erősebb volt a saját akaratomnál vagy érzelmeimnél, egyszerűen hatalmába kerített. Legnagyobb meglepetésemre hallottam, hogy ezt mondom: Hadd öltöztessen fel.

Bementem a hálószobába, összeszedtem néhány ruháját és beraktam egy papírzacskóba. Majd felemeltem – félig még aludt –, és ráadtam rózsaszínű ruháját és fehér cipőjét. Tiltakozásul nyöszörgött, de egy perc alatt újra elaludt a karomban.

Visszatérve a konyhába, apja karjaiba tettem. Kinyitotta a szemét, az arcába nézett és sírva fakadt. Cohen egy pillanatig zavarban volt, és arra számítottam, hogy megváltoztatja elhatározását. Majd tekintete a gyerekkocsira esett.

– Erre szükségem lesz, hogy alhasson – mondta.

Ahogy Mr. Cohen úr a kocsiba tette Tikvát, megtöltöttem egy üveget tejjel és betettem mellé a ruháival együtt. Saját viselkedésem csodálkozva segítettem a kocsit levinni a lépcsőn. Ott Tikva egy pillanatig abbahagyta a sírást és felém nyújtotta a kezét arra várva, hogy felvegyem. Ehelyett én megfordultam és felszaladtam a lépcsőn. Odaálltam a hálószoba ablakához és néztem, amint Mr. Cohen

tolja maga előtt a gyerekkocsit, amíg elérte a Jaffa utat és eltűnt a szemem elől. Az utolsó, amit láttam, a fekete jarmulk-sapka volt a fején.

Végül elfordultam az ablaktól és lassan végigmentem az üres, gyűlöletes lakáson. Egy pillanatig sem tudtam tovább itt maradni. Amilyen gyorsan csak tudtam, elmentem Miss Ratcliffe házához, és egyenesen Nijmeh szobájába mentem.

– Tikvát éppen most vitte el az apja – törtem ki –, és Tel Avivba megy. Akartam vele vitatkozni, de volt bennem valami, ami nem engedett. Ó, Nijmeh, rosszul tettem, hogy elengedtem őt?

Nijmeh egy pillanatig hallgatott, majd ezt mondta:

– Nem, nem tette rosszul. A Szent Szellem volt az, aki nem engedte, hogy érveljen. Gondoljon arra, nem számít, hogy mennyire szereti Tikvát, Isten még jobban szereti.

– De Nijmeh, ő olyan törékeny! Az apja nem tud úgy gondoskodni róla, ahogy kellene. Tudom, hogy Isten őt rám bízta. Nem értem...

Nijmeh maga előtt tapogatózott, amíg megtalálta a kezemet.

– Ilyen pillanatokban nem kell értenünk. Bízunk kell.

– Imádkozz értem Nijmeh! Én akarok bízni, de olyan vihar van bennem.

Hosszú ideig ültünk egymás mellett, Nijmeh keze az enyémen volt. Végül ezt mondta:

– Istenben bízni nem érzés, hanem elhatározás kérdése. Nem mindig tudjuk megváltoztatni az érzelmeinket, de a döntésünket igen.

– De hogyan tudom abbahagyni az aggódást érte?

– Ön nem tudja. De el tudja dönteni az akaratával, hogy Istenre bízsa őt, és megpecsételheti ezt azzal, hogy hangosan kimondja.

És ott Nijmeh jelenlétében meghoztam döntésemet:

– Nem számít, mi történik, Istenben bízom: Tikváért, magamért és azért, ami ezután fog történni!

11. A LEMONDÁS

A következő hét egy állandó konfliktus volt. Minden elképzelhető módon próbáltam fegyelmezni a gondolataimat és igyekeztem alávetni magam annak az elhatározásnak, hogy az érzelmeimtől és a körülményektől függetlenül akarok Istenben bízni. Amennyi időt csak tudtam, bibliaolvasással és nyelvtanulással töltöttem, de állandó erőfeszítést igényelt, hogy figyelmemet erre irányítsam.

Az éjszakák voltak a legrosszabbak. Agyamat ostromolták a kérdések Tikvával kapcsolatban. Visszatért-e Mr. Cohenhez a felesége, vagy egyedül próbálja Tikvát ellátni? Megkapja-e rendszeresen az ételt és a friss levegőt, amire szüksége van? Nem tudtam elűzni magamtól azt a képet, amikor a lépcső alján a gyerekkocsiban kinyújtja a karját arra várva, hogy felvegyem. Az éjszaka közepén kétszer is felébredtem és automatikusan odamentem a gyerekágyhoz, hogy megnézzem Tikvát, és rá kellett jönnöm, hogy az ágy üres.

Amikor Shoshanna meghallotta, hogy Tikvát elvette tőlem az apja azért, hogy a feleségét visszaszerezze, röviden reagált:

– A férfiak mind egyformák, csak magukra gondolnak!

Shoshannától, mint általában, elterjedt a hír az egész szomszédsághoz. Különböző módon próbálták kifejezni együttérzésüket. A következő szombat este, amikor lementem meggyújtani Vera lámpáját, egy ajándékkal várt: egy köménymagos cipóval, amelyet ő maga süttött nekem. Egy héttel azután, hogy Mr. Cohen elvitte Tikvát, elmentem a bankba és felfedeztem, hogy már csak nyolc dollárom van. Gondolataim annyira el voltak foglalva Tikvával, hogy nagyon keveset gondoltam a pénzre. Most visszatekintve rájöttem, hogy az utolsó pénzösszeg, amit kaptam, az a Lydia-kör ajándéka volt, április végén.

Június utolsó hetében egy napon leengedtem kosaramat Shoshannához és felhúztam egy kenyérral, néhány narancssal és fügével. Kinyitottam erszényemet, tartalmát beleöntöttem a kosárba és újra leengedtem. Shoshanna megszámolta a pénzt és felkiáltott hozzám:

– Még nyolc cent.

– Most nincs több pénzem – válaszoltam –, de mihelyt kapok pénzt, kifizetem.

Shoshannának nem volt ellenvetése, és én felhúztam az üres kosarat.

Mennyi ideig élhet az ember egy cipón és néhány gyümölcsön? Beosztottam készleteimet négy-öt napra, de eljött az a pillanat, amikor odamentem a kenyértartóhoz, és semmi sem volt benne. Lefelé fordítottam és megütöttem az alját, de csak néhány morzsa esett ki. Szembekerültem egy egyszerű ténnyel: nem volt sem étel, sem pénzem! Naptáramra néztem: július elseje, hétfő volt.

– Jó, hogy ebben a helyzetben nincs velem Tikva – mondtam magamban. – Talán ezért engedte meg Isten, hogy elvegyék tőlem. –

A naptár képére néztem. Ez talán üzenet volt a számomra, hogy a Jó Pásztor még mindig karján tartja kis bárányát?

De mit tegyek a saját helyzetem ügyében? Shoshanna valószínűleg megengedné, hogy hitelre vásároljak tőle, de ezt nem éreztem helyénvalónak. Esetleg elmehetnék Miss Ratcliffe-hez segítségért. De tudtam, hogy neki csak annyi van, ami saját szükségleteire éppen elég.

Minél többet gondolkoztam a helyzetemen, annál erősebben éreztem, hogy Isten azt akarja, hogy csak tőle várjam a választ. Eszembe jutott egy kifejezés, amit Rasmussen pásztor használt egyszer Korsorban: A szélsőséges emberi helyzetek adnak igazán lehetőséget Istennek. Nem tudtam elszakadni attól a konklúziótól, hogy Isten most elem tett valamilyen célt és arra vár, hogy ezt betöltsen.

Déli bibliaolvasásaim során elkezdtem követni Ábrahám történetét Mózes I. könyve 12. fejezetétől. Közelebb éreztem magam Ábrahámhoz, mint az Ószövetség bármely más alakjához. Emlékeztem Arne Konrad prédikációjára, amelyet a korsori pünkösdi gyülekezetben elmondott. Ábrahám példája volt az, amely végül rávette arra, hogy hajlandó legyek feladni állásomat a korsori iskolában. Végig akartam menni az egymás után következő lépéseken, ahogyan Isten vezette őt, miután engedelmesskedett az első hívásnak, hogy hagyja ott szülőföldjét.

A 22. fejezetben követtem Ábrahámot, amint engedelmesskedett Isten parancsának, hogy áldozza fel fiát, Izsákot, mint élő áldozatot. Láttam, hogy Ábrahámnak egy háromnapos utat kellett megtennie Izsákkal, a Mórija hegyére, az áldozat bemutatásának kijelölt helyére. Szerettem volna tudni, hogy mi ment végbe Ábrahám gondolataiban a hosszú úton. Milyen belső kérdést és konfliktust kellett átélnie!

Isten Izsákot Ábrahámnak egy csodán keresztül adta. Ő nagyon jól tudta, hogy Ábrahám mennyire szerette fiát. Most mégis visszakérte őt tőle. Nehéz volt megérteni, mi lehetett ezzel Isten célja.

Imádkozással és elmélkedéssel töltöttem a nap hátralevő részét. Újra meg újra imádkoztam Tikváért, hogy Isten mutassa meg apjának, hogyan kell őt gondoznia. De vacsoraidőben már borzasztóan éhes voltam. Le kellett győznöm a korsori étkezőasztal képét, amint vacsorához meg van terítve. Végül ittam két nagy pohár vizet, és az éhség fájdalma lecsillapodott.

Kedden reggel, amint szoktam, elmentem a postára, de a postafiókom üres volt. Muszáran keresztül indultam haza, hogy beszéljek Nijmehhel, de belső akadályt éreztem. Az én találkozóm Istennel volt, és csak vele. Még a legjobb emberi tanács vagy vigasztalás sem volna megfelelő.

Délben folytattam Mózes I. könyve 22. fejezetének olvasását. Megint magam elé képzeltem Ábrahámot, útban a Mórija hegy felé. De most már nem kívülről néztem őt, mint egy kívülálló személy. Azonosultam vele. Én magam voltam az, aki ezt az utat megtette. Valahol előttem volt az én „Mórija-hegyem”, az a hely, ahol találkoznom kellett Istennel.

A harmadik napon történt, hogy Ábrahám megérkezett. Most a második napja volt, hogy nem ettem. Tudtam, hogy én is a harmadik napon fogom befejezni az utazást.

– Holnap valami történni fog – mondtam magamban.

Szerdán megint elmentem a postára, de mielőtt kinyitottam volna a rekeszt, tudtam, hogy üres. Semmi nem változhat külső helyzetemben, amíg el nem érem a „Mórija-hegyet”, és ott megtörténik a találkozás Istennel.

Ahogy gyalogoltam hazafelé a postáról a tűző napsütésben, szédülni kezdtem. Amikor a lépcsőn felmentem a lakásomba, térdem remegni kezdett, és neki kellett támaszkodnom a ház falának. Amikor végre bejutottam, levettem magam az ágyra, és ahogy ott feküdtem, a szoba forgott a szemem előtt. Végül elszunnyadtam.

Hirtelen felébredtem. Az az erős érzésem volt, hogy Isten személyesen készül beszélni hozzám. Amilyen csendben csak tudtam, feküdtem az ágyon.

– Azt akarom, hogy add vissza Tikvát nekem! – A szoba tele volt egy hanggal, bár fizikailag csend volt.

– De Uram – válaszoltam –, az apja elvette őt tőlem, és már nincs nálam.

– Te megengeded az apjának, hogy elvigye, de soha nem adtad őt nekem. Még mindig ragaszkodsz hozzá az akaratoddal. Én csak azt tudom megáldani, amit szabadon átengednek nekem.

Isten maga volt jelen a szobában. Hódolatteljes félelem szállt rám. Olyan kicsinek és méltatlannak éreztem magam, Isten mégis méltatott arra, hogy szóljon hozzám.

Csendesen kiszálltam az ágyból és térdre hullottam mellette. Majd elkezdtem imádkozni. A szavak lassan, egyenként jöttek:

– Uram, én szabadon engedem Tikvát a Te számodra. Te adtad őt nekem. Most én visszaadom őt neked. Ő a Tied! Ha él vagy meghal, akár látom őt, akár nem, ő a Tied! A Te akaratod legyen meg, ne az enyém!

Lassan nagy belső nyugalom töltött el. Rendíthetetlen bizonyossággal tudtam, hogy Tikva Isten kezében van, és az Ő akarata az életéről meglesz.

Senki és semmi ezen a földön nem tudja ezt megakadályozni. Iránta érzett szeretetem nem változott. Szívem még fáj az utána való vágyakozástól, de mindezeket túl tökéletes békességet éreztem. A vihar, amely három hétig tombolt bennem, megszűnt.

Amint másnap reggel a postára mentem, úgy éreztem, mintha mindent tisztára mostak volna bennem. Negyedik napja voltam étel nélkül, de már nem éreztem gyengeséget. Szívem túláradt egy mélyebb és tisztább szeretettől, mint amit valaha is ismertem: szeretet az utcán játszó gyerekek iránt, szeretet a vak koldus iránt, aki a járdán ült és mindenek felett Jeruzsálem iránt. Eszembe jutott, mit kérdeztem magamtól, amikor megérkeztem. Valóban lehetséges lenne port és köveket szeretni? Most már tudtam a választ: igen, lehetséges! Isten meghallgatta az imámat, és adott nekem egy részt Jeruzsálem iránt érzett szeretetéből.

A postahivatal lépcsőjén belefutottam Miss Gustafssonba.

– Nahát, Miss Christensen! – mondta. – Már nem látom önnél a babakocsit.

– Nem – válaszoltam –, az apja eljött és elvitte a babát.

– Minden a legjobb, Miss Christensen, így a legjobb. Így sokkal könnyebb lesz önnek visszatérnie Dániába.

Az éles nevetés, ami Miss Gustafsson szavait kísérte, olyan volt, mintha kést döftek volna a szívem sebébe.

– Valamennyiünknek el kell mennünk, különben az ágyunkban gyilkolnak meg. Már lefoglaltam a hajójegyemet Svédországba a hónap végére. Valószínűleg kaphat még jegyet ugyanarra a hajóra, útközben kiköt Koppenhágában is.

– Köszönöm – válaszoltam, amilyen udvariasan csak tudtam –, de nem tervezem, hogy elutazom.

Aznap reggel két levél volt a postafiókomban, mindkettő Dániából. Az egyik anyámtól jött, ezt bontottam ki először. Mellékelve volt egy pénzutasítvány százhusz dollárról. A levél megmagyarázta a pénz küldésének okát: halljuk a rádióban, hogy problémák várhatók az arabok és a zsidók között... Kérlek, használd fel ezt a pénzt arra, hogy hajóra szállsz Európa felé... Vágyakozom utánad... Szerető anyád.

Egy pillanatig szinte bénultan álltam ott. Tikváért érzett szívfájdalmamhoz most hozzáadódott anyám utáni vágyakozásom. Ez a csekk talán Isten gondoskodása számomra? Talán Ő intézte úgy, hogy találkozzam Miss Gustafssonnal, hogy tudjak a hajóról, ami Koppenhága felé megy?

– Végül is Tikvát elvették tőlem – érveltem –, Valójában én magam is átengedtem őt Istennek. Úgy tűnik, hogy Jeruzsálemben senki másnak nincs szüksége rám. Menjek haza, ahol szeretnek és várnak? El tudtam képzelni anyám örömét, ha levelemben azt olvashatná, hogy utazom haza.

Kinyitottam a másik levelet is. Az is Dániából jött, és egy nemzetközi pénzutralvány volt benne tíz dollárról. Az üzenet csak ennyi: az ön jeruzsálemi munkájára. Cím vagy aláírás nem volt.

Keresztútnál álltam! Melyiket válasszam? Fogadjam el a pénzt anyámtól és utazzam haza? Vagy a másik – a sokkal kisebb – ajándék volt Isten gondoskodása, hogy maradjak Jeruzsálemben? Nem mertem magam választani. A postafiókom előtt állva meghajtottam fejemet és lehunytam szememet.

– Uram – suttogtam –, mutasd meg nekem, hogy melyik utat jelölted ki a számomra! Ne az én választásom szerint legyen, hanem a Tied szerint!

Néhány percig semmi nem változott, majd élénk jelenetek sora kezdett elvonulni a szemem előtt. Amiket az utcán láttam aznap reggel: a játszadozó gyermekek, a vak koldus, a nők kosarukkal a fejükön, a megterhelt állatok az emberek közé vegyülve. Mindezek mögött ott volt az Óváros falának egyenetlen vonulata, a felhőtlen kék ég háttére előtt. Ahogy ezek a jelenetek elém jöttek, válaszként szeretetet éreztem: egy kiömlő, túláradó szeretetet, amelyet maga Isten helyezett belém.

Választ kaptam kérdésemre! Ugyanaz a válasz volt, mint amit Miss Ratcliffe alagsorában kaptam karácsony este. Az én terveim és érzéseim emberi szinten voltak, ingadoztak és változtak, de Isten célja egy más szinten volt és ez változatlan maradt. Az én helyem Jeruzsálem volt!

Odamentem a pulthoz, és készpénzre váltottam a tíz dolláros csekket. Sietős levelet írtam anyámnak, megköszönve szeretetét és törődését, de megmagyaráztam, hogy nem áll szándékomban elhagyni Jeruzsálemet. Beletettem a pénzutralványt is a borítékba, és visszaküldtem neki.

A következő héten az egyik reggel a szokásosnál korábban ébredtem, a várakozás erős érzésével. Valami fontos dolog fog történni! Egy ideig még feküdtem az ágyban, és próbáltam elképzelni, mit hozhat a nap, de sikertelenül. Végül elkezdtem olvasni az Újszövetséget, kikerestem az aznapi részt, a Zsidókhoz írt levél tizenegyedik fejezetét. Az első néhány vers után meglepődve vettem észre, hogy megint Ábrahám történetét követem. Talán van még valami, amit ezzel kapcsolatban Isten meg akar nekem mutatni?

A Zsidókhoz írt levél írója vázlatosan nyomon követte Ábrahám történetét, ami a Mórija hegyén, Izsák feláldozásával érte el csúcspontját. De ő kihangsúlyozott valamit, amit Mózes első könyvében nem vettem észre: Ábrahám soha nem kételkedett, hogy Isten még akkor is visszaadja neki Izsákot, ha a halálból kell is feltámasztania. Ez valahogyan megváltoztatta az én látószögemet is.

Az előző héten, a Teremtés könyvét olvasva azonosultam Ábrahámmal hosszú, nagy próbatételt jelentő útján, amikor a Mórija hegyére ment, hogy áldozatát bemutassa. De most láttam őt lejönni a hegyről, amint a próba véget ért. A hit győzedelmeskedett! Felemelt fejjel, sugárzó arccal jött le a sziklás ösvényen! Mellette volt a gyermek, akit feláldozott Istennek és akit újból visszakapott Tőle. Fülében ott csengett még a mennyből kapott ígéret: megáldván megáldalak téged és megsokasítván megsokasítom a te magodat, mint az égnek csillagai.

– A te magodat! – mondtam. – Ez Izsák volt. Isten nem csupán visszaadta Izsákot, hanem megsokszorozva adta vissza.

A történet tanulsága olyan tiszta volt, hogy tömören leírtam a lap aljára: Először Isten ad nekünk – Ezután mi visszaadjuk Istennek – Végül Isten újra visszaadja, megáldva és minden képzeletünkön felül megsokszorozva.

Elmélkedésemet hangos kopogás szakította félbe, és az ajtóhoz hívott. A lépcső tetején törékeny kis asszony állt, színét vesztett pamutruhában, fejét tarka kendő fedte.

– Miss Christensen, emlékszik rám? – kérdezte arabul.

Gondosan megnéztem őt.

– Nem – válaszoltam ugyanazon a nyelven –, attól tartok, hogy nem.

– Tikva anyja vagyok.

Én csak úgy láttam őt, amint összekuporodik egy nagy kendőben a sötét, barlangszerű szobában.

– Bocsásson meg – mondtam, és hálás voltam a nyelvtanulással töltött hosszú órákért, amelyek most lehetővé tették a számomra, hogy beszélgessek vele. – Most már emlékszem. Kérem, jöjjön be.

– Nem, nem maradhatok. Csak azért jöttem, hogy megkérjem önt valamire. Magához venné újból Tikvát? Az apjánál van Tel Avivban. Itt a cím –, mondta, és átnyújtott nekem egy darab papírt.

– Ezek szerint nem él együtt a férjével?

– Nem, Miss Christensen, én nem tudok élni azzal a férfival. Nem gondoskodik rólam és hagyja, hogy éhezem. Elmentem Tel Avivba, hogy keressek magamnak valami munkát, de nem volt semmi.

– De Ms. Cohen, tegyük fel, hogy a férje nem adja oda nekem Tikvát, akkor mi van?

– Miss Christensen, imádkozzon! – Összekulcsolta a kezét. – Tudom, hogy vissza fogja adni. Vissza kell, hogy adja! Ha nem, akkor Tikva meghal.

A következő pillanatban lement a lépcsőn, és átsietett a tömegben.

Rápillantottam az órára: kilenc óra. Éppen csak felkaptam a retikulómet, és indultam a buszállomásra. Fél órával később már úton voltam Tel Aviv felé. Tele voltam kérdésekkel. Hogy menjek oda Mr. Cohenhez? Mi van akkor, ha nem lesz hajlandó odaadni Tikvát? Minél jobban próbáltam előre kidolgozni a dolgot, annál több problémát láttam. Végül ezt mondtam: Uram, én nem tervezek semmit és nem készítek elő semmit. Rád bízom, hogy add meg nekem a helyes szavakat, amikor szükséges lesz.

A Tel Aviv-i buszmegállótól arra a címre mentem, amit Ms. Cohen megadott nekem, kb. egy mérföldre volt onnan. A hölgy, aki ajtót nyitott, németül azt mondta, hogy Mr. Cohen szobát bérelt tőle, de most elment munkát keresni. Szerencsére tudtam annyit németül, hogy egy egyszerű beszélgetést lefolytassak vele.

– Van vele egy kicsi lány? – kérdeztem.

– Igen, a szobájában tartja. Egy gyerekkocsiban – tette hozzá.

– Láthatnám őt? Az anyja küldött ide.

A nő egy pillanatig tétovázott, majd bevezetett egy szobába, a ház hátsó részében. A gyerekkocsi az ablaknál állt. Odszaladtam és belenéztem. Tikva ugyanazt a rózsaszínű ruhát viselte, amit ráadtam azon a napon, amikor apja elvitte, de színét vesztette és a felismerhetetlenségig bemocskolódott. Arca fakó volt, és egy nyílt seb volt a homlokán.

Amint fölé hajoltam, kinyitotta a szemét és unott pillantással rám nézett, mintha nem is látna. Majd megvillant a felismerés szikrája. Kinyújtotta a kezét és megérintette a szememet.

– Szem – mondta olyan hangon, ami alig volt több, mint egy sóhaj. Ezután szeme újra lecsukódott.

A háziasszony elnézést kért és kiment. Leültem az egyetlen székre a szobában, és nagyon őszintén imádkoztam: Uram, add meg a szavakat, amit mondanom kell!

Körülbelül negyven perc múlva hangokat hallottam az előszobából. A következő pillanatban Mr. Cohen jött be. Az ajtóban megállt.

– Ms Christensen, hogy kerül ide? – nézett rám, mint aki kísértetet lát.

Szembenéztem vele, és ugyanazt az erőt éreztem, ami visszatartott a vitatkozástól és érveléstől, amikor elvitte tőlem Tikvát. De most szavakat kaptam, amelyek fel voltak töltve az enyémnél sokkal nagyobb erővel.

– A felesége küldött, hogy elvigyem Tikvát – mondtam. – Tikva újra beteg és ön nem képes a gondját viselni. Ha itt tartja, meg fog halni.

Most Mr. Cohen volt az, aki nem tudott megszólalni. Kétszer-háromszor kinyitotta a száját, de egy szó sem jött ki rajta.

– Kérem, segítsen nekem a gyerekkocsival – folytattam. – Magammal viszem őt Jeruzsálembe.

Kísérletet sem tettem arra, hogy érveljek vagy hogy feleljem a hangomat, de szavaim drámai hatást gyakoroltak rá. Keze remegett, amint megfogta a gyerekkocsit. Együtt levittük az utcára, és elindultunk a buszmegálló felé.

Az állomáson Mr. Cohen segített a kocsit rögzíteni a busz tetejére szerelt csomagtartón, amíg én, Tikvával a karomban elfoglaltam a helyemet. Amikor a busz elindult, Cohen ott állt és integetett nekem. Első alkalommal láttam őt mosolyogni. Megértettem, hogy olyan tehertől szabadult meg, amelyet nem volt képes elhordozni.

Karjaimban Tikva olyan szorosan hozzám simult, ahogy csak tudott. Időnként felemelte az ujját a szememhez vagy az orromhoz, de nem volt ereje, hogy beszéljen. Válaszként halkán dúdoltam neki azokat az énekeket, amelyeket a legjobban szeretett. A kapcsolat közöttünk sokkal mélyebb volt a szavaknál. Szívem túláradt az iránta érzett szeretettől és az Isten iránti hálától, hogy visszaadta őt nekem. Magam elé képzeltem Ábrahámot, amint jön le a Mórija hegyéről, Izsákkal maga mellett.

– Azt hiszem, tudom, mit érzett – mondtam magamban.

Amint eltoltam a babakocsit Shoshanna boltja előtt, észrevett minket a nyitott ajtón keresztül.

– Tikva! – kiáltott fel. – Tehát visszakapta őt?

Elmondtam neki, mi történt, közben a babakocsi fölé hajolt és jiddisül gügyögött Tikvának. Majd bement a boltba, és visszatért két doboz tejjel. Ki akartam nyitni az erszényemet, de Shoshanna félretolta.

– Egy zsidó anya ajándéka egy zsidó babának.

A lakásomon végre alaposan meg tudtam vizsgálni Tikvát. Súlyából és erejéből is veszített. Már láttam a sebet a homlokán, de felfedeztem többet is a hátán, amelyek gyulladtak és gennyesek voltak. Félttem attól, hogy magam kezeljem, megfelelő orvosi segítség nélkül. Mindent összevetve Tikva kétségbeejtően törekeny volt. A legfontosabb viszont az, hogy Isten visszaadta őt nekem. Ő nem fog cserbenhagyni!

Ezután számba vettem anyagi helyzetemet. A tíz dolláros ajándék, az ismeretlen dániai ajándékozótól már majdnem elfogyott. Már július második hetében jártunk és még nem fizettem ki a tizenkét dolláros bért arra a hónapra. Tikva ruháinak legjavát elküldtem vele és izgalomban elfelejtettem visszakérni. Újakat kell vennem helyettük. Azután az orvosi költségek...

– Valóban nagy összegre van szükségem – mondtam félig magamnak, félig Istennek. – Legalább ötven dollárra. Ez egyszerre volt egy kijelentés, óhaj és ima.

Másnap reggel volt egy levél a postafiókomban. Dániából jött! Izgatottan fordítottam meg, hogy lássam a feladó nevét. Erna Storm! Izgalmam csalódottsággá változott. Ugyan miről írhat nekem Erna? Igaz, egyszer küldött nekem öt dollárt Kristine Sonderbyn keresztül, de egy ilyen összeg nem sok mindenre lenne most elég.

Ahogy elolvastam Erna levelének kezdő sorait, hangulatom ismét megváltozott, és csalódottságból ámulatba fordult:

Kedves Lydia!

Azzal kell kezdenem, hogy bocsánatot kérek Tőled azért a sok rosszért, amit mondtam rólad, amikor közel két évvel ezelőtt megkeresztelkedtél. Félek, túl sok ideig tartott, míg megláttam, milyen helytelenül viselkedtem, de Isten jó és türelmes volt hozzám.

Nem tudok mindent elmondani, ami azóta történt, hogy elmentél Korsorból, de június 23-án vasárnap én is megkaptam a Szent Szellem drága ajándékát és Rasmussen pásztor bemerített. Találd ki, hol! A Store Baelten! Az iskolában persze mindenki rólam beszél, ahogy ezt veled is tették. De most már értem, hogyan tudtál olyan nyugodt és boldog lenni ilyen körülmények között. De az én ügyemet nem kellett magasabb hatóságok elé vinni. Ez a kérdés egyszer s mindenkorra el lett rendezve, amikor a parlament döntést hozott az ügyedben. Kristine Sonderby, Valborg és én minden héten találkozunk és imádkozunk érted. A politikai helyzet súlyosnak látszik, de mi elküldjük neked a Zsolt. 43:7 ígérését: „Az Úr angyala tábor jár az őt félők körül és megszabadítja őket.”

A mellékelt ajándékot hármunktól kaptad.

Hálásan:

Erna

Újból belenyúltam a borítékba és kihúztam egy darab papírt. Egy kilencven dolláros pénzutas volt!

Eltartott néhány percig, mire felfogtam, mi is történt. Isten nemcsak hogy elküldte nekem a pénzt, amire szükségem volt, de majdnem megduplázta, amit kérni mertem. Ennél sokkal csodálatosabbat is tett: meghallgatta imáimat Ernáért. Hihettem volna, amikor kilenc hónappal ezelőtt elhagytam Korsort, hogy Erna, Kristine és Valborg egy nap találkozni fognak, hogy együtt imádkozzanak értem?

12. AZ OSTROM

A pult mögött Shoshanna egy pillanatra abbahagyta a szalámi szeletelését. Ha izgatott volt, mindkét kezére szüksége volt a gesztikuláláshoz.

– Miért mindig velünk, zsidókkal történik ez? Európában a keresztények nem hagytak minket békén, itt meg a mohamedánok. Minden nap harcoltak ezen a héten. Még a Siratófalnál is. Ennek nem lesz jó vége!

– Nem gondolja, hogy a britek véget vetnek mindennek? – kérdeztem.

– A britek! – horkant fel Shoshanna. – Mást se tudnak, mint bizottságokat kinevezni. Mi hasznunk abból? Ha nem tanulunk meg védekezni, senki sem fog minket megvédeni.

Shoshanna átnyújtotta a szalámimat és egy gerezd narancsot adott Tikvának, aki mellettem állt. Néhány perc múlva már a Jaffa úton kószáltam, mellettem Tikva, fogta a kezemet.

Másfél hónap telt el azóta, hogy Tikvát visszahoztam Tel Avivból. A doktor ezt mondta állapotának javulásáról: fenomenális. Csodálatos! – javítottam ki magamban. Most már a babakocsi nélkül is elvihettem őt magammal rövid sétákra. Ha elfáradt, felvettem és a nyakamba ültettem. Ez lett a legújabb játéka, hogy így utazzon, lábai a nyakam körül és karjával átölelte a homlokomat.

Megálltam egy cipőüzlet előtt, és azon gondolkodtam, hogy megvehetek-e egy pár pici szandált Tikvának, amikor kiabálások zűrzavaros egyvelegét hallottam, ami gyorsan erősödött. A zaj felé fordultam, és emberek tömegét láttam, akik a Jaffa úton felém jöttek. Figyelmemet egy csapat asszony kötötte le a tömeg elején, hajuk szabadon lógott arcukba, éles hangon kiabáltak és verték a mellüket. Először azt hittem, hogy egy temetési menettel találkoztam, de a tömeg ehhez túl gyorsan közeledett.

Felkaptam Tikvát, és gyorsan félreálltam az útból, egy kb. 18 inch széles résbe, ami két üzlet között volt. Amennyire lehetséges volt, mozdulatlanul álltam és figyeltem a tovaszaladó embereket. Az asszonyokat férfiak és fiúk követték, akik a jarmulk sapkák alapján zsidók lehettek. Furcsa fegyvereket vittek magukkal: baltákat, feszítővasakat, mészáros bárdokat, még kenyérvágó késeket is seprőnyélhez erősítve.

Rövid idő alatt a tömeg megritkult, de az emberek folyamatosan jöttek egyesével-kettesével, nők és férfiak egyaránt. Egy szakállas férfi tántorgott el mellettem, egy vértől átázott zsebkendő szorított a fejére. Vér csöpögött az arcára a zsebkendőről és megalvadt a szakállán.

Néhány perc múlva zokogó hangot hallottam, majd egy fiatal nő ment el néhány lányira tőlem. Egy pillanatra megláttam egy kisfiú ernyedtestét, amit a melléhez szorított. Arca halottfehér volt, feje hátracsuklott a nő karján. Két zokogás között a nő egy nevet nyögött újra meg újra: Ami, Ami, Ami!

Végre nem láttam több mozgást az utcán. Tikva nyugösködni kezdett. Nem állhattam a végtelenségig egy keskeny résben két fal között. Próbáljak meg visszamenni Mahaneh Yehudába? Már majdnem kidugtam a fejemet, hogy körülnézzek, amikor éles kattanást hallottam, majd egy süvítő hangot az utcán. Ez biztos, hogy egy golyó volt!

Még jobban behúztam Tikvát rejtékhelyünkre.

Eltelt még néhány perc. Nem történt semmi. Végül centiméterenként kidugtam a fejemet, amíg végig nem tudtam látni az utcát mindkét irányba. Az első dolog, amit megláttam, egy felfordult jarmulk volt, az utca közepén, de az utca teljes hosszában egy szál embert sem lehetett látni se jobbra, se balra.

Felkaptam Tikvát, és amilyen gyorsan csak tudtam, futni kezdtem a Jaffa úton Mahaneh Yehuda felé. Tikva nyakam köré fonta karjait és teljes erejéből kapaszkodott belém. Lefordultam az utcáról a házcsoport felé, és egy pillanatra megálltam a rémülettől. A csend hátborzongató szemfedele borított mindent. Normális körülmények között ez a környék hangos volt játszó gyermekektől, asszonyok

hangjától, akik mostak, de most senkit sem lehetett látni. Minden ajtó zárva, minden ablakredőny leeresztve. Két helyen is dörömböltem: Shoshanna! Vera! Semmi válasz.

Az épület egyik sarkánál ráléptem egy kis kerek tárgyra, ami megmozdult a lábam alatt. Lepillantottam. Egy golyó! Ösztönösen körülnéztem, hogy lássam ki tüzelhetett, de senkit sem lehetett látni. Kettesével vettem a lépcsőket, és kifulladásra estem be a lakásba. Gyorsan beraktam Tikvát a gyerekágyba, majd bezártam és a konyhaasztallal kitámasztottam a külső ajtót. Ezután bezártam az ablakredőnyöket, és – még mindig zihálva – nekidőltem a falnak.

Amikor visszanyertem a lélegzetemet, óvatosan résnyire nyitottam a hálószoabaablak redőnyét, és kinéztem. Mahaneh Yehuda úgy nézett ki, mint egy ostromlott város. A Jaffa út teljes hosszában, ameddig a szem ellátott, kövek halmozódtak az ajtók és ablakok előtt és a házak teraszain is. Mi lehet ezeknek a célja? Védelem a golyóktól vagy azokra dobni, akik esetleg támadnak? Akaratom ellenére arra gondoltam, hogy ez szájalmasan kevés védelemnek, ha az araboknak puskáik vannak.

Egy idő után férfiak és nők óvakodtak ki a házakból a Jaffa út mindkét oldalán és barikádokat kezdtek építeni. A nők felszedték a köveket az útról és az üres terekről. Mások homokkal töltötték meg üres petróleumos edényeket. Ezeket a tárgyakat odanyújtották a férfiaknak, akik az út teljes szélességében egymásra halmozták mindezt. Mihelyt a barikád elkészült, valamennyien eltűntek a szemem elől.

Még az én házcsoportomban sem látszott semmiféle mozgás. A csend elviselhetetlen volt. Vajon minden szomszédom elmenekült, vagy néhányuk elbarikádozta magát a házában, mint én magam is?

Az augusztusi nap hevesen tűzött a háztetőre, és szinte semmi légmozgás nem volt, a hőség a lakásomban hamarosan majdnem elviselhetetlenné vált. Ezen kívül a redőnyökön átszivárgó fény mesterséges félhomályt idézett elő, ami erősítette a komorság és az elszigeteltség érzését.

Ha esetleg hosszabb ideig be leszünk ide zárva, helyes lesz számba venni a készleteinket. Elegendő ennivalónk van néhány napra, ha takarékosan bánunk vele. Különösen hálás voltam egy kis kanna tejért. De amikor az agyagedénybe néztem, amiben a vizet tartottam, megállt a szívverésem. Kevesebb, mint két pint víz volt csak az alján. Ki kellett volna mennem a vízcsaphoz, rögtön azután, hogy Tikvával hazaértem.

Menjek ki most azonnal, hogy megtöltsen a tartályt? Harminc métert vagy még többet kellett volna megtennem a nyílt udvaron a csaphoz. Amíg ezen gondolkoztam, újból kitört a lövöldözés, tőlünk valahol keletre. Időről időre hallottam golyók süvítését a ház mellett. Órúlság lenne megmutatni magam azon a nyitott helyen fényes nappal. Tegyük fel, hogy eltalál egy golyó és nem tudok visszajönni a lakásba, mi lesz Tikvával? Korholni kezdtem magam, amiért nem voltam előrelátóbb. Elvégre többen is figyelmeztettek, hogy közeledik a zavargás. Eltekintve a hőségtől és a szűkös vízkészlettől, legnagyobb problémám az információk hiánya volt. Soha nem hittem volna, hogy egy ekkora város, mint Jeruzsálem ilyen csendes lehet a nappal kellős közepén. Majdnem megkönnyebbülést jelentett, amikor lövések törték meg a csendet. Hiába próbáltam meg elképzelni, mi történhet.

– Ha innen valaha élve kikerülök – mondtam magamnak –, az első dolgom lesz, hogy veszek egy hordozható rádiót.

Amikor besötétedett, elszigeteltségérzésem teljes lett. Mahaneh Yehuda még jobb időkben is nagyon szegényesen volt kivilágítva, de most egyetlen fénysugarat sem lehetett látni sehol, sem az utcákon, sem a házakon, és nem mertem meggyújtani a sajátomat.

Időnként odamentem az ablakhoz és kibámultam a redőny hasadékain, de csak a házak sötét körvonalait láthattam a csillagos ég háttere előtt. Egy alkalommal azt gondoltam, hogy észrevettem egy férfi alakját guggoló helyzetben, a házak között futva. Egy-két perc múlva lépések halk neszt hallottam a homokon, közvetlenül az ablakom alatt és szívem hevesen kezdett verni. De a lépések eltávolodtak és újra csend lett, eltekintve a szórványos lövöldözéstől.

Éjfél körül az Óváros felett az eget homályos vörös izzás világította meg, ami egy-két óra hosszat tartott, majd lassan eltűnt. Önkéntelenül élénk képet festettem magam elé az égő házakról, és szerettem volna többet tudni a bennük lakó emberek sorsáról. Végül teljesen felöltözve elnyúltam az ágyon, és megpróbáltam aludni, de nem sok sikerrel. Túl élesen jutottak az eszembe Miss Gustafsson szavai, amiket a posta lépcsőin mondott: valamennyiünket az ágyunkban gyilkolnak meg!

Másnap reggel semmi látható jele nem volt a helyzet változásának. Az ajtók még mindig zárva voltak, a redőnyök leengedve, az utcák üresek. Ahogy tudtam, elláttam Tikvát. Arról, hogy

megfürösszem, szó sem lehetett. Úgy gondoltam, az a legjobb módja a vízzel való takarékoskodásnak, hogy összekeverem a tejjel, és úgy töltöm az üvegébe. Én is ittam néhány kortyot ebből a keverékből.

Dél körül visszatettem Tikvát az ágyba aludni. Erre az időre az elszigeteltség érzése elviselhetetlenné vált. Rádió nélkül, újság nélkül, a szomszédokkal való kapcsolat nélkül egyetlen információforrásom volt: a Biblia. Leültem az asztalhoz, a Biblia becsukva volt előttem, és ezt mondtam:

– Uram, ha van valami ebben a könyvben, ami segíthet megérteni azt, ami most történik, és hogy nekem mi lehet a szerepem ebben, kérlek, mutasd meg most nekem!

Majd taláalomra kinyitottam a Bibliát.

Az előttem levő oldalról szinte kiugrott két versszak Ésaías könyvéből, amit már kézzel aláhúztam:

„Kőfalaidra, Jeruzsálem, őrizőket állítottam, egész nap és egész éjjel szüntelen nem hallgatnak, ti, kik az Urat emlékeztetitek, ne nyugodjatok. És ne hagyjatok nyugtot néki, míg megújítja és dicsőségessé teszi Jeruzsálemet e földön.” (Ésaías 62:6-7)

Őrizők... Jeruzsálem falain... akik nem hallgatnak...

Ez imádkozó emberek képe lehet, akik különleges komolysággal és kitartással imádkoznak, egyetlen helyre: Jeruzsálemre koncentrálva. De miért éppen Jeruzsálem? Mi van ebben a városban, ami megkülönbözteti az összes többitől? Elkezdtem lapozni a Bibliában, keresve a választ.

A következő négy órában a perspektívám megváltozott. Olyan volt, mintha felemeltek volna az űrbe és Isten nézőpontjából lenéztem volna a világra. Ahogyan most láttam, a Földnek egyetlen Istentől rendelt középpontja van: Jeruzsálem. Ebből a központból, az isteni terv szerint igazság és békesség áradt szét minden országra, és ide kellett visszatérnie az imádatnak és minden nemzet hálaáldozatának. Ennek a tervnek a beteljesedésében van a föld egyetlen reménysége. Jeruzsálemen kívül nincs más forrása a békességnek.

Ez új értelmet adott a 122. zsoltár ismerős szavainak: Könyörögjete Jeruzsálem békességéért!

Ezt most már nem úgy láttam, mint felhívást, hogy imádkozzunk egy városért, egy olyan ország városáért, amely a föld teljes felszínének csak egy nagyon kicsi darabja. Ennek az imának az eredményeképpen minden nép, minden nemzet meg lesz áldva. Az egész világ békéje Jeruzsálem békéjétől függ. Akkor viszont éppen ezt a várost miért támadta három évezreden keresztül minden, ami éppen a békesség ellentéte? A háború, a mészárlás, a pusztítás, az elnyomás? Erre csak egyetlen magyarázatot tudtam találni: Jeruzsálem a szellemi hatalmasságok csatatere.

Néhány ígerész, amelyet már olvastam, semmi kétséget nem hagyott afelől, hogy a gonoszság szellemi erői munkálkodnak a világban, a „fejedelemségek és hatalmasságok”, ahogyan Pál nevezi őket, szándékosan és módszeresen ellene állnak Isten és népe céljainak. Sehol a földön nem erősebb és nem koncentráltabb ez az ellenállás, mint Jeruzsálemben. Isten kiválasztotta ezt a várost mint az áldás központját az egész világ számára, ezért célpontja lett a gonoszság erőinek is. Valóban el kezdtem úgy látni Jeruzsálemet, mint egy színpadot, ahol ez a kozmikus konfliktus a jó és a gonosz között a tetőpontját eléri: azt a tetőpontot, amit előre láttak a próféták, és amely most már kézzelfogható közelségben látszik.

Ez volt az oka annak, hogy Jeruzsálem problémái ellenálltak minden megoldási kísérletnek, ami pusztán politikai síkon mozgott, és ezt a jelenlegi helyzet is bizonyította. Sem politikusok a konferenciáikkal, sem tábornokok a hadseregükkel nem tudták megoldani Jeruzsálem problémáját. A választ magasabb szinten kellett megtalálni. A szellemi erőnek szellemi erővel kellett találkoznia. Csak egy erő volt elég hatalmas ahhoz, hogy szembezállhasson az ellenkező erővel, a gonosz erővel: az imádság ereje.

Még egyszer visszatértem a 122. zsoltárhoz: Könyörögjete Jeruzsálem békességéért! Isteni hangsúlyt éreztem azon a szón, hogy könyörögjete. Semmi más nem hozhat békességet Jeruzsálemnek, csak az ima.

– Tejet, mama, tejet! – szakította meg Tikva nyafogása a gyerekágy felől elmélkedésemet. Mivel pamutruháját teljesen átítatta az izzadság, levettem róla és pelenkájában hagytam. Majd néhány uncia vizet összekevertem egy kevés tejjel és odaadtam neki. Már majdnem én magam is ittam belőle, de

mégsem tettem. Már csak kevesebb, mint egy csésze vizünk és feleannyi tejünk volt. Amíg nem tudom kiegészíteni készletünket, Tikva számára kell tartalékolnom az egészséget. Egy darabig az ölemben tartottam és vigasztalgtam őt. Mikor újra elcsendesedett, visszatettem a gyerekágyba és visszatértem a Bibliához. Az új igazságok keresésének izgalmaiban, amelyek megnyíltak előttem, elfelejtettem szomjúságomat és szobám tikkasztó homályát. Isten Jeruzsálemmel kapcsolatos céljának keresése természetesen vezetett el engem az Ő Izraellel kapcsolatos céljaihoz. Amint felfedeztem, ez a kettő elválaszthatatlanul összekapcsolódik. Azok a próféciák, amelyek könyörületességet és helyreállítást ígértek Jeruzsálemnek, ugyanazt ígérték Izraelnek is. Az első nem lehet teljes a második nélkül.

Mennyi ígéretet találtam Izrael helyreállítására nézve! A prófétaí írások az elsőtől az utolsóig tele voltak ígérekkel, és már mennyi minden beteljesedett ezekből az ígéretekkel – csodálkoztam. Az első világháború évtizedétől kezdve állandóan szívárogtak vissza a zsidók az ő földjükre. De ha helyesen értettem az olvasottakat, akkor ez csak valami sokkal nagyobb dolognak az előjátéka. Isten az ő prófétaí keresetel elkötelezte magát, hogy újra összegyűjti őket független nemzetként a saját földjükön. Ehhez a véghez, ahogy Ő kinyilatkoztatta, a történelem minden erejét igénybe fogja venni.

Mint az ószövetségi prófétaí, Pál apostol is többször megismételte a teljes helyreállítás ígértét: Az egész Izrael megtartatik. (Róma 11:26)

Az ige azt is nagyon világossá tette, hogy Istennek az egész föld helyreállítására vonatkozó terve magában foglalja Izrael helyreállítását is, és ezt enélkül nem lehet megvalósítani. Pál emlékeztette a pogányokból megtért keresztényeket arra is, hogy szellemi örökségüket Izraelnek köszönheték, és felhívta őket arra, hogy irgalmassággal fizessék meg a tartozásukat: „...azonképpen ők is engedetlenkedtek, hogy a ti irgalmasságba jutásotok folytán ők is irgalmasságot nyerjenek...”

– Milyen furcsán, betegesen egyoldalú látásunk volt nekünk, keresztényeknek, ezekben az években – mondtam végül magamban. – Úgy viselkedtünk, mintha egyedül is jól boldogulnánk, és semmivel nem tartoznánk Izraelnek vagy Jeruzsálemnek, és nem volna rájuk szükségünk. Mégis az az igazság, hogy Istennek az a terve, hogy békességet és áldást ad minden népnek, soha nem lehet teljes, amíg Izrael és Jeruzsálem nincs helyreállítva. Isten elvárja, hogy munkatársai legyünk ennek megvalósításában.

Valóban ez lenne az, amit most Isten vár tőlem: hogy fogadjam el személyes felelősségemet Jeruzsálemért és hogy foglaljam el helyemet, „őrálloként” a falakon, imádkozva éjjel-nappal Isten tervének megvalósulásáért? Ez lenne a legfontosabb célja annak, hogy idáig hozott engem Dániából?

Minél többet gondolkoztam ezen a képen, annál elevenebbé vált. Az engem körülvevő feszültség ellenére belső megkönnyebbülést éreztem. Azt éreztem, hogy a végére értem egy hosszú kérdezősködésnek. Éppen két évvel azelőtt kértem először Isten, amikor Stockholmban Karlsson doktort hallgattam a pünkösdi gyülekezetben, hogy mutassa meg nekem kijelölt helyemet az életben. Azóta az Ő célja lépésről lépésre elkezdett kibontakozni. Elhozott engem Jeruzsálembe. Odaadta nekem Tikvát, hogy gondozzam. Mahaneh Yehudába helyezett mint nagykövetet. Ezek emberek felé végzett szolgálatok voltak. Valószínűleg más feladatokat is fog adni, ha eljön az ideje.

Ennél a pontnál megértettem, hogy Isten egy magasabb szintű, nem embereknek, hanem neki saját magának végzett szolgálatról beszél nekem. Az ostrom napján kinyitotta a szememet, hogy távolabb lássak, mint a személyes szükségem és helyzetem, hogy megláthassam Jeruzsálemre és az egész világra vonatkozó változhatatlan tervét. Annak fényében, amit most megmutatott nekem, azt kérte tőlem, hogy foglaljam el helyemet mint őráló, mint közbenjáró, hogy imádság által alkalmazzam azt az egyetlen erőt, ami beteljesítheti az Ő tervét. Az volt az érzésem, hogy most tagja lettem őrálók nagy csapatának, amely visszanyúlik sok századra, mégis előretéekint egy új kor hajnala felé.

Szembenézve Isten céljának új kijelentésével, mint mindig, most is gyengének és elégtelennek éreztem magamat. De mostanra már megtanultam, hogy az Ő erejére kell támaszkodnom, nem a sajátomra. Meghajtottam fejemet a nyitott Biblia fölött.

– Uram! – mondtam, lassan és gondosan válogatva szavaimat azzal az érzéssel, hogy a mennyben ezeket feljegyzik. – A Te segítségével elfoglalom kijelölt helyemet őrálloként Jeruzsálem falain.

Amikor leszállt az éj, odaadtam Tikvának a megmaradt tejet és vizet. Nem volt más választásom. Nem számít, milyen veszélyek leselkednek rám, ki kell osonnom és meg kell töltenem tartályomat vízzel.

Teljesen felöltözve lefeküdtem az ágyra, és vártam az éjfélt. Időnként óvatosan rávilágítottam az órára. Soha nem gondoltam, hogy az órák ilyen lassan múlhatnak. Az éjszaka csendjét időnként lövés

szakította meg, de mindegyik messze volt, nem jöttek közel a házunkhoz. Végül akaratom ellenére elaludtam.

Hirtelen felébredtem, és megpróbáltam visszaemlékezni, miért is fekszem teljesen felöltözve. A szomjúság érzése mindent eszembe juttatott: az ostrom, a lövöldözés, a csend, bezárt házak. Ránéztem az órára. Majdnem egy óra volt, soha nem lesz jobb lehetőségem arra, hogy vizet szerezzek.

Miután meggyőződtem arról, hogy Tikva alszik, óvatosan elhúztam a konyhaasztalt a külső ajtótól, majd felvettem a vödörmet. Lassan kinyitottam az ajtót, és megálltam a lépcső tetején, feszülten figyelve, hallok-e valami hangot. Semmi! Lábujjhegyen lementem a lépcsőn, odamentem a medencékhez, vödörmet a csap alá tartottam és kinyitottam a csapot. Egy gyenge fröcskölő hangot adott, de víz nem jött. Egy-két másodpercig bénultan álltam ott, egyik kezemmel a vödört fogva, másikat a csapon tartva. Majd rám szakadt a felismerés: nincs víz! Valaki vagy valakik a zavargás során elvágta a vezetékét.

Agyam megtagadta, hogy felmérje a helyzetet. Csak egy dolog számított ebben a pillanatban. Vissza kell mennem a lakásba Tikvához! Amilyen gyorsan és csendesen jöttem, ugyanúgy visszaóvakodtam az üres vödörrel a kezemben. Tikva aludt. Újra lefeküdtem és megpróbáltam megérteni a helyzetet. Feltétlenül vizet kell találnunk. De hol? Csak egy hely jutott az eszembe: Miss Ratcliffe háza. Neki saját ciszternája van, és nem függ a városi víztől.

Elképzeltem ezt a helyzetet. A távolság alig egy mérföld, de majdnem biztos, hogy barikádok vannak az úton. Ez azt jelenti, hogy nem vihetem a gyerekkocsit, a vállamon kell vinnem Tikvát. Körülbelül félúton át kell mennem a zsidó negyedből az arab negyedbe. Ez a legveszélyesebb pont! Mindkét fél figyeli a másik minden mozdulatát.

Mikor induljak? Elhatároztam, hogy jelet kérek Istentől.

– Uram – mondtam –, kérlek, hadd aludjon Tikva folyamatosan addig, amikor indulnunk kell. Mihelyt felébred, tudni fogom, hogy indulnunk kell.

Meglepetésemre Tikva aznap reggel sokkal tovább aludt a szokásosnál. Amíg vártam, hogy felébred, óvatosan áttekintettem az ablakomból a helyzetet. Még mindig az a csendes üresség! Majd egy férfi jött ki az egyik házból a Jaffa út túlsó oldalán, gyorsan átment az utcán, előrehajolva, hogy a barikád takarja, majd eltűnt két ház között az ellenkező oldalon. Valami volt a kezében, de nem tudtam kivenni, mi lehetett, talán egy bot vagy egy puska? Ettől eltekintve semmi mozgást nem láttam.

Fél nyolc körül Tikva felébredt. Első szava ez volt: tejet, mama! De persze tej nem volt. Kiemeltem őt a gyerekágyból, és a vállamra ültettem. Nyomorúságos helyzete ellenére arca felragyogott. Mama újra játszik!

Mielőtt elindultam lefelé a lépcsőn, gyors imát suttoztam: Úr Jézus, őrizz meg minket! Ebben a pillanatban eszembe jutottak Erna levelének utolsó szavai: Az Úr angyala táborot jár az öt félök körül és megszabadítja őket. Amikor olvastam a levelet, kevésbé fogtam fel, milyen nagy szükségem van erre az ígéretre!

Aztán Tikvával, aki lovaglólülésben ült a nyakamban, elindultam Musrara felé. A kora reggeli nap máris kellemetlenül forrón sütött le a bezárt házakra és az üres utcákra, de a hőségénél még sokkal elviselhetlenebb volt a hátborzongató csend. Még egy kutyának vagy egy macskának is örültem volna. Száz yardonként barikádokhoz értem, ami az utca teljes szélességét elfoglalta. Nagy fáradtsággal kapaszkodtam fel ezekre, Tikvával a vállamon. Mintegy fél mérföldnyi út után egy olyan nagy barikádhoz érkeztem, ami két-három lábbal magasabb volt, mint a többi, ez jelezte a választóvonalat a zsidó és az arab zóna között. Megpróbáltam felkapaszkodni rá, de félúton a lábam megcsúszott egy laza kövön és egy csomó kötörmelékkal együtt visszacsúsztam a barikád aljára és Tikvát is majdnem leejtettem. Rájöttem, hogy az eröm végén járok, ezért letettem Tikvát a földre, és én is leültem mellé egy köre. Ha egyedül lennék, biztos, hogy valahogyan át tudnék mászni, de hogy vigyem át Tikvát?

Hirtelen az a félelmetes érzésem támadt, hogy nem vagyok egyedül. Minden izmom megfeszült. Gyorsan megfordultam, és szembetaláltam magam egy fiatal férfival, aki ott állt az úton, néhány lábnyira tőlem. Kiáltani akartam, de mielőtt megszólalhattam volna, a fiatalember felkapta Tikvát és a nyakába ültette, ugyanabban a helyzetben, ahogy én is vittem őt, majd minden látható erőfeszítés nélkül felkapaszkodott a barikádra. Tikva terhétől megszabadulva nekem is sikerült átmennem utána. Mihelyt átjutottam, a fiatalember elindult az úton, Tikvát még mindig a vállán tartva, én pedig mögötte mentem. Még mindig azt próbáltam megérteni, hogy mi is történik. Alaposabban megnéztem a fiatal férfit. Kb. hat

láb magas volt, európai stílusú sötét öltönyt viselt. Biztos, hogy nem arab! Zsidó lehetett. Honnan jött? Hogy tűnhetett fel olyan váratlanul mellettem?

A legjobban Tikva viselkedése lepett meg. Általában, ha egy idegen megpróbálta őt felvenni, sírni kezdett. De most egy hangot sem hallottam tőle, mióta a fiatalember felvette. Ugyanolyan elégedetten ült a vállán, mintha nálam lenne. Inkább úgy látszott, hogy élvezzi az egészet!

A fiatal férfi körülbelül fél mérföldön keresztül hosszú léptekkel haladt előttem. Soha nem tétovázott, hogy melyik utat válassza, a legrövidebb úton haladt Musrara felé. Amikor egy barikádhoz értünk, átmászott előttem, majd a másik oldalon megvárta, amíg biztonságosan átérek. Végül megállt Miss Ratcliffe háza előtt, Tikvát letette a földre, megfordult és elindult visszafelé azon az úton, amelyen jöttünk. Az egész idő alatt egyetlen szót sem szólt, sem nem üdvözölt, sem el nem búcsúzott. Egy perc alatt eltűnt.

Még mindig nem tudtam, hogy álmodtam-e ezt az egészet vagy valóság volt. Felvettem Tikvát és felmentem a lépcsőn Miss Ratcliffe ajtajához, és dörömbölni kezdtem.

– Ki az? Mit akar? – kiabált ki egy hang arabul.

– Én vagyok, Maria, Miss Christensen. Kérem, engedjen be!

– Miss Christensen! – felelte Maria levegő után kapkodva. Majd hallottam, amint bekiabál a házba:

– Miss Christensen itt van az ajtónál!

Hangokat hallottam: nehéz bútorokat húztak el, kinyitották a reteszt. Végül kinyílt az ajtó, és Maria kivette Tikvát a kezemből.

– Hála Istennek, hogy biztonságban van! – kiáltott fel mögötte Miss Ratcliffe. – Két napja nem tudjuk, mi történt önnel.

Hirtelen azt éreztem, hogy nem tudok tovább a lábamon megállni. Utolsó erőfeszitésemmel odamentem a heverőhöz és leroskadtam.

– Vízet! – mondtam. Maria Tikvával a karján kiszaladt, és egy perc múlva visszatért egy pohár vízzel. Soha ital olyan jól nem esett, mint akkor az a víz.

– Hogy került ide? – kérdezte Miss Ratcliffe. – Telefonáltunk a rendőrségre és kértük, hogy küldjenek ki önért egy őrjáratot, de azt mondták, hogy lehetetlen átjutni Mahaneh Yehudába.

Elmondtam az utat és a fiatalembert, aki a segítségemre sietett.

– El-hamd il-Allah! – kiáltott fel Nijmeh, és tapsolt izgalomban. – Isten meghallgatta az imánkat. Kértük Őt, hogy küldjön egy angyalt a védelmére és biztos, hogy Ő ezt tette.

13. ŐRIZÓ A FALAKON

Aznap később Miss Ratcliffe elmondta nekem az események hátterét, ahogyan ő azt a rádió híradásai alapján össze tudta állítani. A zsidók és a mohamedánok politikai és vallási demonstrációi súlyos zavargásokba torkolltak, majd augusztus 23-án, pénteken a mohamedánok támadást indítottak zsidó közösségek ellen. Ez volt az a nap, amikor a mi ostromunk Mahaneh Yehudában elkezdődött. Mindaddig a biztonsági erők nem voltak képesek ellenőrzésük alá vonni a helyzetet. Előzetes becslések szerint legalább kétszáz embert megöltek, ezek legnagyobb része zsidó volt és kevés arab.

– És hogy a helyzet még rosszabb legyen – tette hozzá Miss Ratcliffe –, a brit főbiztos nem volt az országban. De a legutolsó híradások szerint már úton van visszafelé.

A következő három nap alatt a városban a helyzet nem változott, az ajtók zárva, ablakredőnyök leeresztve, az utcák üresek voltak. Feszült, természetellenes csend borult mindenre, és ezt csak a tűzfegyverek ismerős hangja szakította meg időnként. Végül augusztus 29-én, csütörtökön a rádió közölte, hogy a főbiztos megérkezett.

– Talán most elkezdenek valamit csinálni – jegyezte meg Nijmeh.

Másnap korán reggel a városra boruló csendet új hang törte meg: gépfegyverek éles, ismétlődő ropogása.

– Gépfegyverek! – kiáltott fel Miss Ratcliffe. – Ezek biztos, hogy az angol erők. Se a zsidóknak, se az araboknak nincsenek gépfegyverek.

Dél körül közeledő járművek hangját hallottuk. Óvatosan kinyitottam a redőny egyik hasadékát. Egy brit páncélozott jármű jött az úton, tetején katona ült a géppuska mellett. Mellette nyitott rendőrségi teherautó közeledett, talán fél tucat rendőrrel, akik karabéllyal voltak felszerelve. A két jármű elhaladt a ház mellett és befordult a sarkon abba az irányba, ahonnan én Mahaneh Yehuda felől jöttem. Néhány perc múlva többször is megszólalt a géppuska hangja ugyanabból az irányból, majd újra csend lett. Aznap még hallottunk távoli lövöldözéseket különböző irányokból.

Augusztus 31-én, szombaton, a kormány bejelentette, hogy uralma alá vette a helyzetet, és a lakosságnak 24 órát adott, hogy eltávolítsák a barikádokat, amelyeket felépítettek. Késő délután emberek kezdtek kijönni házaikból, és az élet kezdett visszatérni a normális kerékvágásba.

Aznap este bementem Nijmeh szobájába.

– Nijmeh – kezdtem –, van valami, amit már többször el akartam neked mondani. Ez még Dániában történt, amikor Isten először betöltött engem Szent Szellemmel.

Amilyen pontosan csak tudtam, elmondtam neki látomásomat az asszonyról, a korsóval a fején és a körülötte ülő férfiakat.

– Mióta itt vagyok Jeruzsálemben, sok nőt láttam, aki ugyanígy volt öltözve és korsót vitt a fején, de soha nem láttam azt a bizonyos nőt.

– Miss Christensen, igazán meg vagyok lepődve. Pontosán elmondta az arab esküvő egy részét. Lánykoromban sokszor láttam ezt a jelenetet.

– De vajon miért mutat nekem Isten ilyen dolgokat?

Nijmeh egy darabig csendben maradt, majd ezt válaszolta:

– Évekig kértem Istent, hogy küldjön valakit, aki gondját viselné az ország otthontalan gyermekeinek: az Ő saját országa gyermekeinek és most Ő önt küldte, hogy segítsen itt az embereknek, a gyermekeknek, az asszonyoknak, sőt talán másoknak is. Ha továbbra is engedelmeskedik Istennek és minden lépést megtesz, amerre önt vezeti, biztos vagyok benne, hogy egy napon meg fogja látni azt a bizonyos jelenetet, amelyet nekem elmondott.

– De Nijmeh – szakítottam félbe –, már majdnem egy éve itt vagyok, és csak egy gyermeket mentettem meg. Ha az ezzel kapcsolatban történt eseményekre gondolok, nem vagyok biztos abban, hogy képes vagyok több gyermeket gondozni.

– Miss Christensen, én hiszem, hogy megvetette valaminek az alapját, valami sokkal nagyobb dolognak, amit Isten tartogat az ön számára, és az alapozás majdnem a legnehezebb része az építkezésnek. Gondoljon arra, hogy Isten nem tanít meg minket kétszer egy dologra. Azokat a leckéket, amelyeket Tikvával megtanult, Isten nem fogja megismételni minden gyermekkel, akiket önhöz fog küldeni.

– Igazad lehet Nijmeh, de nem érzem magam erre alkalmasnak.

Másnap úgy ítélt meg a helyzetet, hogy biztonságban visszatérhetek Mahaneh Yehudába. Tikva mellettem gyalogolva tette meg az utat, de – szokás szerint – a vállamon fejezte be. Egész úton szomszédaimon járt az eszem. Shoshanna. Vera. Ephraim és családja. Biztonságban vannak-e? Eddig nem értettem meg, milyen sokat jelentettek a számomra.

Boltjának nyitott ajtaján kinézve Shoshanna látott minket közeledni és kiszaladt elénk, hogy üdvözljön minket.

– Hála Istennek! – kiáltotta. – Megvannak! Valamennyien azt hittük, hogy megölték magát. Hol volt?

Elmondtam neki, hogy lakásomban voltam, amíg a vihar elmúlt, majd elvittem Tikvát Musrarába.

– Elgyalogolt Musrarába, méghozzá Tikvával? És senki nem támadta meg? – hitetlenkedett Shoshanna.

– Imádkoztam és kértem Istent, hogy védjen meg, és amikor már magamtól nem bírtam tovább menni, Isten küldött egy férfit, hogy segítsen nekem.

– Egy férfit? Miféle férfi tehette ezt?

– Shoshanna, elhiszi, hogy Isten küldhet egy... – tétováztam – egy angyalt, hogy segítsen nekem?

– Egy angyalt? – bámult rám Shoshanna. – Hogy elhiszem-e? Megmondom, hogy mit hiszek: senki más nem tehette ezt meg, legfeljebb egy angyal!

Ebben a pillanatban kinyílt Vera ajtaja, ő kijött, kendőjébe burkolózva. Még összeaszottabbnak látszott, mint valaha.

– Habeebti! Habeebti! – mondta, megsimogatva a karomat beszéd közben, majd az imádság helyzetébe helyezte a kezét és felfelé nézett. Megértettem, hogy köszönetet mond Istennek, amiért biztonságban hazatértem. Összeszedve minden nyelvtudását, így folytatta:

– Én aludni – kezét feje alá tette. – Én aludni, öt nap, hat nap, nem enni, víz. – Kinyújtotta ujjait, hogy mutassa a mennyiséget, talán egy pohárnyi lehetett, ha jól értettem.

Közben Shoshanna a boltjához vitte Tikvát, és egy banánt hámozott a számára. Amint láttam azt az őszinte örömet, amivel szomszédaim üdvözöltek, könnyek szöktek a szemembe. Most már kétség nélkül tudtam, hogy befogadtak. Tartoztam valahova. Már nem egy pogány betolakodó voltam. Ők voltak az én népem. Én öhozzájuk tartoztam és ők énhozzám.

Mikor ismét lakásomban voltam, körülnéztem furcsán összeválogatott dolgaimon: a fehérre festett gyerekágy, az angol gyártmányú babakocsi, a nád-ülésű hintaszék, a Primus, az üvegek a polcon. Olyan volt, mintha régi barátokkal találkoztam volna. Mindegyik darabnak megvolt a saját története. Eszembe jutott a bolt, ahol vettem, az idő, amit alkudozással töltöttem értük.

– Jó itthon lenni! – mondtam magamban.

Másnap reggel Tikvával elmentem szokásos utamra, a postára. Az utcák megint tele voltak emberekkel, az üzletek is kinyitottak. Lassabban mentem, mint szoktam, hogy legyen időm élvezni a látványt és a hangokat, amelyet megszerettem. Egy kis ékszerüzlet előtt megálltam, a figyelmemet megragadta egy öreg zsidó bent, aki a mély figyelem testtartásában hajolt egy kő fölé, amin dolgozott. El voltam ragadtatva mozdulatainak ügyességétől és pontosságától.

– Gondolj arra az időre és gondosságra, amit ő egyetlen kőnek szentel! – csodálkoztam. – Gondolj az évekre, amit azzal töltött, hogy megtanulja ezt a szakmát!

Gondolataim továbbmentek a Tikva gondozásával kapcsolatos saját tapasztalataimra. Ez az én tanoncidőm volt? Szinte akaratlanul meghajtottam a fejemet.

– Uram, ha vannak más ékszereid itt Jeruzsálemben, amelyeknek szükségük az én gondozásomra, én hajlandó vagyok rá.

Éreztem, hogy Tikva a kezemet rángatja.

– Mama, fel. – mondta. Lehajoltam és a nyakamba ültettem, majd folytattuk utunkat a postára.

Nem voltam biztos abban, hogy érkezhett-e levél a zavargások alatt, de nagy öröömre találtam egy sietősen írott levelet anyámtól, amely így szólt:

A Jeruzsálem felől kapott hírek nagyon nyomasztóak, és két hete semmit sem tudunk rólad. Biztonságban vagy? Van valamire szükséged: pénzre vagy ennivalóra? Mivel segíthetünk neked?

Otthon aznap délután kiterítettem és újra elolvastam anyám levelét, azt mérlegelve, hogy milyen válaszokat adjak kérdéseire.

Biztonságban vagyok-e? Igen – Istennek hála –, biztonságban vagyok. Nem csupán biztonságban, de jól vagyok, erős és boldog vagyok.

Szükségem van-e pénzre? Kinyitottam erszényemet: kb. három dollár volt benne. Már kifizettem havi lakbéretem és a bankban volt kb. hat dollárom. Nem, nincs szükségem pénzre.

Szükségem van-e ételre? Végignéztem polcaimon. Volt ott olaj és kenyér, olíva, füge, paradicsom, néhány tojás, egy doboz szardínia, egy kanna tej, cukor és kávé. Nem, nincs szükségem ennivalóra.

Elővettem mappámat, és elkezdtem írni egy levelet anyámnak. Több oldalon keresztül leírtam, amit a zavargások alatt átéltem, majd hazatérésemet Mahaneh Yehudába. Végül ezt írtam:

Azt kérdezed, hogy miben tudsz segíteni. Azt hiszem, van néhány dolog, amit Te és minden keresztény megtehet. A harcok közepén Isten mutatott nekem valamit, ami megváltoztatta egész szemléletemet. Hirtelen megláttam, hogy nekünk, keresztényeknek van egy adósságunk

Izrael és Jeruzsálem felé, ami évszázadokon keresztül kifizetetlen maradt. Nekik köszönhetjük a Bibliát, a prófétákat, az apostolokat és magát a Megváltót is. Hosszú időn keresztül megfélelgettünk erről az adósságról, de most eljött az ideje, hogy elkezdjük visszafizetni, és ezt két módon tehetjük meg.

Először is meg kell bánnunk bűneinket Izraellel szemben: hálánk és törődésünk hiányát és ami még rosszabb, nyílt megvetésünket és az üldözést.

Azután igaz szeretetből és törődésből imádkoznunk kell úgy, ahogy a zoltáríró mondja nekünk: „Jeruzsálem békességéért”, megemlékezve arról, hogy csak akkor lehet békessége Jeruzsálemnek, ha Izrael visszatér Istenhez. Isten megmutatta nekem, hogy mostantól kezdve ez lesz szolgálatom legmagasabb rendű formája, hogy így imádkozzam Jeruzsálemért. Ez a legtöbb, amit tehetek érte.

Majd megfogtam Tikva kezét, nyitott tenyerével rátettem a lap aljára és körülrajzoltam. Mellé odaírtam: Tikva is szeretettel üdvözl!

Másnap reggel, amikor elvittem a postára az anyámnak írt levelet, megálltam, hogy elnézegessem az Óváros falának most már ismerős vonalát. Milyen lehet ott állni őrállóként, elviselve a nap hévségét és az éjszakák csendes hidegét?

Ez egy kemény és magányos feladat – gondoltam. – A fal olyan nagy, és olyan sok irányból jöhet a veszély. De ha sok őrálló lenne, egy roppant nagy társaság, váll váll mellett... *Uram, segíts, hogy el tudjam foglalni helyemet, őrállóként a falakon!*